

vrede

verschijnt tweemaandelijks | 45e jaargang | nr.358 | november-december 2002
afgiftekantoor 9000 Gent 1
erkenningsnr P 206485
Vrede - Filips Van Arteveldestraat 35, 9000 Gent
T. 09 233 46 88 F. 09 233 56 78 e-mail: vrede@vrede.be
internet: www.vrede.be

Sinds 1994 werden door de Verenigde Staten en Groot-Brittannië 323 offensieve vluchten op Irak uitgevoerd, dit betekent dat er gebombardeerd werd. Hierin zijn de verkenningsvluchten niet verrekend om foto's te maken en kaarten op te stellen over belangrijke doelwitten. Geen enkele van deze vluchten waren in de resoluties van de Veiligheidsraad voorzien.

EDITORIAAL	De oorlog stoppen.....	3
UITKIJK	Bus en Hitler.....	4
REISVERSLAG	Reisverslag naar Kabul, Afghanistan van 9 tot 16 okt. 2002.....	6
IRAK	"Bevrijdingsoorlog" om olie.....	71
	De VS-veldslag tegen Irak wordt ons verkocht als.....	72
EUROPESE UNIE	De toekomst van Europa! Europa?.....	14
VERKIEZINGEN	Verkiezingen op maat gesneden – Verkiezingsuitslagen.....	18
????????	Turkije en de Koerden: een uitgestoken hand? of baart de berg een muis?.....	20
GLOBALISERING	Groot-Brittannië, het failliet van de privatiseringen.....	22
	Pensioenen, de aanval is ingezet.....	23
	Sociaal Forum.....	24
DOSSIER	Een dossier over het belang van de Antwerpse haven voor de Amerikaanse veldtocht tegen Irak.....	27
	De schandaten stapelen zich op.....	28
	De militaire opbouw.....	31
VERENIGDE STATEN	Bush en zijn mannen van het geld.....	33
AZIË	De Filipijnen krijgt vrede nog een kans of worden de Filipijnen een nieuw Viëtnam.....	34
	Een onbetaalbaar conflict.....	36
	Een atoomwapenprogramma in Noord-Korea.....	37
	"Putsch Royal" in Nepal. Een politiek reisverslag.....	39
VREDESBEWEGING	Vredesbeweging naar Raad van State.....	42
BEWAPENING	Meer militaire capaciteit.....	43
	De vrede programmeren of de oorlog?.....	45
	Hypocrisie rond massavernietigingswapens in het Midden-Oosten.....	46
CULTUUR	Boekbespreking.....	51
VARIA	Hoed af voor.....	53
VOOR DE VUIST	Verloren leven.....	55
TE ZOT OM LOS TE LOPEN		56

vrede

sedert 1957
tweemaandelijks tijdschrift
vrede vzw
studie- en informatiecentrum internationale
politiek, vredes- en ontwikkelingsproblematiek

REDACTIE-BEHEER-PUBLICITEIT

Filips Van Arteveldestraat 35 9000 Gent
prk 000-0956015-80
tel 09 233 46 88
fax 09 233 56 78
e-mail: vrede@vrede.be
internet: www.vrede.be

LEESGELD:

3,47 euro: los nummer
19,83 euro: 6 nummers/jaar
22,31 euro: instellingen met factuur
24,79 euro: Nederland en E.U.
29,75 euro: rest vd wereld
Nederland:
22,31 euro op postbankgiro nr 5267830 van
Ad Woudenberg/VREDE
postbus 923111 1090 AH Amsterdam
steunabonnement: 29,75 euro
combinatie-abonnement met vredeschakers:
34,71 euro

ABONNEMENTENDIENST: L. Verwest

wordt gedrukt op kringlooppapier
OFFSET DRUK: Nevelland, B.W. 9850 Nevele
LAYOUT-CONCEPT: Filip Cooman
FOTO OMSLAG: Vredesbeweging USA

HOOFDREDACTEUR: André De Smet

KERNREDACTIE:

Ludo De Brabander, André De Smet, Jan Oisen,
Georges Spriet, Marie-Jeanne Vanmol, Antoine
Uytterhaeghe

REDACTIELEDEN:

Lucien Bollaert, Tim Brarke, Paula Burghgraevé,
Mirel De Smet, Tienke Holvoet, Mohamed
Kabbar, Yordi Lesaffer, Karin Lievens, Francine
Mestrum, Marleen Renders, Victor Stuyck, Peter
Schepens, Jennie Van Lerberghe, Paul Vanden
Bavière, Wouter De Vriendt, Geert Goeman

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Michel Vanderbooght Beukendroef 15
9401 Poliare Ninove

De ondertekende artikelen beantwoorden niet
noodzakelijkerwijze aan ons standpunt.
Overname van artikelen is slechts toegelaten
mits bronvermelding en toezending van een
presentexemplaar.

Werkten mee aan dit nummer:

Georges Spriet, Willy Courteaux, Jennie Vanlerberghe, Antoine Uytterhaeghe, Ludo De Brabander, André De Smet, Chris Den Hond, Jan Soetewey,
Micha Van Herck (Vonk), Els Van der Sypt, Thomas Berger, Georges Spriet, Daniel Durand, Tienke Holvoet, Jozef Vandromme

EDITORIAAL

| Georges Spriet |

DE OORLOG STOPPEN

De VN heeft een nieuwe resolutie over Irak aangenomen.

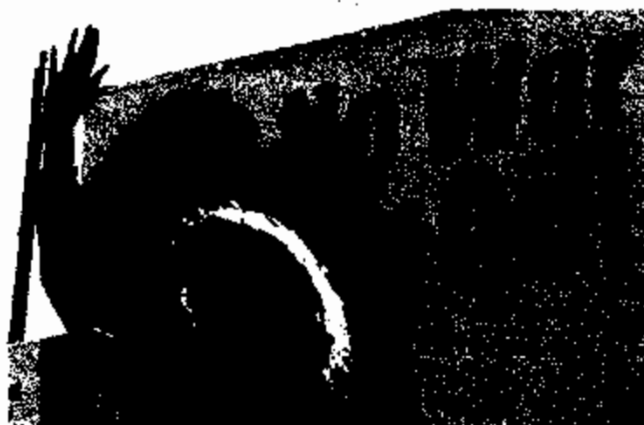
Voorstanders van de oorlog menen dat nu de internationaal rechterlijke grondslag is gelegd voor een mogelijke aanval op Irak. De tegenstanders van het Amerikaanse beleid, op de allereerste plaats Frankrijk en op dit ogenblik in de Veiligheidsraad ook wel Syrië (in naam van de Arabische landen), zijn van oordeel dat een politieke oplossing nu alle kansen krijgt.

De resolutie zegt dat Irak inspecties moet aanvaarden (dat heeft het eigenlijk al drie weken geleden gedaan) waar dan moet uit blijken dat het haar bewapeningsprogramma's heeft opgegeven, zonet komen er ernstige gevolgen.

Essentiële vaststelling in dit alles blijft, dat het om een politieke interpretatie gaat van een bepaalde situatie. Vormt Irak een bedreiging (voor de wereldvrede) of zijn er andere belangen die hier spelen?

Als het om een politieke interpretatie gaat dan spelen krachtsverhoudingen de centrale rol. Dus is het van belang daar trachten op in te spelen. De vredesbeweging heeft dan als opdracht zoveel mogelijk krachten te verenigen die deze oorlog tegen Irak afwijzen. Omdat de militaire verplettering van een land nog nooit een conflict heeft opgelost. Maar zeker ook omdat elke oorlog in het Midden-Oosten moet geanalyseerd tegen de achtergrond van controle over de petroleumreserves die dit deel van de wereld zo gul bezit: de controle vanwege de grote petroleummultinationals. Geen oorlog voor olie!

Irak heeft in het verleden de plannen van de westerse wereld zeer bereidwillig uitgevoerd door de eerste Golfoorlog tegen Iran uit te vechten. Later is Bagdad door haar westerse vrienden in de steek gelaten toen het misleid werd door de VS-ambassadrice in Bagdad (midden '90) en meende begrepen te hebben groen licht te krijgen om een niet-meewerkend Koeweit binnen te vallen. De overwinnaars-resoluties in de Veiligheidsraad van na de Golfoorlog van 1991, legden controles op die aan het licht hebben gebracht dat Bagdad over heel wat materiaal beschikte om massavernietigingswapens aan te maken. Als vredesbeweging komen we al decennia op tegen

massavernietigingswapens, zoveel is duidelijk. Maar niet eenzijdig. Eventuele massavernietigingswapens van Irak zouden (mogelijks) een probleem kunnen vormen. Ik schrijf hier een sterke voorwaardelijke wijs omdat voormalige inspectieleden ten stelligste beweren dat 90 à 95% van de voorraden vernietigd werden. We moeten zeker

ook de massavernietigingswapens van andere staten in die regio bekijken. Het gaat hier in de allereerste plaats om de 200 atoombommen van Israël. Dat staat trouwens ook zo vermeld in de VN-resolutie hierover van 1991.

Maar er is meer. Het gaat ook over de niet-naleving van internationale ontwapeningsverdragen door de zogenaamde vijf 'erkende' atoomstaten. Onder het Nonproliferatie Verdrag hebben de VS, Rusland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en China de verdragsrechterlijke verplichting om hun atoomwapens te ontmantelen. En dat doen ze absoluut niet.

De VN-resolutie dreigt nu erg de weg op te gaan van een oorlogsvoorbereiding. Dat is onaanvaardbaar. Dat moeten we politiek trachten te blokkeren.

Het komt er dus op aan om de politieke druk tegen de oorlogsvoorbereiding te verhogen en te consolideren. Positief is dat de Duitse regering Schröder op haar anti-oorlogsstandpunt blijft. Het was dus blijkbaar meer dan verkiezingspropaganda. Nu zouden we ook andere Europese regeringen even ver moeten krijgen. In het algemeen lijkt er niet zoveel bereidheid in sommige EU-lidstaten te bestaan om het oorlogspad van G.W.Bush te volgen. Maar we moeten vooral opletten dat het interpretatiespel van de VN-resolutie niet toch nog heel wat Europese hoofdsteden over stag doet gaan.

We hebben de opdracht onze Belgische regering, en de Europese Unie als geheel, sterk onder druk te zetten. De regering Verhofstadt moet krachtig het VS beleid verwerpen, en mag op geen enkele manier meewerken met de oorlog tegen Irak. Daartoe is een breed anti-oorlogsfront nodig binnen onze samenleving. We zijn daar aan het werken, laat ons het constant proberen te versterken en uit te breiden. ■

BUSH EN HITLER

| Willy Courteaux |

De Duitse minister van justitie, Herta Däubler-Gmelin, moest onlangs aftreden, omdat ze, volgens een regionale krant, zou hebben gezegd, dat president Bush zijn binnenlandse problemen met een aanval op Irak wil afwenden, een methode "die ook Hitler heeft gebruikt". Voor een minister is dat natuurlijk een ernstige tactisch fout, de president van een "beviende mogendheid", zoals de USA nog steeds vernoemd wordt, met Hitler te vergelijken. En als je een Duitse minister bent, is zo'n uitspraak dubbel delicaat. Herta Däubler-Gmelin heeft zich achteraf verdedigd met het argument dat ze die vergelijking alleen gemaakt had met betrekking tot de agressiepolitiek van Bush. Dat ze dat bedoelde spreekt bijna vanzelf. Ze kan bezwaarlijk bedoeld hebben dat Bush, net als Hitler, de joden wil uitroeien. Als we de uitspraken van de minister interpreteren zoals ze die bedoelde, is de vergelijking helemaal niet zo gek. En dan kan het ons niet verwonderen, dat juist een Duitse politica de vergelijking heeft gemaakt. Het is immers ook geen toeval, dat uitgerekend Duitsland zich in de meest dubbelzinnige termen kant tegen een militair ingrijpen in Irak.

Hier en daar heeft men beweerd, dat Schröder zich zo sterk tegen de politiek van Bush heeft afgezet omdat er verkiezingen in het vooruitzicht waren. Maar of het nu om een pre-electorale zet ging of niet, er is achteraf gebleken dat de meerderheid van de Duitsers met die stellingname van Schröder akkoord gaat. En ook dat is te verklaren.

Duitsland heeft decennia lang moeten zwoegen om het odium van het Hitler-verleden te bezweren met telkens weer herhaalde verklaringen van berouw over dat ijselijke verleden. Men zou bijna kunnen zeggen dat de Duitsers in het algemeen al die tijd een trauma achter zich aan hebben gesleept. En de blijvende

belangstelling voor Hitler en de Nazi-periode, zoals blijkt uit de stapels boeken die nog elk jaar in Duitsland zelf en elders worden geschreven en gepubliceerd, toont aan dat dit nog iets méér is dan

Engeland dat zou bezetten, hij viel de Sovjet-Unie aan omdat hij zich door dat land bedreigd voelde, enzovoort. Elk van die agressies kan men betitelen als "preemptive strikes". Aangezien het

Als we de uitspraken van de minister interpreteren zoals ze die bedoelde, namelijk met betrekking tot de agressiepolitiek van Bush-, is de vergelijking helemaal niet zo gek.

louter en alleen historische belangstelling; het is en blijft een bezwering van het verleden.

Als dan een Bush persé een oorlog wil gaan voeren tegen Irak (ik laat het feit dat Bush een paar dagen geleden een klein stapje achteruit heeft gezet terzijde), desgevallend zonder goedkeuring van de UNO, op grond van de overweging dat Irak een gevaar zou kunnen betekenen voor Amerika (en de wereld), een overweging die gebaseerd is op het vermoeden dat Saddam Hoessein massavernietigingswapens produceert, dan overtreedt Bush daarmee de internationale wetten, die een "preemptive strike" verbieden.

En dan is het geen toeval dat een Duitser onwillekeurig aan Hitler denkt, want elke agressie die door hem gepleegd werd, werd namelijk door hem voorgesteld als een "preemptive strike". Hij viel Polen binnen uit "zelfverdediging" (zie het door Hitler opgezette Gleiwitz-incident). Toen hij België binnenviel was het omdat dat land, zo beweerde hij achteraf, geheime akkoorden had met Frankrijk en Engeland en dus betrokken zou zijn bij agressieplannen. Hij viel Noorwegen binnen, om te voorkomen dat

relaas van al die agressies decennialang in het hoofd van de Duitse bevolking is gehamerd (zowel de eigen pers als door de buitenlandse media) bestaat er een goede kans dat de Duitse bevolking iets meer afweet van de recente geschiedenis van hun eigen land dan dat elders het geval is. En het komt me voor dat het recente succes van Schröder en zijn ploeg voor een goed stuk kan worden toegeschreven aan afkeer van een militaire agressiepolitiek die wel degelijk affiniteiten heeft met het optreden van Hitler.

Het is ook duidelijk dat de onbezonnen politiek van Bush te maken heeft met het feit dat er maar één supermacht meer bestaat. En de drang van Bush (en de naam van Bush staat hier natuurlijk voor een hele drom occulte krachten die hem voortdrijven) om te laten merken dat hij meester is van de hele wereld, roept dan ook weer onaangename herinneringen op aan het personage dat ook de ambitie had om eerst heel Europa en daarna de hele wereld te domineren.

Het verschil tussen Amerika en Duitsland is natuurlijk, dat van die twee landen alleen Duitsland opgezaald zit met het trauma van het recente verleden.

Het zou moeilijk zijn om een ander land te vinden dat nog altijd af te rekenen heeft met een collectieve schuldvraag. Het boek van Daniel Goldhagen, "Hitlers gewillige beulen", werd weliswaar zwaar bekritiseerd door menig historicus, maar het heeft op wereldschaal het spook van de "collectieve schuld" van het Duitse volk opnieuw opgeroepen.

Door dergelijke schuldvragen wordt

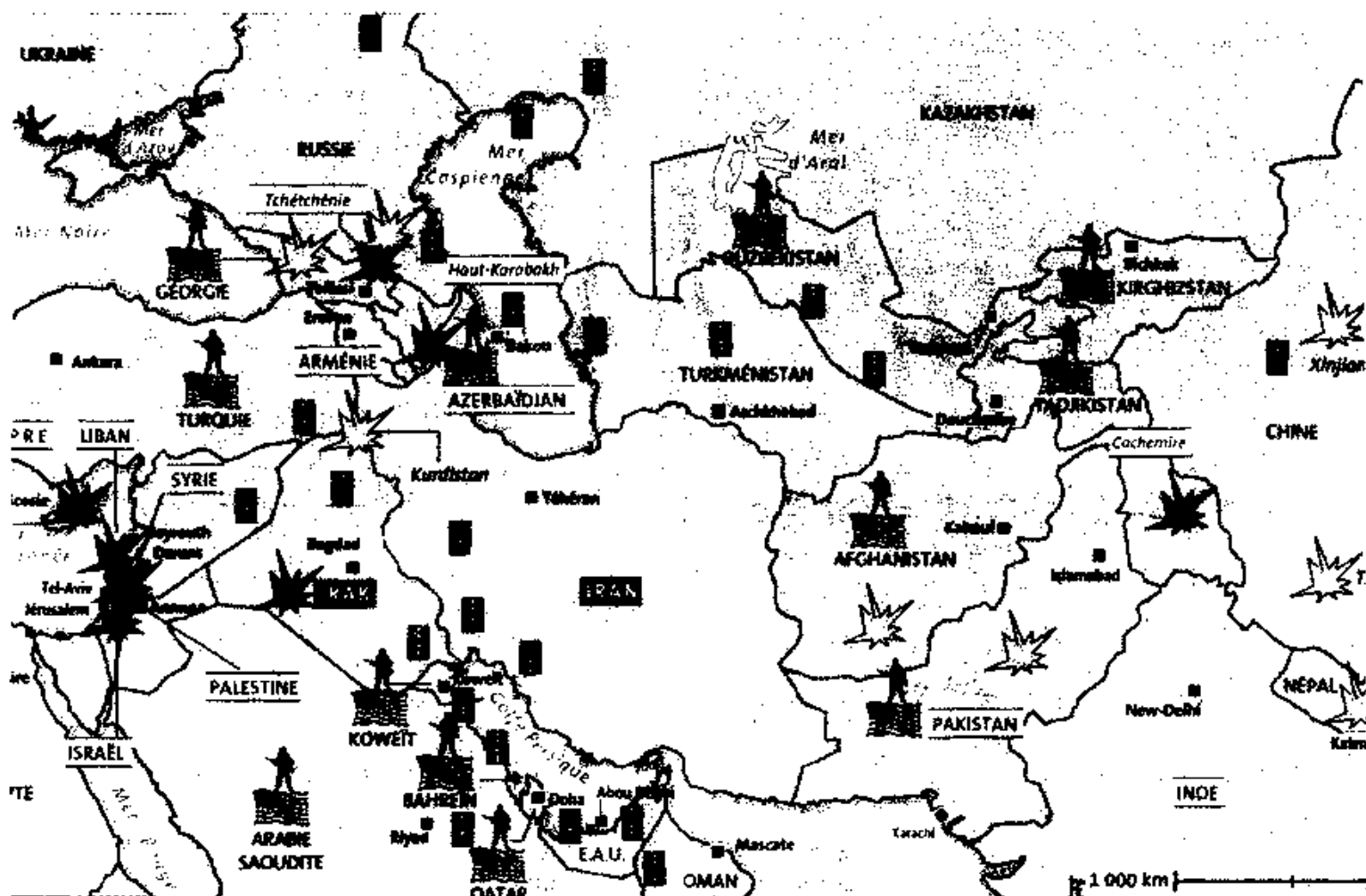
Amerika niet gekweld. Zoals Dr. Jacques Dane, professor geschiedenis aan de Rijksuniversiteit van Groningen, onlangs schreef in het NRC-Handelsblad: "De Amerikaanse president kijkt niet schuld-bewust terug naar het leed dat Amerikaanse soldaten in Vietnam hebben aangericht, of naar Chili waar de CIA dictator Pinochet in het zadel hielp. Schröder, die goed nadenkt voor hij zich

in een oorlog stort waarvan de afloop ongewis is, is te verkiezen boven de agressieve George W. Bush, die verwacht dat de rest van de wereld naar zijn pijpen danst."

Wat de andere Europese leden van de NAVO betreft, die lijken nog niet helemaal zeker of ze al dan niet zullen meedansen (Verhofstadt inbegrepen).

CENTRAAL-AZIË: HET CENTRUM VAN CONFLICTZONES

Centraal-Azië is de regio die het meest werd overhoop gegooid door de gevolgen van 11 september. Het vormt het centrum van een hoogspanningszone (Afghanistan, India, Pakistan, de Kaukasus, Irak, Iran): de Kaspische Zee - met haar rijke oliereserves - is het toneel geworden van nieuw grote strijd tussen grote landen, de USA en Rusland op kop.

Kaart: Le Monde

REISVERSLAG NAAR KABUL, AFGHANISTAN VAN 9 TOT 16 OKTOBER 2002

| Jennie Vanlerberghe |

Jenny Vanlerberghe is voorzitter van Moeders voor Vrede. Ze reisde met haar Franse collega's naar Afghanistan. Mères pour la Paix had via Manila Khaled, van Afghaanse afkomst maar die al 25 jaar in Frankrijk woont, reeds afspraken gemaakt om in het stadje Istalif een vrouwencomplex op te richten. Ondertussen werd in Kabul contact genomen met de mogelijke partner, de Afghaanse NGO 'ADHA', met als verantwoordelijke: directeur Ramsoor Ramiz. Ziehier haar bevindingen.

De oorspronkelijke tekst werd door ons ingekort maar zal op www.vrede.be/vrouwen volledig worden gepubliceerd. (red.)

Het was al de derde reis voor Sylvie. Voor ons was het de eerste. Mijn reisplannen werden in mijn omgeving niet altijd enthousiast ontvangen. Het gezelschap bestond verder nog uit Nanou, Mathieu, Dominique, Betty (van Arc-en-Ciel, France) en Manila Khaled die vooraf vertrokken was en ons in Kabul opwachtte. Geen officiële delegatie dus, enkel een aantal heel geëngageerde vrouwen die de meest onderdrukte vrouwen van de wereld willen helpen.

AANKOMST

De luchthaven van Kabul gaf het schouwspel van alle andere postoorlog luchthavens. Brokken oud ijzer, kapot geschoten tanks, en een desolate indruk. Het duurde ongeveer een uur eer de bagage er aankwam, omdat die heel amateuristisch per handkarretje met slechts enkele stukken per keer van het vliegtuig naar de vlieghaven werd gevoerd. Consternatie, de bovenkant van mijn koffer was helemaal kapot gesneden. Een groot deel van de hulpgoederen, een paar T-shirts en andere kledingstukken waren verdwenen. Al bij al viel de schade nog mee.

Anders was de persoonlijke controle. Naar Afghanistan reizen, geeft blijkbaar de indruk betrokken te zijn bij een of ander Al Qaida netwerk, dus werden we grondig gecontroleerd, getast en betast en moesten we zelfs iedere keer een foto nemen om duidelijk te maken dat ons fototoestel geen bom was. (cfr. Massoud werd op 9 september 2001, twee dagen voor de fameuze 11 september door een

zogenaamde fotograaf met fototoestel opgeblazen.) Onze valiezen werden omgekeerd, wat in mijn geval behoorlijk vlug ging.

De afhandeling met papieren en paspoorten daarentegen verliepen redelijk vlot.

Aankomen in Kabul is intreden in een exclusieve mannenwereld.

De stad is bijna uitsluitend bevolkt met mannen met bedreigende blikken en afgeschoren of ingekorte baarden.

Buiten de luchthaven stonden Mansoor Ramiz en zijn bodyguards ons op te wachten. Het was onze intrede in een exclusieve mannenwereld. (Kabul is bijna uitsluitend bevolkt met mannen met bedreigende blikken en afgeschoren of ingekorte baarden.) Iedereen was vriendelijk en de tocht naar de Chikhenstreeet (de betere wijk in Kabul) confronteerde ons meteen met de beschamende burqa. Vreemd, dacht ik, tot dusver geen enkele vrouw zonder burqa gezien?

KABUL HERE WE COME

Kabul is een kapotgeschoten, tot puin gebombardeerde stad. Een puinhoop waar voortdurend stof op en overwaait

alsof het een mistgordijn over de werkelijkheid wil hangen.

Vuile handen die uit de burqa's steken, bedelen om wat geld. Al even vuile kinderen komen ons stoutmoedig rechtstreeks om wat geld vragen. Deze eerste confrontatie geeft je meteen een krop in

de keel. Ik word opstandig, het zal de laatste keer niet zijn. Die burqa's zou ik willen afnemen, naar die vrouwen lachen. Nu weet je nooit zeker of ze je glimlach zien.

Ons verblijf was vooraf geregeld. De standplaats is het appartementje van ADHA, twee hoog die je via smerige en stoffige trappen bereikt. Het appartement bestaat uit een bureau, nog een andere plaats waar we op de grond op tapijtjes slapen, een smerige keuken en iets wat voor badkamer zou moeten doorgaan. Er is geen water. Het wordt per emmer naar boven gesleept. We moeten er heel spaarzaam mee omgaan. Na een dag is één gemorste druppel al een vlek van ergernis. Elektriciteit is al even

schaars. Hooguit een paar uur per dag. Voor de rest worden kaarsen bij elkaar gezocht.

Al vanaf de eerste dag gaat het bergaf met onze hygiëne. Er staat een pot die vaag aan een toilet doet denken. Iedereen heeft toiletpapier meegenomen, maar omdat er geen water is om het door te spoelen moeten we het gebruikte papier in plastic zakjes stoppen. Nadat de zakjes vol zijn, worden ze afgebonden en aan de kant gezet. Toen ik vertrok stonden de zakjes er nog allemaal.

Er wordt druk over het te bouwen complex gediscussieerd. "Bouwen," zo vlug mogelijk is de boodschap van Mansoor. Hij wil er geen gras laten over groeien. Wat vandaag kan, laat je niet tot morgen wachten. We vinden hem allemaal heel dynamisch. Fantastisch toch zo'n energieke man? Zijn donkere ogen tasten ons idealisme af. Gedurende ons verblijf zullen onze blikken nu en dan verduisteren. Van boosheid en achterdocht. Maar vandaag rond de lekkere maaltijd met rijst, die ons op de grond is geseerveerd, zitten we nog allemaal vol argeloos enthousiasme. De zoete thee achteraf stemt ons zelfs nog milder.

Nadat we ons wat hebben geïnstalleerd, de Franse dametjes hebben zich veeleer op een trip naar Nice dan naar Kabul voorbereid, met valiezen vol kleding voor elke dag, gaan we de stad te voet verkennen. "Niet doen," zegt Mansoor Ramiz. "Als je verdwijnt is het enige wat ons rest te bidden dat je ooit terugkomt. Het is hier echt gevaarlijk, vergeet dat niet!" We hebben er geen oren naar. Wie zal ons, Franse en één Belgische vrouw mores leren? Wie? We trekken voor alle veiligheid toch maar een sjaal over ons hoofd en begeleid door twee bodyguards mét kalasjnikov trekken we de straten in. Het verkeer in Kabul is één chaos, van fietsers, taxi's, en auto's van hulporganisaties die door het gele stof jagen. Een stad vol bedelende vrouwen onder hun burqa, bedelende kinderen, en palaverende mannen. De ene met tulban, de andere met een typische Massoud muts en nog andere met enkel een moslim potske. Ons verblijf is gelegen aan de enige commerciële buurt van Kabul, waar ook internationale organisaties als UN, UNHCR, en

sommige ministeries gelegen zijn. Waardoor je in een zekere zin toch van een veilige buurt zou kunnen spreken. De vlamme, bedreigende ogen van sommige mannen vertellen ons echter een ander verhaal.

OPMERKING:

De taliban is helemaal niet vestigend. De militaire vleugel is wel door de Amerikanen aangepakt, in ulah Omar houdt zich olijft in Kandahar of Paktoon gebied. Maar de taliban en andere fundamentalisten, alvast deze die onderbussen niet terug naar Paktoon zijn gevlochten, lopen onopgevoerd in de straten van Kabul rond. Hun boord is dan wel afgeschoren of losgekort, maar de fundamentalistische bedreiging blijft echter en jaagt vooral de vrouwen schrik aan. Ik heb geen enkele normale Afghaanse vrouw zonder burqa gezien. (De enige zonder burqa zijn Westerse vrouwen zoals wij of vrouwen zoals Manila die jaren in het buitenland hebben geleefd en terug kwamen.)

In gesprekken met en tussen Afghaanse vrouwen me bevestigen dat ze bang zijn om hun burqa in de straat af te nemen. Sommige taliban hebben namelijk biddend zwart in het gezicht van de vrouwen om hen te straffen als ze het aandurven zonder burqa rond te lopen. Bovendien zijn de vrouwen de 'slaven van de slaven' geworden. Het klein beetje macht dat elke man nog heeft, is precies de macht over zijn eigen vrouw. Vrouwen zijn en blijven hoe dan ook tweedrangsbuizen. Zeker in Kabul. In de dorpen die tussen de ruwe bergen gestroefd liggen, is de situatie nog veel dramatischer. Veel vrouwen en meisjes zijn bovendien onalfabete. De zes jaar taliban zitten daar netuurlijk voor een stuk tussen.

Van zodra de eerste duisternis invalt, is geen enkele vrouw in de straat meer te bespeuren. Wij zitten nog een tijdje bij kaarslicht bij de eerste plannen van het vrouwenhuiscomplex gebogen en verwonderen ons over de grootschaligheid ervan. Nadat we ons in ons slaapvertrek hebben teruggetrokken, analyseren we

het bouwproject en besluiten andere plannen te laten maken en een nieuwe kostenraming aan een andere bouwfirmat te vragen. Ondertussen wrijven de Françaises gul de crèmes uit. We hebben ons met hygiënische doekjes 'gewassen.' Het slaapvertrek begint naar een goedkope kapperszaak te ruiken. Om 22 uur vallen we doodmoe op onze tapijtjes in slaap.

"Niet zomaar gaan wandelen.

Als je verdwijnt is het enige wat ons rest te bidden dat je ooit terugkomt. Het is hier echt gevaarlijk, vergeet dat niet!"

ISTALIF

(...)

Een helse tocht. Istalif is mooi, ligt tegen een heuvel. Helaas zijn bijna alle huizen kapot. Hier en daar zie je wat leven tussen het puin. Voor de rest een angstaanjagende stilte. "Enkel de vrouwen zijn teruggekeerd en die maken niet veel lawaai," zegt Manila. De gouverneur die ons het stuk grond heeft gegeven, zal ons ontvangen. In een voor drievierde stuk geschoten hotel worden we ontvangen. De gouverneur is er nog niet en we lopen weer naar buiten. Tussen stapels afval en wat bomen merk ik plots de tanks die hun kanonnen als dreigende vingers op ons gericht houden. "Waarom?" vraag ik aan Manila. Ze weet het ook niet en geeft er zelfs geen aandacht aan. Ik dus ook maar niet. Kinderen brengen ons wat bloemen. We nemen foto's en ze schuiven lachend bij. Omdat de gouverneur op zich laat wachten, beslissen we zelf naar het stuk 'beloofde land' te gaan. De grond ligt dicht bij een half uitgedroogd riviertje, maar er is toch water, wat een groot

pluspunt is voor het complex. Vlak ervoor ligt de heuvel met de huizen. Een idyllisch plaatje zou je zeggen. Alleen de grond zelf is in een verschrikkelijke toestand, verschillende niveaus met weggetjes er doorheen. Ik stap de mogelijk te bebouwen grond af, we komen hooguit aan een bebouwbaar oppervlakte van 900 m². Wat ons versterkt in het vermoeden dat de plannen niet eens serieus werden aangepakt, laat staan de kostenraming die 156.000 \$ bedraagt.

De toon van wantrouwen is gezet. We beginnen onder elkaar te discussiëren. Over geld. We moeten elk 30 \$ per dag aan Mansoor betalen voor ons verblijf. Wat in de gegeven omstandigheden veel lijkt. We krijgen de grond, maar betalen om er een kasteel in plaats van een complex op te bouwen. Kortom het wantrouwen is aan onze kant.

Even later worden we door de gouverneur ontvangen. We zitten allemaal op de grond, krijgen eten en thee. Uitsluitend mannelijke bediening. Wat had je verwacht? Het zou een gezellig en voornaam onderonsje moeten worden. Maar het ongenoegen neemt de bovenhand. Via vertalers vragen we aan de gouverneur hoe hij denkt op die grond te kunnen bouwen? Verbolgen door zoveel ongemanderde vrouwen die hem zomaar vragen durven stellen en hem bovendien ook

nog vrank in de ogen kijken, staat de gouverneur op en verlaat boos de plaats. "We zijn hier voor ernstige zaken," zeggen we tegen Mansoor, die heel geschokt is door ons on-Afghaans optreden, "we zijn hier om te onderhandelen en niet om onze vermeende onderdanigheid tentoon te spreiden. Het gaat hier om veel geld." We hebben het bij Mansoor verkorven, hij wil meteen naar Kabul terug. Hij rijdt als een gek, we zwieren heen en weer in de auto.

OPMERKING

Sommige straten in Kabul worden door bepaalde clans geregeerd. Dat maakt het ook zo gevaarlijk. Op de politie die je ziet, die het chaotische verkeer moet regelen, kan je niet rekenen. Je weet ook nooit wie ze zijn, ze dragen allemaal andere uniformen. Sommige zijn bijna als nazi's verkleed, andere dragen ijzeren helmen met 'police' er op, nog andere hebben een battledress aange trokken. Vermoedelijk, hebben ze de uniformen genomen die ze vonden of kregen. Om de chaos nog wat te vergroten, hebben sommige auto's hun stuur aan de linker kant, andere dan weer aan de rechter kant!

Eenmaal in het appartement terug, tekenen we zelf een nieuw plan. Veel

compact en duidelijker. Bij het kaarslicht zijn we er uren zoet mee. We vragen tevens aan Manila om via Mansoor een andere bouwondernemer op te snorren. Die ons nieuw plan degelijk uittekent en ons nieuwe prijzen geeft. Sylvie en Mathieu zijn bij familie van de gouverneur gaan slapen. Manila en Mansoor slapen in het bureau. Wij, Nanou, ikzelf, Betty en Dominique in het slaapvertrek. We blijven tot middernacht het te bouwen complex bespreken. Morgen gaan Mères pour la Paix en Betty voor Arc-en-Ciel naar een bank in Kabul om hun eerste 10.000 \$ dollar te deponeren. Ze besluiten Mansoor geen volmacht te geven. Er is nog meer onweer op komst.

ON-AFGHAANS

Na het ochtendritueel van het kannetje water, half gepoetste tanden, veel deodorant en andere ontgeurders, warm brood en zoete thee, gaan we allen naar de bank. Ik besluit met Sylvie en Mathieu in de auto te blijven wachten. Moeders voor Vrede heeft immers nog geen beslissing genomen van enige inbreng. Sylvie die al eerder in Afghanistan was, is ontstemd over het gedrag van haar landgenoten. "Zo on-Afghaans, Je moet de mensen hier betrouwen, het zijn onze gastheren," zegt ze. Sylvie is ondertussen flink bevriend geraakt met sommige Afghanen en voelt en denkt zoals zij dat voelen. Na een paar uur komt iedereen buiten. Manila is razend, Mansoor ontstemd, hij voelt zich gepasseerd. De messen zijn getrokken. In het kantoorje aangekomen, barst de discussie los.

De Afghaanse Manila zegt dat ze stopt met het project. Ze wil niets voor haar land doen maar niet met zo'n wantrouwige vrouwen. Mansoor heeft er geen woorden voor. Of liever we verstaan toch niet wat hij zegt. Wij van onze kant brengen aan dat wij precies naar Afghanistan, al bij al een doodsgevaarlijk land, zijn gekomen om te helpen. Dat wij alles in onze vrije tijd doen. Geld moeten schooien, dollar per dollar. Dat we geen rijke Amerikanen zijn. Dat er met geld heel zorgvuldig moet worden omgesprongen. Dat wij ook rekenschap moeten geven aan onze achterban, enz.

"Het gaat over vertrouwen," roept Manila.

"Zorg dan dat het er is," roept Betty terug.

Het geschil wordt uiteindelijk bijgelegd. We schudden handen, staan weer aan dezelfde kant.

VERSCHRIKKELIJKE ANEKDOTE

Toen we naar de bank reden, zag ik een bedelende Afghaanse vrouw met baby op de arm. Ze werd door een fiets aangereden en viel op de grond. Niemand keek naar haar om, de auto's reden op een paar centimeter langs haar heen. Langzaam sukkelde ze recht en raapte haar hullende baby op. Onherkenbaar onder haar burqa die ook haar pijn verborg, verdween ze uit het zicht.

Na de felle discussie, zitten we opnieuw gemoedelijk op het tapijt voor het middageten dat Nafisa heeft bereid. Nafisa is de werkvrouw die een paar uur per dag komt opruimen, afwassen in een vreselijk vuil sopje, en eten klaar maakt. Ondertussen heb ik al gretig van Immodiumpillen gebruik gemaakt.

Nanou en collega's gaan zich verder over de papieren buigen. Sylvie, Mathieu, ik en Nilofa als tolk, besluiten instellingen te bezoeken. Zonder bodyguards, zonder kalajsnikovs. Ook ik word het beu dat onderdanig en angstig gedoe. Eén ding heb ik al opgemerkt, de Afghaanse vrouwen bijten niet van zich af. Gedragen zich uitermate ondergeschikt en daar maken de mannen gretig misbruik van.

Ondertussen heb ik ook al opgemerkt dat als je heel vriendelijk naar boos kijkende mannen wuift, ze zondanig schrikken en er een paar seconden knock-out van zijn. De straten zijn warm en stoffig. (Laat me eerlijkheidshalve toch maar nog eens benadrukken dat we ons in de betere buurt van Kabul bewegen.) We hebben veel bekijks en zijn op weg naar een centrum waar mentaal gehandicapte vrouwen verblijven. We mogen niet binnen. Er komt bezoek. Morgen misschien? We proberen het hospitaal. Zeker morgen. We proberen hier en daar nog wat te bezoeken en praten vooral met de mensen langs de straten. Met de vrouwen

door het netwerk van hun burqa. Enkele uren later keren we naar het kantoor van ADHA terug.

Mansoor loopt er ongewoon vrolijk bij. Ik kom met Inayettallah (één van onze bodyguards) overeen dat hij me een hele emmer water haalt. Ik beloof hem er een paar dollar voor. En zo trek ik me stiekem in de stinkende badkamer terug, waar ik het koele water over mijn zwetend lichaam giet. Ook ik kom vrolijk buiten.

In de avond komen de nieuwe architecten de vernieuwde plannen tonen en leggen ons een nieuwe kosten raming voor. We laten Mansoor aan het woord, de plannen zien er goed uit en het bedrag is tot 86.300 \$ geslonken. Onze euforie duurt niet lang, buiten wordt er geschoten en we horen dat de luchthaven van Kabul zou afgesloten zijn. Er zouden raketten gestolen zijn en men is van plan die op Kabul af te schieten. (Omdat er geen betrouwbare media is, weten we niet dat er in Bali een aanslag is gepleegd en Afghaanse Al Qaida verdacht worden.)

We lopen wat in paniek rond, stel dat we niet meer naar huis kunnen en hier maanden moeten blijven! Ook die gedachte went en als we naar onze matjes trekken om te slapen, liggen we alweer om alles en nog wat te lachen. Tussen al ons getater en gelach, wrijft Betty onverstoord verder haar schoonheidscremes over haar lichaam.

IN DE STRAAT

(...)
Flink gewapende Amerikaanse en andere buitenlandse soldaten vullen de straten. "Wat is er aan de hand?" vragen we. "We krijgen geen uitleg." "Top secret," zegt een Amerikaan. Er is dus duidelijk iets gebeurd. We hebben er voorlopig het raden naar.

(...) In de namiddag gaan Betty, ikzelf en Parwiz (die bodyguard is en ook Engels spreekt) de straat op. We lopen langs winkels gevuld met wapens. Ik blijf staan kijken, er komt meteen een man naar buiten. Parwiz wil me laten doorlopen. "Nee," zeg ik, "ik wil de prijs weten." "You need a weapon?" vraagt de man. "How much?" vraag ik. Je kan ze krijgen

van 100 tot 400 \$, zoveel je wilt. Ik vraag bedenktijd. Afghanistan is bijzonder arm, er lopen ontzettend veel verminkte mensen rond. Handen afgesneden (door taliban), voeten eraf (door mijnen) en andere vreselijke verwondingen, en je koopt er zomaar wapens. Een florierende handel in een land waar mensenrechten en vooral vrouwenrechten niet bestaan. Hey, waar zit die internationale gemeenschap ergens?

's Avonds vindt Nanou dat we een *drink* verdiend hebben. "Un quoi?" roep ik. "On va boire un coup," zegt ze. Om het hoekje is een soort winkeltje waar je onder gele stoflagen rijst en nootjes vindt. Wat flessen water en natuurlijk Cola. Omdat de anderen nog steeds met de plannen bezig zijn, ga ik met Sylvie en Nilofa naar het winkeltje. Whisky? Vragen we. De man doet heel verbolgen. Wat denken we wel? Allah kan er niet mee lachen. "150 \$," zegt hij plots en legt een vinger op de lippen. Ik haal vijftien dollar uit, leg die op zijn tafel en zeg: wodka. Ik leg ook mijn vinger op mijn lippen. Hij maant ons aan achteraan het winkeltje te gaan staan en daar onopvallend te wachten. Mannen komen en gaan. Het wordt druk. Wat later glijdt er haast ongezien een fles wodka in de tas van Sylvie.

Parwiz zegt dat we de gevaarlijkste vrouwen zijn die hij kent, dat het in zijn land niet behoorlijk is dat vrouwen buitenkomen, laat staan dat ze alcohol gaan kopen.

"Dat kan," reageren we, "maar we willen voortaan elke avond een fles wodka". De tweede avond brengt de winkelier ze zelf naar ons appartementje. En 'onze' mannen, Parwiz en Mansoor, die met Alfah en islam schermen en ons bezweren geen alcohol te drinken, zeker niet in het zicht van de ramadan die er aankomt, drinken na wat aandringen vrolijk mee. Na de wodka gaan we slapen, zoals steeds met kaarslicht. Vanaf 22 uur 's avonds tot 's morgens 6 uur valt de elektriciteit in Kabul sowieso uit. Vanaf middernacht wordt de avondklok ingesteld.

MEVROUW DE MINISTER

(...)
Manila en Mansoor nemen ons mee naar de 'Ministry of womens affaires.' Ze heb-

ben een afspraak gemaakt. We zullen proberen een gesprek te hebben met de enige vrouwelijke minister, Habiba Sabari, in de nieuwe Afghaanse regering.

Het is opvallend dat we op de binnenkoer van het ministerie door mannen worden gefouilleerd, vrouwen zitten tegen de muur gedrongen. Sommige met de burqa aan, andere met de burqa een beetje opgeheven. In een bijlokaaltje is er een alfabetiseringsproject bezig.

We worden binnengelaten en het eindeloze heen en weer geloop van 1ste, 2de en 3de secretarissen kan beginnen.

"Voor wat komen we?"

"Hebben we een afspraak?"

"De minister is moe, ze komt net terug uit het buitenland."

Mansoor toont zich onze goede leerling: "als we een afspraak hebben, is dat zo en we blijven hier tot mevrouw tijd heeft," zegt hij beslist.

Het duurt anderhalf uur eer iemand komt vertellen dat we vijf minuten door mevrouw Habiba Sabari zullen worden ontvangen. Mevrouw Habiba Sabari is veertig en sinds enkele maanden woont ze terug in Kabul. Waarom de vrouwen nog steeds hun burqa dragen? "Uit gewoonte¹ en angst. De vrouwen hebben geen keus, ze zijn bang, van de taliban, van de fundamentalisten en de integristen. Op het werk draagt men geen burqa." Dat laatste klinkt toch wat bemoedigender.

"Ik kreeg zelf al een aanmaning om een burqa te dragen," zucht ze.

Nu wil ze hard werken voor de vrouwen. Vroeger gaf ze les aan de universiteit. "De taliban zie ik nooit meer terugkeren. Ik heb hoop voor de toekomst. Ik wil dat de vrouwenrechten worden gerespecteerd, want de vrouwen hier zijn nog altijd onderdrukt. Ik kom net terug uit België. Dat land zal het voortouw nemen op het gebied van vrouwenrechten." Ik schuif op het puntje van mijn stoel. Voel me plots een trotse Belg.

"De Belgen?" vraagt ik.

"Ja, ja, ik heb uw minister ontmoet."

Ik krijg meteen een voetje voor en mag haar interviewen.

INTERVIEW

We stellen haar eerst ons project voor. Het vrouwencomplex dat we in Istalif zullen bouwen. Ze is heel verheugd en raadt ons sterk aan ook met het ministerie van buitenlandse zaken contact te nemen. We moeten daar onze plannen gaan voorleggen, zegt ze. Ze belooft in elk geval naar de eerste steenlegging te komen die op 21.10.2002 zal doorgaan.

MEVROUW DE MINISTER, VOELT U DAADWERKELIJK VERANDERING VOOR DE VROUWEN HIER IN AFGHANISTAN?

Habiba Sabari: "Ja, er zijn veel projecten opgestart. Helaas zijn ze niet allemaal werkzaam of goed uitgebouwd. Je moet begrijpen dat de laatste zeven jaar, een dode tijd is geweest. Er zijn momenteel negen projecten die goed werken. Daarom denk ik dat uw project heel belangrijk is. Artisanale arbeid, weven, het is belangrijk. Ook de planning famillat, al ligt dat nog wat moeilijk, is een heel goed idee. Voorzichtig aanpakken, maar de vrouwen hebben absoluut meer informatie nodig. Ik ben heel blij dat jullie hier zijn. We moeten absoluut vrede brengen in ons geteisterd land."

MEVROUW DE MINISTER, KUNT U VRIJ WERKEN TUSSEN UW MANNELIJKE COLLEGA'S?

Ze ontwijkt mijn vraag en antwoordt het volgende: "Eén van de belangrijkste ministeries is dat van de vrouwen. Weet je in Afghanistan in de dorpen kennen ze het woord 'vrouw' niet. Laat staan dat ze vrouwen respecteren. Vrouwen komen altijd op de tweede plaats. Daarom zeg ik dat informatie zo belangrijk is. Vrouwen moeten hun rechten kennen. Ook wat gezondheidsplanning betreft, moeten ze weten waar ze aan toe zijn. En wij zijn daar verantwoordelijk voor. We willen absoluut opvoeding geven. Maar...we hebben tijd nodig. Jaren zelfs. Het is moeilijk werken. Vooral in onze cultuur waar mannen denken dat vrouwen niet moeten worden opgeleid. Het zal jaren duren..."

MEVROUW DE MINISTER, BENT U HIER GESTEUND IN UW AANPAK VOOR VROUWENRECHTEN?

Habiba Sabari: (opnieuw ontwijkend) "het is zo belangrijk dat jullie hier zijn. Ik zei het al, ik kom net terug uit Brussel. Europa is voor ons heel belangrijk. Brussel zal het voortouw nemen in de vrouwenrechten. Italië trekt zich de veiligheid aan, Duitsland ecologie."

Dan laat minister Habiba Sabari blijken dat ze wil rusten. Met de verzekering dat ze volgende maandag naar de eerste steenlegging in Istalif komt, nemen we afscheid. We mogen op haar rekenen en haar altijd opzoeken, verzekert ze ons nog. (...)

“BEVRIJDINGSOORLOG” OM OLIE

| Antoine Uytterhaeghe |

Een bezetting van Irak door de Amerikanen zal de ganze Golf-regio in beroering brengen en de globale oorlog tegen het terrorisme ondermijnen. Hiervoor waarschuwen de kranten uit de Arabische wereld, als reactie tegen de steeds maar heviger wordende oorlogsvoornemens van Washington.

Zolang vreemde strijdkrachten nog Palestijns territorium bezetten, zolang Bush het Israëliëse militaire optreden toelaat en daarbij Sharon als man van de vrede blijft aanzien, zolang zal een eventuele militaire kruistocht tegen Irak alle krachten in de regio verenigen tegen de politiek van de Bush-regering. Voor vele inwoners uit de Arabische wereld gaat het Washington niet om de controle over de eventuele massavernietigingswapens, maar om de controle over de aardolie als strategische grondstof.

Door zijn verklaring, begin oktober, heeft VS- Staatssecretaris Colin Powell bevestigd dat het de bedoeling van Washington is, na de overwinning op Saddam Hoessein, in Irak een door de VS militair gedomineerd bezettingsregime te installeren, met behulp van een VS vriendelijk gezinde marionettenregering. Zoals men het in Afghanistan heeft gedaan, zullen de sleutelposten in deze regering bezet worden door Bagdad-Amerikanen, die voor het ogenblik in de Verenigde Staten leven.

Als we de berichten van de "Washington Post" erop nalezen, bereidt de Bush-administratie een hele reeks van conferenties voor om zo de gekwalificeerde personen te vinden voor hun Irak-project, voor de opbouw van hun 'nieuwe natie'.

KOLONIALE METHODES

Beide scenario's, zowel de zoektocht om bewaarde en Amerikaans gezinde mensen te vinden voor de belangrijkste posten in de door hen onderworpen toekomstige Irakese regering, als de militaire bescherming van het alzo ingestelde VS-protectoraat, hebben de verschillende

Irakese verzetsbewegingen verontrust. Zo verklaarde Hamid al-Bayati, vertegenwoordiger in Londen van de raad voor de islamitische revolutie in Irak – een door Washington ondersteunde en gepaaid sjiitische oppositiegroep –, dat hij zeer verontrust is over de plannen van de VS-regering. Volgens de verklaring van Hamid al-Bayati heeft Washington gemeld dat ze een zo breed mogelijk gevormde Irakese regering wensen, waarbij de Amerikanen geen directe rol zouden spelen. Hij vindt de plannen van de Bush-administratie onaanvaardbaar, ze instrumentaliseren de Irakese oppositie volledig voor de VS-belangen; niemand in de regio zou een dergelijk scenario aanvaarden noch toestaan. Hij verwijt de VS koloniale methodes te gebruiken.

Hazem el-Youssefi, een vertegenwoordiger van de Patriottische Unie Koerdistan (PUK) veroordeelde iedere buitenlandse bezetting van Irak als een invasie. Hij waarschuwde dat de Irakese oppositie nooit een vreemde bezetting zal aanvaarden.

ALWEER SCHURKENSTATEN

De Bush-regering volgt haar eigen wegen. Zij brengt zoals te verwachten de noodzakelijke voorwaarden in de praktijk, opdat de grote concerns de baan vrij zouden hebben om de globalisering in hun economische sectoren te kunnen realiseren. Zoals zijn democratische voorganger, Bill Clinton, heeft ook G.W.Bush zich het concept van 'Nation Building' eigen gemaakt, om zo het buitenlands beleid van Washington een maximum impact te geven... Weerspannige naties, die om welke reden dan ook niet buigen voor de dictaten van de VS - hetzij dat ze winstmaximalisering van het VS-kapitaal in de weg staan hetzij ze het leegroven van hun grondstoffen en markten niet aanvaardden -, worden tot schurkenstaten gedegradeerd. Indien nodig zullen ze met een oorlog tot de orde geroepen worden. Vervolgens zal men in naam van de democratie, hen dan met een marionettenregering opzadelen, om een nieuwe 'rechtstaat' in te stellen. Hun rijkdom zal te grabbel gegooid worden voor de grote economische en handelsconcerns.

In de diplomatieke taal van de VS-minister van Buitenlandse Zaken, Colin Powell, betekent dat, in geval van een VS-overwinning op Saddam Hoessein, dat Washington verplicht is een beter regime te installeren. Hij haalde onder andere Duitsland en Japan aan als historische modellen. Met deze verpakking van de 'historische modellen' is de VS-regering intussen begonnen met de geplande en aankomende oorlog. De ware inzet is de roof van de Irakese olie, die gecamoufleerd wordt als een bevrijding van Irak en zijn burgers.

■

DE VS-VELDSLAG TEGEN IRAK WORDT ONS VERKOCHT ALS BESTANDDEEL VAN DE STRIJD TEGEN HET TERRORISME

| Uytterhaeghe Antoine |

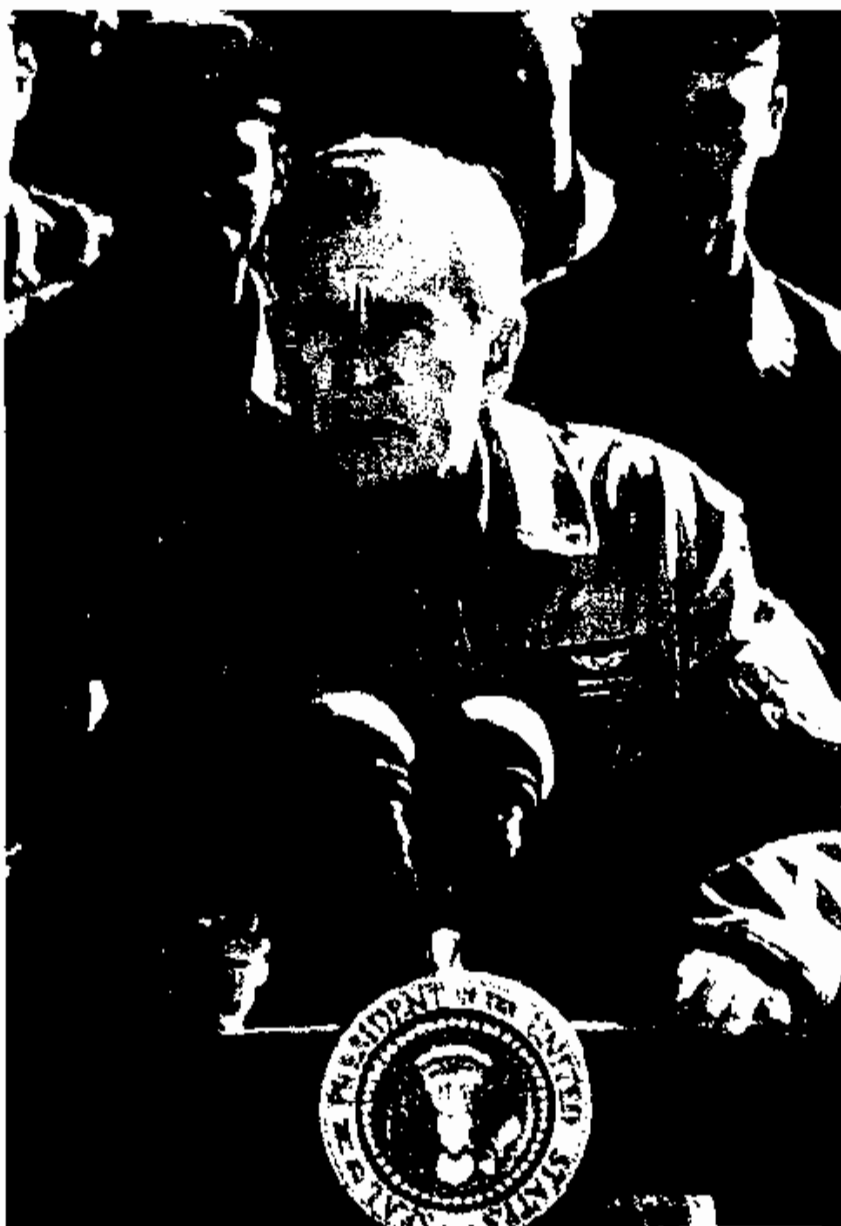
Met alle ijver en niet aflatende energie proberen de Verenigde Staten en Groot-Brittannië een resolutie in de VN-Veiligheidsraad door te drukken, waarbij Irak gedwongen wordt zijn soevereiniteit op te geven. De Bush-administratie verlangt een volmacht voor een preventieve oorlog waardoor alles wat in VN-resoluties staat over het probleem Irak van tafel wordt geveegd.

De VS argumenteren dat de leiders in Bagdad proberen in het bezit te komen van nucleaire wapens. Dit zijn louter beweringen die de VS en Groot-Brittannië in de Veiligheidsraad brengen om een verscherpte resolutie door de veiligheidsraad te laten goedkeuren. Tot op heden konden Washington en Londen geen klare bewijzen op tafel leggen.

Het is duidelijk dat de Amerikanen en Britten een regimewissel willen. Men moet hieronder verstaan: de val en desnoods het uit de weg ruimen van Saddam Hoessein.

Daartegenover bevestigen de rapporten van onafhankelijke instellingen en personaliteiten dat er geen gevaar bestaat voor een acute bedreiging door Irak met massavernietigingswapens. Het internationale atoomagentschap in Wenen (IAEO) verklaart dat zij over geen informatie beschikt over een Iraaks kernprogramma. Het instituut voor strategische studies (HSS) publiceert in een studie dat ze kunnen besluiten dat Irak alleen maar in de mogelijkheid is nucleaire wapens te ontwikkelen, wanneer ze in het buitenland de nodige splijtstof kunnen aankopen. Carnegie Endowment for International Peace in Washington vestigt er de aandacht op dat Bagdad niet over de draagraketten met een intercontinentale reikwijdte beschikt voor dergelijke wapens. Ook de gewezen VN-inspecteur Scott Ritter betwijfelt dat Irak nu over de capaciteit beschikt om dergelijke massavernietigingswapens te produceren.

Dit alles doet de VS geen vingerbreed afwijken van haar voornemen om zijn aangekondigde oorlog tegen Bagdad door te zetten.

DE KERKEN ZEGGEN NEEN AAN DE OORLOG TEGEN IRAK

Bijna alle kerkgemeenschappen van de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, Europa en het Midden-Oosten hebben blok gevormd tegen de politiek van Washington. Alhoewel ze geen enkele sympathie hebben voor het regime van Saddam Hoessein (met uitzondering van sommige christelijke groepen in het Midden-Oosten) hebben ze zich steeds verzet tegen het embargo dat de burgers treft. Vandaag verklaren ze dat de criteria van de rechtvaardige oorlog, zoals vervat in het concept van de preventieve oorlog vooropgesteld door George W. Bush, "een miskenning is van het Internationaal recht", en dat de verliezen na een Amerikaanse interventie onvoorziene gevolgen zou hebben in de Westelijke en de Arabische moslimwereld.

De Raad van Kerken in de USA - die een vijftigtal verschillende godsdienst- en overtuigingsgroepen omvat, waaronder methodisten, lutheranen, baptisten e.a., heeft reeds verschillende brieven naar Bush geschreven om hem te zeggen dat "het gebruik van unilateraal gebruik van militaire macht geen enkele morele legitimiteit heeft". Dergelijke militaire interventie in Irak, zelfs onder de naam van de VN, zou aan de wereld een model geven van agressie die andere naties zou kunnen aanspooren hun soevereiniteit te bedreigen.

MEERDERHEID TEGEN BUSH

In de debatten voor de VN-Veiligheidsraad over Irak leiden de VS en Groot-Brittannië een nederlaag. De meerderheid van de leden van de VN-Veiligheidsraad hebben geweigerd op de eis van Washington om een militair optreden in een VN-resolutie in te gaan. De VN-ambassadeurs van verschillende landen bij de VN hebben duidelijk gesteld dat men eerst Irak de kans moet geven voor een volledige ontwapening. Ook Irak zelf, Iran en Koeweit spraken zich uit tegen het voorstel van Washington en Londen.

De VS en Groot-Brittannië hebben een resolutie voorgelegd die aan Irak onvervulbare voorwaarden oplegt en bij de minste weerspanning de VS het recht geeft om met een VN-mandaat militair op te treden. Rusland, Frankrijk en China weigeren Washington te volgen en kunnen met hun vetorecht een dergelijke resolutie blokkeren. Het standpunt van Rusland, Frankrijk en China is duidelijk. Ze willen Washington en Londen niet automatisch toelaten om militair op te treden in de Golfregio.

De VN-ambassadeur van Zuid-Afrika Dumisani Kumato, tevens woordvoerder van de niet gebonden landen, verklaarde tegenover de media: "Op dit ogenblik wijst alles wat we van de Irakese regering vernomen hebben erop dat ze bereid zijn om de VN-inspecteurs terug in het land te laten. Het ziet er naar uit dat de VN uitgenodigd wordt Irak de oorlog te verklaren."

Het door de VS gevraagde mandaat is in tegenspraak met het artikel 1 van het VN-Chartra zegde ambassadeur Kumato. Hierbij bracht hij de frustratie van de meeste niet gebonden landen tot uit-

AUSTRALISCHE PERSONALITEITEN ZEGGEN NEEN

Drie Australische eerste ministers, een ex-leider van de liberale partij die aan de macht is, een gewezen gouverneur-generaal, en twee ex-leiders van de Generale Staf hebben eind september in een open brief aan premier John Howard gevraagd niet deel te nemen aan een oorlog tegen Irak die niet de goedkeuring zou hebben van de Verenigde Naties.

Deze vraag gaat in tegen de houding van de regering, die blindelings de Brits-Amerikaanse politiek volgt ten overstaan van Irak. Deze brief verscheen in de krant The Australian, en werd eveneens ondertekend door de gewezen vertegenwoordiger van de Britse koningin, ex-minister Whitlam, door Hawke van de Labour-partij, en Fraser en Hanson van de liberalen, generaal Grabon en admiraal Beaumont. Deze laatste wijst erop dat de dood van 250.000 Irakese burgers bij zo'n conflict niet uit te sluiten valt.

Washington en Londen willen een regimewissel: de val of desnoods het uit de weg ruimen van Saddam Hoessein

drukking omdat de vijf permanente leden van de VN-Veiligheidsraad in feite de beslissingen nemen. Omdat een besluit van de VN-Veiligheidsraad voor alle VN-lidstaten van toepassing is, is het voor ambassadeur Kumato van belang dat alle VN-lidstaten bij de beslissingen van de veiligheidsraad betrokken worden. De vertegenwoordiger van de Arabische liga, Yaha Mahmassani, verwijt de westelijke landen, dat ze met twee maten en gewichten meten. Israël minacht consequent alle VN-resoluties, bezit massavernietigingswapens en is een bedreiging

voor de ganse regio van het Midden-Oosten. De Irakese ambassadeurs, Mohamed Al Douri beschuldigt Washington ervan zijn land te willen koloniseren om zo zijn oliereserves binnen te rijden. Washington verlangt van de VN een blanco check voor de bezetting van Irak, maar wil zo het ganse Midden-Oosten onder een directere controle hebben. Dit alles past in de hegemonie strategie van de Verenigde staten. Hierbij kunnen ze alvast op de steen van haar poedel Blair rekenen. ■

DE TOEKOMST VAN EUROPA ! EUROPA ?

| Ludo De Brabander |

Voorzitter Valéry Giscard d'Estaing (VGE), heeft zopas verslag uitgebracht over de werkzaamheden van de conventie over de toekomst van Europa. Nog voor de uitbreiding van de Europese Unie een feit is, moet er een nieuwe grondwet op tafel liggen. Het 'geraamte' ligt er, nu nog het vlees. De manier waarop het hele constitutionele project op gang is getrokken deed al veel vragen rijzen. Nu dreigt ook het sociale Europa, maar een mager brokje te worden.

De conventie is het troetelkind van Guy Verhofstadt die er zo zijn top van Laken meer glans wilde mee geven. Dat wil nog niet zeggen dat de hele idee achter de conventie zinloos zou zijn. Integendeel. De Europese ministers oordeelden toen terecht dat 'de Europese instellingen nader tot de burger' moeten komen: minder logheid en starheid en vooral meer efficiëntie en transparantie. De verklaring van Laken stelt verder: 'de burgers vinden dat alles veel te veel boven hun hoofd bedisseld wordt en willen een betere democratische controle'. En natuurlijk is het niet toevallig dat er klaarheid moet komen in het instituut EU op het ogenblik dat tien Oost-Europese lidstaten klaar staan om toe te treden tot de Europese Unie. Zoniet dreigt de EU nog logger en ondoorzichtiger te worden. Er is dus wel degelijk werk aan de winkel, wil de EU een door de burger gedragen project zijn. Het troetelkind van Verhofstadt verdiende dus terecht enige koestering.

ACHT MAANDEN

De Conventie heeft er inmiddels acht maanden werk op zitten. De Conventieleden brachten in een eerste fase alles in kaart. Daarna moet een periode van studie en een periode van het formuleren van voorstellen komen. Belangrijkste vaststelling is alvast, hoe kan het ook anders, dat alles veel te ingewikkeld is geworden. Niemand die kop noch staart krijgt aan het ingewikkelde kluwen van verdragen, besluitvorming en bevoegdheden. Voor VGE alvast een eerste conclusie: de procedures moeten eenvoudiger, de competenties preciezer en de architectuur van de verdragen helderder.

De conventie heeft niet stilgezeten. Van tien werkgroepen hebben er twee hun werkzaamheden al afgerond, namelijk die over de subsidiariteit (o.a. de taakverdeling tussen de EU, nationale staten en regio's) en de juridische 'persoonlijkheid' van de EU. Hoewel de andere werkgroepen nog volop bezig zijn, kon VGE al een 'geraamte' van het toekomstige grondwettelijk Verdrag voorleggen. Het eerste deel en ook het belangrijkste handelt over de 'beschikkingen die van een grondwettelijke natuur' zijn, de echte grondwet van de EU, zeg maar. De ambitie van VGE is dat deze simpel, helder en leesbaar is voor iedereen. Daarin worden de waarden, de doelstellingen en de instituties van de EU gedefinieerd. Het gaat uiteraard over veel voorspelbare dingen, zoals 'fundamentele rechten' of 'competenties van de EU', maar ook minder voorspelbare zoals het idee van een Europees burgerschap, zodat voortaan een dubbel burgerschap – een nationaal en Europees – in het verschieft ligt. Het tweede stuk zal een aantal belangrijke clausules van de actuele verdragen overnemen. Het is overigens de ambitie van de conventie om het kluwen aan verdragteksten te

herschrijven ('fusie') tot een tekst met als grote uitdaging het volledig (73 artikels) of gedeeltelijk (136 artikels) herschrijven van een groot deel van de 414 huidige artikels. Het derde deel zal finale clausules en enkele juridische bepalingen bevatten.

De machtigste Europese multinationals hebben laten weten dat sociale zaken beter op het nationaal niveau kunnen behandeld worden.

DINOSAURUSSEN
Op papier oogt het allemaal mooi: een reeks van 'grondwettelijke' vergaderingen met vertegenwoordigers van alle betrokken landen (uit regering en parlement), ook die van de kandidaat-lidstaten, om samen het toekomstig Europa uit te tekenen en waarvoor zelfs de belangrijke maatschappelijke geleidingen zijn uitgenodigd om hun visie op de zaak weer te geven. In werkelijkheid zijn er minder fraaie kantjes. VGE, een politiek fossiel dat moet zorgen voor een democratischer EU, lijkt er een zeer eigenzinnige stijl op na te houden. Danny Pieters (N-VA), plaatsvervanger conventielid voor België, stelde in De Morgen (28 oktober): 'Giscard speelt het spel graag solo'. De conventie 'faalt in haar eerste opdracht om de burger weer dichter bij Europa te betrekken'. Ook in eigen land krijgt hij kritiek. De Franse

krant Le Figaro kopte op 30 oktober: 'De voorzitter legt zijn stijl op', en schrijft verder dat de samenvattingen die VGE geeft aan het eind van de plenaire zittingen meermaals de conventieleden verrassen. 'Als een idee hem niet aanstaat, dan laat hij het ofwel in stilte passeren, ofwel ridiculiseert hij het'. Het felt dat VGE de interventies van de conventieleden tijdens de zittingen beperkt tot maximum drie minuten vergeleek het Nederlandse conventie lid Hans van Mierlo met het 'afspelen van de 9de symfonie van Beethoven op een 78-toerenplaat'. VGE schrikt er ook niet voor terug om zijn eigen ideeetjes te blijven vooruit duwen, zelfs als die in de discussies niet aan bod zijn gekomen of op veel tegenstand stuiten. Hoewel het voorstel van grondwet zowel aan staats- en regeringsleiders als aan het presidium van de conventie is voorgelegd, kon hij het niet laten het controversiële 'Congres van de volkeren van Europa' erin te stoppen, hoewel dat op veel kritiek kan rekenen. Dat congres zou bestaan uit de leden van het Europees Parlement en evenveel leden van de nationale parlementen en onder meer de Commissievoorzitter verkiezen. Weinigen zien zo'n nieuw instituut echter niet zitten.

Ook de conventie zelf, waarvan de samenstelling in meer dan een geval het gevolg is van een politieke koehandel, zal nog inkt doen vloeien. Naast regeringsleden, zijn veel afgevaardigden ook nog eens lid van regeringspartijen of 'heropgevestigde' politici die zich nog eenmaal 'belangrijk' mogen voelen. Voor België werden destijds de voorzitters van de twee machtigste regeringspartijen als parlementaire afgevaardigde voorgedragen om in de conventie te zetelen: Elio Di Rupo en Karel De Gucht. En iedereen herinnert zich wellicht nog het weinig fraaie debat in de kamer over kandidate Fauzaya Talhaoui. M.a.w. de conventie is de belichaming of afkooksel van wat juist moet veranderen in Europa. Er kan moeilijk veel frisheid afstralen van een conventie die geleid wordt door enkele politieke dinosaurussen. Een echte conventie zou met overtuiging veel meer werk maken van methodes en concepten die de bevolking bij het project betrekken. De

BELANGENVERMENGING

Jean Luc Dehaene, onze gewezen premier, heeft volgens een recente verklaring beslist zich terug te trekken uit de nationale politiek. Ondertussen waakt hij erover dat hij regelmatig in de media komt, in gelijk welk programma. Naar aanleiding van het uitkomen van zijn nieuwe boek, wilde iedereen, elk televisie- en radiostation naar zijn wijze woorden luisteren. Met een kwinkslag, maar ook door het gebrek aan moed vanwege sommige journalisten, slaagde de burgemeester van Vilvoorde er in (een burgemeester doet dus blijkbaar niet aan politiek) dat wat minder fraai was om te horen, op de achtergrond te houden. Een van zijn vrienden, Baron Paul De Keersmaecker, gewezen minister van landbouw, topman van Tractebel en zetelend in talrijke beheerraden van multinationals, verklaarde onlangs nog in De Standaard: "Voor het wat bedrijven is het bijzonder interessant iemand aan de bestuursafdeling te hebben met goede contacten in de politieke wereld." Volgens de baron was Jean Luc dus de juiste man op de juiste plaats. En zo kwam de gewezen premier, met een duwtje in de rug van zijn vriend Paul, gewezen topman bij Interbrew, ook in het bestuur van Interbrew, de tweede biernational in de wereld, terecht.

Voordien was Dehaene al opgenomen in het bestuur van tekstielreus DOMO, de non-ferro multinational UMIOOR (voornamelijk Union Minière), de koekjesfabrikant Corona Lotus en het internetbedrijf Telindus. Toen Lermhout en Hauspie nog bezig waren aan hun opmars, was het tevens Dehaene die voorzitter was van hun vzw Sail Trust (Speech, Artificial Intelligence and Language), maar hij sprong tijdig van deze kar... Sinds kort kwam hij ook in opspraak bij het faillissement van de NV Seghers Better Technology, waar hem – net zoals de andere bestuurders – een verbod werd opgelegd om verder nog bestuursdaden te verrichten. Een poos later kreeg Dehaene het volgende advies in De Standaard: "Na Sailtrust vzw vergist Jean Luc Dehaene zich voor de tweede keer. Politici krijgen de les dat tegenover bestuursmandaten niet enkel mooie vergoedingen staan maar ook een reële bedrijfsvisie."

Ondertussen blijft de gewezen premier in alle sectoren zijn rolletje spelen. Dit heeft niet verhinderd dat hij, tijdens de Europese Top van Laken door zijn opvolger Guy Verhofstadt, als vice-voorzitter van de Conventie benoemd werd en zodoende de nieuwe krijtlijnen zal uittekenen voor de uitbreiding van de Europese Unie. Deze taak zal een interessante bijverdienste opleveren, dat staat vast. Maar er is meer: het valt sterk te betwijfelen of de ex-premier in deze functie zal opkomen voor de eisen van de arbeidersbeweging waarin hij destijds zijn carrière begon. (ads)

Europese burgers zouden bijvoorbeeld op voorhand kunnen geraadpleegd worden over wat belangrijk is en hoe de EU er moet uitzien. Er zouden debatten, discussies verspreid over heel Europa kunnen georganiseerd worden. Idem in de nationale parlementen. De conventie zou ook veel representatiever kunnen, als een afspiegeling van verschillende geleidingen van de maatschappij. Kortom met wat fantasie kon zo'n conventie een creatieve

en bruisende dynamische club zijn met ruimte voor debat. Maar daar gaat tijd over en die is er niet. De Europese regeringsleiders, die tot de conventie hebben beslist, hebben zich vastgepend aan een strakke kalender, met daarin centraal de uitbreiding van de EU. De hele zaak moet tijdig afgerond zijn, zodat de tien nieuwe leden alsnog kunnen deelnemen aan de volgende Europese verkiezingen.

SOCIAAL EUROPA ?

Ook over de inhoud van de conventie wordt hier en daar aan de alarmbel getrokken. In België publiceerden de vakbonden, de twee socialistische partijen, Ecolo, Oxfam en Attac, een 'Progressief manifest voor een solidair Europa'. Volgens dit manifest is er te weinig aandacht voor de hervorming en de verbetering van de bestaande verdragen. Meer bepaald moet er meer werk gemaakt worden van een Europees sociaal model. Nu staat er in het 'geraamte' van CVE onder artikel 3 slechts wat lippen dienst naar het sociale Europa met een korte verwijzing naar de bevordering van de werkgelegenheid, een 'hogere graad van de sociale bescherming' en de bescherming van het milieu. Maar het staat er droogweg naast de versterking van de

Karel Van Miert, de belichaming van het Europa van de vrije concurrentie, moest even slikken toen hij dit las.

Toch staan de ondertekenaars niet alleen met hun kritiek. Uit een enquête onder nationale parlementsleden van Europese staten blijkt dat het merendeel Europa meer sociale bevoegdheden wil toekennen, omdat ze, aldus Danny Pieters (De Morgen 30 oktober) die als professor sociaal recht de studie liet uitvoeren, 'voortdurend gedwarsboemd worden door de economische grootmacht Europa'. Pieters: 'Als de nationale politiek de confrontatie moet aangaan met Europa, dan verliest het sociale beleid negen op de tien keren'. Europa staat hier dan voor economie, concurrentiepolitiek en vrije markt.

Het spreekt dan ook voor zich dat de

EUROPESE UNIE

Op de recente persconferentie van de Europese Conventie kwam de voorzitter, het gewezen Franse staatshoofd Giscard d'Estaing, met een plan naar voor dat onder meer door de Franse president Chirac en de Duitse kanselier Schröder reeds vroeger naar voor geschoven werd. Het betreft de aanstelling van een Europees regeringsleider voor vijf jaar, in plaats van de huidige voorzittersaflossing voor zes maanden, een beurtrol tussen de lidstaten. Meteen wordt duidelijk wat hier achter schuilt, en begrijpen we de handig voorbereide operaties van sommig ex-premiers.

D'Estaing heeft het namelijk zo voorgesteld dat de komende permanente voorzitter van Europa best een voormalig regeringsleider zou zijn. In dit licht is het makkelijk te begrijpen waarom bijvoorbeeld de Nederlandse ex-premier Wim Kok zich enkele maanden geleden al niet meer kandidaat stelde in de nationale politiek. Het wordt eveneens makkelijk te begrijpen waarom de Belgische ex-premier Jean-Luc Dehaene kort geleden bekend maakte zich terug te trekken uit de nationale politiek. Niet uit de beheerders van de multinationals waarvan hij lid is, natuurlijk. Want van deze zou hij uiteraard een duwtje in de rug kunnen krijgen.

Even opvallend is de recente verklaring van de Spaanse premier Jose Marie Aznar dat hij geen kandidaat meer wenst te zijn om zichzelf op te volgen, en dat hij tevens ontslag zou nemen als voorzitter van zijn rechtse katholieke partij. Aznar zou kunnen rekenen op de steun van Berlusconi en Blair, en zeker op de steun van Wilfried Martens, de voorzitter van de Europese Volkspartij, waarvan de partijen van Berlusconi en Aznar lid zijn.

Het ziet er dus naar uit dat de hogerge-noemde reeds een strategie hebben uitgedokterd en zich tijdig beschikbaar willen stellen. De oude krokodillen, in naam van verandering, willen het roer kennelijk in handen houden. (ads)

De conventie is de belichaming van wat juist moet veranderen in de Europese Unie

economische en monetaire interne markt. De ondertekenaars van het manifest willen meer: namelijk dat effectief sociale en milieudoelstellingen van de Europese eenmaking mee in het toekomstige verdrag worden opgenomen en de markt daaraan ondergeschikt maken. Dat is vooral een vingerwijzing naar het feit dat op dit ogenblik de mededinging (concurrentie) primeert op het basisprincipe van de dienstverlening door openbare diensten. Daar moet een eind aankomen, aldus het manifest, door de rol van de openbare diensten en de diensten van algemeen belang (DAB) in het verdrag 'versterkt' moeten worden. Nog een belangrijke bekommernis is de vraag naar het opnemen van het in Nice overeengekomen 'Handvest van de grondrechten' in het toekomstige verdrag. Bovendien moeten ook vakbondsrechten (stakingsrecht) en het recht op huisvesting, minimumpensioenen, gezondheidsrecht, etc. mee opgenomen worden. Het manifest heeft al voor interne discussie gezorgd binnen de SPa. Vooral voormalig Commissaris

grote Europese bedrijven het sociale beleid inderdaad liever op het nationale niveau gehandhaafd zien. De Europese Ronde Tafel (ERT), een club van een vijftigtal machtigste Europese multinationals die samen een omzet hebben die gelijk is aan het BNP van de Benelux-landen, hebben eind vorig jaar in een 'boodschap aan de Top van Laken', laten weten dat sociale zaken beter op het nationaal niveau kunnen behandeld worden binnen een 'geschikte culturele context en in directe discussie tussen de sociale partners'. In een adem lieten ze verstaan dat in de discussie over de subsidiariteit, de 'markten' het best geschikte niveau zijn om de concurrentiepolitiek te regelen, eerder dan 'stijve' regelgeving op Europees niveau. Marie-Paule Connan, lid van de coördinatie van de 'Europese Marsen' tegen de werkloosheid en uitsluiting, vraagt zich terecht af hoe het komt dat de conventie niet lijkt wakker te liggen van het sociaal Europa, hoewel op de website van de Europese Socialistische Partij te lezen staat dat met 63 conventie-leden, 'de

socialistische familie de grootste groep van de conventie omvat'.

DE 'NOODZAKELIJKE' UITBREIDING

De werkzaamheden van de conventie zijn er uiteindelijk gekomen omdat de uitbreiding van de EU voor de deur staat. Nu de Europese top in Brussel zich heeft gebogen over de financiering van de EU-uitbreiding, is zo goed als alles klaar voor de effectieve uitbreiding. Op de top in Kopenhagen van 12 en 13 december worden de onderhandelingen met 10 kandidaatlidstaten afgesloten, gevolgd door de ondertekening van de toetredingsverdragen in het voorjaar van 2003, zodat een paar maand later het ontwerpverdrag kan voorgelegd worden aan de intergouvernementele conferentie onder Italiaans voorzitterschap. Het gaat allemaal heel vlieg. Zo vlieg dat de uitbreiding de werkzaamheden van de conventie voorbij

dreigt te hollen. Als er moeilijkheden opduiken bij het uiteindelijk opstellen van de grondwet of de discussies langer blijven aanslepen, bestaat het gevaar dat het uitgebreide Europa op een gehandicapte manier start. Een van die struikelblokken zou nu net het sociaal Europa kunnen zijn. Indien er geen consensus te vinden valt, zal de uitbreiding van start gaan zonder dat het sociaal Europa op punt staat. Hoe de discussies dan met 25 lidstaten moeten gevoerd worden, laat zich raden.

De bedrijven staan daar in elk geval niet bij stil. Zij omarmen alvast de 75 miljoen nieuwe consumenten. Ze zullen daarbij zeker niet treuren over het bestaan van vele goedkope Oost-Europese arbeidskrachten alsook de publieke en privébedrijven die nog wachten op hun overname. In dat opzicht vreten critici een herhaling van de eenmaking van Duitsland (Die Zeit, 24 oktober).

In de jaren negentig vloede er 600 miljard Euro naar Oost-Duitsland. Een goed stuk daarvan was belastinggeld. Volgens de optimistische berekeningen van de Commissie zal de uitbreiding de komende drie jaar hoogstens 8 miljard Euro netto doen vloeien van de oude lidstaten naar de nieuwe lidstaten. De Duitse minister van Financiën, Hans Eichel, spreekt echter over 40 miljard Euro. Er is dus nog veel onzekerheid. Als we de Duitse hereniging voor ogen houden, mogen we er echter van uitgaan dat de gewone burger grotendeels de uitbreiding zal moeten helpen bekostigen (ook al is er een bovengrens van 1,27 procent van het sociaal-product vastgelegd), terwijl de bedrijven op termijn netto vooral geld zullen 'terugtrekken'. Tenslotte is de hele uitbreidingsoperatie begin negentig uitgetekend door de Europese Ronde Tafel, die in de uitbreiding vooral enorme 'marktmogelijkheden' zagen. ■

NIEUWJAARSBIJENKOMSTEN VAN DE VREDE-LEZERS

Beste vrienden,

Met het oog op een actieve betrokkenheid van de lezers van Vrede willen we op verschillende plaatsen in Vlaanderen lezersbijeenkomsten houden. Deze zullen in de maand januari plaats grijpen.

We willen tijdens deze regionale bijeenkomsten een korte discussie hebben over de rol van de media in de opinievorming in het algemeen, en de mogelijkheden van de "alternatieve pers" zoals ons tijdschrift Vrede, onze website, onze vredeschieders, edm. Hoe kunnen we een en ander verbeteren?

We ronden deze vergaderingen graag af door u een nieuwjaarsdrankje aan te bieden.

De huidige plaatsen en data zijn:

Antwerpen	11 januari 2003	14.30-17u	ACOD, Ommegangstraat 47-49, Antwerpen
Oostende	18 januari 2003	14.30-17u	Den Anklap, Leffingestraat, Oostende
Gent	11 januari 2003	14.30-17u	Vredeshuis, St.-Margrietstraat 9, Gent
Brussel	18 januari 2003	14.30-17u	De Markten, Oude Groenmarkt, 1000 Brussel

Hasselt en Leuven wordt later medegedeeld.

VERKIEZINGEN OP MAAT GESNEDEN

| André De Smet |

Democratie, in wiens naam de meeste beleidsmensen beweren te spreken, wordt wel op heel wat verschillende wijzen geïnterpreteerd. Volgens de meeste Westerse politici betekent democratie de vrije markt en vrije verkiezingen. Maar wat is vrij? Is het uiteindelijk niet het recht van de sterkste, de machtigste? Wat de vrije markt betreft is het duidelijk. Het is de vrijheid van de vos in het hoenderhok. Wat de verkiezingen betreft zijn er honderden interpretaties. Praktisch geen enkel land heeft een gelijk kiessysteem. De vorm van de verkiezingen werden door de aan de macht zijnde elites bepaald. Niet volgens de normen dat iedereen gelijk is voor de wet, maar volgens de norm van de machthebbers. Het is dus vanzelfsprekend dat het kiessysteem al 's overhoop gegooid wordt.

De nieuwe Franse regering van premier Raffarin, in dienst van president Chirac, heeft na haar overwinning reeds aangekondigd het kiessysteem eerstdaags te zullen wijzigen. Haar groot objectief bestaat erin dat, zoals in de VS of Groot-Brittannië, nog slechts twee politieke blokken tegenover elkaar zouden staan. Uiteindelijk worden dat verkiezingen volgens een meerderheidsstelsel, waarbij andere groepen, met een andere ideologie zullen verplicht zijn te kiezen tussen een van de twee blokken. In Frankrijk is dit nu reeds gedeeltelijk zo. Chirac wil het echter verfijnen, door o.m. de kiesdistricten te hervormen, de drempel om aan de tweede ronde deel te nemen verhogen, de kiesdistricten te verkleinen vooral voor de Europese verkiezingen waar de partijen nu één kandidatenlijst

voor gans Frankrijk voordragen, wat de kleine partijen ook kansen op verkozenen biedt.

Onze Belgische regering heeft het over een andere boeg gegooid en van het parlement een fiat gekregen. De invoering van een kiesdrempel is een eerste stap om kleinere partijen en nieuwe initiatieven de pas af te snijden. De provinciale kiesomschrijving is nog zo'n monster. Dit gaat met name in tegen alle democratische principes die zeggen dat de verkozenen zo dicht mogelijk bij de bevolking moet staan. Toppunt is echter dat kandidaten gelijktijdig op twee lijsten kunnen staan: Kamer en Senaat. Ook al hebben ze niet het inzicht in een van de kamers te gaan zetelen. Dit is je reinste volksbedrog!

Het ligt er vingerdik op dat het hier niet de bedoeling is de volksbelangen te dienen, maar wel de eigen partijbelangen, door enkele mediafiguren uit te spelen. Niet het programma wordt hierbij de inzet, maar de bekende foto. Het is de weg naar Amerikaanse toestanden waar ontzaglijke bedragen worden ingezet om enkele figuren te populariseren, maar... waar vandaag bij de presidentsverkiezingen minder dan 50% van de kiezers nog op komt dagen. Dezelfden die dit voorstaan in ons land praten ondertussen over de kloof tussen de burger en het beleid.

Zonderling dat de VLD, die in haar programma voor referendum pleit, het niet nodig gevonden heeft een dergelijk voorstel aan de burgers voor te leggen.

VERKIEZINGSUITSLAGEN

MACEDONIË – PARLEMENT – 15/09/02

De eerste verkiezingen die na het vredesakkoord van Oheid gehouden werden, zijn vlot verlopen. 70 procent van de kiezers nam er aan deel.

De Democratische Albanese Partij (5,2%) en de Nationalistische Partij van Macedonië, die samen de regering vormden, waren de grote verliezers. De Albanese Unie voor een Democratische Integratie, het gewezen UCKM van de leider Ali Ahmetie (een held voor de Albanese en een terrorist voor de Macedoniërs) behaalde 11,8% van de stemmen. De Macedonische Sociaal Democraten van een vroegere premier, Branko Cvinkovski, behaalden 40,7%.

ZWEDEN – PARLEMENT – 15/09/02

De Sociaal Democratische Partij van premier Göran Persson won met 40% van de stemmen glansrijk de verkiezingen. Deze boekte een winst van 3,6%. Met de steun van de ex-communistische Linkse Partij en de Groenen behaalt de regering 53 procent van de stemmen en 191 zetels op een totaal van 349. Het rechtse blok moest zich tevreden stellen met 43,8% en 158 zetels. Hiervan gingen er 13,1% naar de conservatieven (een verlies van 7,8%) terwijl de liberalen op 13,4% uit kwamen (een winst van 8,7%) en de andere stemmen onder kleine rechtse partijen verdeeld werden.

SLOWAKIJE — PARLEMENT — 20-21/09/02

Gezien Slowakije naar een aansluiting van de NAVO en de Europese Unie wacht, werd van uit het Westen nog al druk uitgeoefend om de verkiezingen te beïnvloeden. De Beweging voor een Democratisch Slowakije van de ex-premier, de nationaal populist Vladimir Meciar, was nogal het mikpunt. Met 19,5% en 36 zetels op de 150 blijft ze de sterkste partij, maar verloor ten opzichte van 1998 toch 9% van haar stemmen. De Unie van Christen Democraten van de aftredende premier Dzuronda, behaalde 15,1% en 28 zetels. Hij dankt zijn uitslag aan het feit dat een kleine rechtse partij die in zijn regering zat, zich op het laatste moment terugtrok. Dzuronda zal waarschijnlijk met de steun van drie kleine partijen opnieuw de regering vormen. De grote verliezer was een jonge populistische kandidaat, die in de opiniepeilingen de hoogste score behaalde: hij strandde op 13,4% en 25 zetels. De Communistische Partij van Slowakije heeft, in tegenstelling tot 1990 opnieuw zetels veroverd in het parlement.

DUITSLAND — PARLEMENT — 22/09/02

De regering van SPD en Groenen heeft op het randje af de overwinning behaald. De toenemende werkloosheid en de terzake niet gehouden beloften werden haar nochtans erg kwalijk genomen in de openbare opinie. Het standpunt van de regering inzake Irak, en de gedane beloften bij de overstromingen, maakte van deze verkiezingen een botsen tussen centrum en rechts. Dit heeft de verkiezingen aanzienlijk beïnvloed. Met 8,6% van de stemmen (+ 1,8) behalen de Groenen het beste resultaat uit hun geschiedenis. De oude coalitie wordt dan ook de nieuwe en zal over 306 van de 603 zetels in de Bundestag beschikken. Wel zit ze met een minderheid in de Bundesrat. De FDP (liberalen) boekten met 7,4% eveneens winst, maar worden nu als derde partij door de Groenen voorbij gestoken. Met 4% van de stemmen haalde de Partij voor een Democratisch Socialisme (PDS) de kiesdrempel niet. Ze behoudt slechts 2 verkozenen. Meer dan 5% of drie rechtstreeks verkozen volksvertegenwoordigers zijn noodzakelijk om in aanmerking te komen voor een evenredige verdeling van de stemmen. Zij betalen de prijs voor de strijd tussen Schröder en Stoibler, en de keuze tussen een centrum of een rechtse regering.

MAROKKO — PARLEMENT — 27/09/02

Aan de derde min of meer vrije verkiezingen namen slechts 51,6% van de kiezers deel. Er waren 325 zetels te verdelen. Hiervan nam de Socialistische Partij van de aftredende premier Youssoufi er 50 voor haar rekening. Als tweede kwam de nationalistische Istequal partij uit de bus met 48 zetels. De gematigde islam partij verdriedubbelde haar aantal zetels, en behaalde er 42. De andere zetels werden verdeeld onder een tiental partijen maar er werden teven 83 onafhankelijke kandidaten verkozen. De zeven partijen die de huidige regeringscoalitie uitmaken, behielden met 186 zetels van de 325 de meerderheid. Met uitzondering van de sprong voorwaarts van de islamisten, is er weinig fundamenteels veranderd. Sinds enkele

jaren is er een jonge koning aan de macht, die enkele kleinere toegevingen heeft gedaan. Maar hij is het die tezamen met mensen uit paleismiddens, de politieke richting bepaalt. De democratie is nog ver af.

LETLAND — PARLEMENT — 06/10/02

Onder de naam "De Nieuwe Partij" met als leider de gewezen gouverneur van de Letse centrale bank, Einar Reprie, won deze rechtse partij met 26,9% van de stemmen, de verkiezingen. Grote verliezer was de gewezen premier Anduin Beizens van de partij Lets Model. Met z'n 4,9% bereikte hij zelf de kiesdrempel van 5% niet. In 1998 behaalde ie nog 15%. De andere rechtse partij die lid was van de uittredende regering scoorde 16%, gevolgd door twee andere rechtse partijen. Het Links Verbond voor Mensenrechten wordt met 18,9% de tweede grootste partij. De Groenen behaalden 9,9 procent van de stemmen.

BRAZILIË — PRESIDENT — 27/10/02

Met 61,5% van de stemmen heeft de gewezen metaarbeider, Luiz Ignacio da Silva, algemeen bekend als Lula, de presidentsverkiezingen gewonnen. Als leider van de Arbeiderspartij was het de derde keer dat hij zich kandidaat stelde, deze keer behaalde hij een daverende overwinning. Zijn tegenstander, Jose Serra, sociaal-democraat en gewezen minister van Volksgezondheid, moest zich tevreden stellen met 38,13% van de stemmen.

Voor Brazilië, het grootste land van het continent, met zijn 155 miljoen inwoners, wordt het een werkelijke omwenteling. Maar Lula die op 1 januari 2003 de macht overneemt, krijgt zoals hij het zelf uitdrukt, bij zijn overwinning geen gemakkelijke opdracht. Het tij doen keren in een land met ontzaglijk veel werklozen, en waar bijna de helft van de kinderen ondervoed is, en het analfabetisme tot schrikwekkende hoogtes is opgelopen, de buitenlandse schuld enorm is, in dergelijk land is het niet eenvoudig om zeer spoedig resultaten te boeken, en aan de verwachtingen van het volk te beantwoorden. We volgen dit van nabij.

TURKIJE — PARLEMENT — 3/11/02

De uitslag van de verkiezingen had zoals verwacht, een ware omwenteling tot gevolg. De klassieke partijen die destijds een kiesdrempel van 10% hadden ingevoerd om opkomende nieuwe partijen de pas af te snijden, kregen nu zelf het deksel op de neus.

De Democratische Partij van Links (sic) DSP van de aftredende premier behaalde slechts 6,2% van de stemmen. De Moederpartij van een ex-premier 5,2%, en de Gelukspartij 2,5%. De Partij van het Juiste Pad strandde op 9,5%. De grote overwinnaar was de Partij voor Gerechtigheid en Ontwikkeling die met 34,3% 363 zetels behaalde en dus een tweederde meerderheid in het Parlement in de wacht sleept. De enige partij die boven de kiesdrempel uitgroeide, en dus de enige oppositiepartij wordt, de Republikeinse Volkspartij werd gesteund door 19,4% van de kiezers en behaalt daarmee 178 zetels.

TURKIJE EN DE KOERDEN: EEN UITGESTOKEN HAND? OF BAART DE BERG EEN MUIS?

| Chris Den Hond |

Op drie augustus jl. nam het Turks parlement bij verrassing een aantal hervormingen aan. De reden: de huidige Turkse regering wil tegen de EU-top in december tegemoetkomen aan de politieke criteria van de EU om onderhandelingen te starten voor volwaardig lidmaatschap. De hervormingen komen neer op de afschaffing van de doodstraf in vredetijd en het toekennen van culturele rechten aan minderheden (toelaten van audiovisuele programma's en privé-onderwijs in de moedertaal). Maar de beperkingen op die wet zijn zo talrijk, dat het een doodgeboren kind lijkt.

HERVORMINGEN: JA, MAAR...

De fascistische partij MHP, lid van de Turkse regering, was tegen, maar een wisselmeerderheid kreeg de hervormingen erdoor. Dat betekent echter nog lang niet dat bv. de Koerden nu televisie in Turkije kunnen gaan maken. De hervormingen moeten nog door het Grondwettelijk Hof goedgekeurd worden en talrijke bestaande wetsartikelen blijven in voege, waardoor de hervormingen dode letter dreigen te blijven. Zo werd in september het kersverse pro-Koerdisch dagblad Yeniden Ozgur Gundem verboden in de regio Diyarbakir en Sirnak omdat er een artikel van de hand van Abdullah Ocalan instond. Het is ook nog steeds verboden om een kind te laten registreren onder een Koerdische naam.

Onderwijs in de Koerdische taal zou mogelijk worden, maar enkel in privé. Onderwijsminister Necdet Tekin verklaarde dat "alle regionale talen en dialecten zullen onderwezen worden, niet alleen de Koerdische taal". Tekin voegde eraan toe dat "die talen zullen onderwezen worden in overeenstemming met de belangen van de Turkse staat." Dat geeft te denken over de inhoud van dergelijk onderwijs. Minister Tekin somde 16 voorwaarden op om onderwijs in het Koerdisch te kunnen krijgen of geven: de leraars in de Koerdische taal moeten een strenge regeringsprocedure doorlopen, ze moeten Turkse staatsburgers zijn en niet veroor-

deeld geweest zijn tot misdaden tegen de staat, studenten moeten tussen 12 en 18 jaar oud zijn en toestemming hebben van de ouders. Onderwijs mag enkel gegeven worden tijdens de week-ends en in de vakantie. Ze moeten ook bewijzen niet fysisch of geestelijk gehandicapt te zijn. "Ethnische" klederdracht is verboden tijdens de lessen. Abdullah Demirtas, de

voorzitter van de lerarenvakbond in Diyarbakir bestempelde de nieuwe wetgeving als "een doodgeboren kind. Op papier laat de regering Koerdisch onderwijs toe, maar onderwijs onder deze voorwaarden is simpelweg onmogelijk".

Deze voorwaarden kunnen moeilijk conform zijn met de criteria van Kopenhagen. De berg heeft een muis

(Foto: Mark Burke)

(De Koerden - tijdschrift Koerdisch Instituut)

gebaard, zegt een Turks spreekwoord. En het is niet echt daarvoor dat de Koerden 15 jaar gevochten hebben. Maar de opening is gecreëerd en de Koerden kennen de, gaan ze niet alleen de aangereikte hand aannemen, maar heel het lijf proberen binnen te rijden. De algemene teneur is dus: "Hervormingen OK, maar onvoldoende en de test gebeurt in de praktijk."

Dat is ook zowat de reactie van Joost Lagendijk en Andrew Duff, voorzitter en vice-voorzitter van de gemengde delegatie EU-Turkije van het Europees parlement. Die gemengde delegatie volgt op de voet de voor- of achteruitgang van Turkije richting Europa. In een interview met de Koerdische MedyaTV verklaarden zij het volgende:

Andrew Duff (europarlementslid voor de Engelse liberalen): *"Ik zie die hervormingen als een stap voorwaarts, maar nu moet dat nog in een tweede wet gegoten worden en dan zullen we de hervormingen van zeer nabij monitoren in de praktijk."*

Joost Lagendijk (europarlementslid voor Nederlands Groenlinks): *"Ik ga akkoord met de algemene teneur van de Koerden. Voor mij was het ook een verrassing dat het Turks parlement in volle verkiezingsperiode deze belangrijke hervormingen erdoor joeg. Afschaffing van de doodstraf, ook al is het enkel in vredetijd, en onderwijs in de moedertaal, ook al is het enkel in privé, zijn een grote stap voorwaarts. Maar andere belangrijke zaken worden niet genoemd, zoals de vrijheid van meningsuiting. Collega's van mij zitten nog in de Turkse gevangenis: Leyla Zana en haar drie Koerdische parlementsleden. En de nieuwe wet stipuleert uitdrukkelijk dat hun zaak niet kan heropend worden. Dat is een grote vergissing van de Turkse regering en ik heb hen dat ook zo openlijk gezegd. Een ander hangijzer is het mogelijk verbod van de pro-Koerdische partij HADEP. Het signaal van het Europees parlement naar Turkije toe is zeer duidelijk: een verbod van HADEP is het slechtste wat Turkije nu kan doen. Peilingen geven HADEP minstens 6%, voor sommigen ligt zelfs de 10% kiesdrempel in het vizier. Dus als HADEP verboden wordt is het duidelijk dat Turkije met*

woorden speelt: democratische hervormingen zijn mogelijk als het uitkomt, maar ze worden onmiddellijk opgeschort als het niet opportuun meer is."

HADEHAP

HADEP heeft een mogelijk verbod geanticipeerd en trekt naar de verkiezingen onder de naam DEHAP. De pro-Koerdische partij HADEP heeft de absolute meerderheid in Turks Koerdistan, maar door het Turkse kiessysteem (10% behalen op nationaal vlak) hebben de Koerden geen rechtstreekse vertegenwoordiger. De uitdaging voor de Koerden is dan ook 10% trachten te halen en in het parlement geraken. Daarvoor startte DEHAP een alliantiepolitiek en kreeg de steun van de DSP, de pas opgerichte Democratische Socialistische Partij van de zeer gekende mensenrechtenverantwoordelijke Akin Birdal en van een kleine extreem-linkse partij EMEP. ÖDP verkoos om duistere redenen niet samen te gaan met DEHAP, maar een alliantie te sluiten met een onbeduidende sociaal-democratische partij SHP. Reeds bij de vorige verkiezingen discussieerde ÖDP acht maanden om uiteindelijk niet samen met HADEP de verkiezingen in te trekken. Jammer, want een grote linkse alliantie die 10% of meer behaalt, zou serieus kunnen wegen op de krachtsverhoudingen in Turkije. Ondertussen mogen Akin Birdal (DSP), Murat Bozlak (DEHAP), Erdogan (AK) en Erbakan (voormalig eerste minister) niet meedoen met de verkiezingen omdat ze voordien veroordelingen opliepen. De HADEP-verantwoordelijke van Diyarbakir, Ali Urkut, vreest dat de druk op de kiezers weer zal oplopen in de aanloop tot de verkiezingen, "vooral op het platteland, waar de militairen dorpingen bedreigen met het in brand steken van hun huizen als ze voor de pro-Koerdische partij DEHAP stemmen."

HET LEGER WAAKT

Dus voor wie het uit het oog verloren was: In Turkije zwaait het leger nog steeds de plak. De toepassing van de recente hervormingen hangt altijd af van het advies van de Nationale Veiligheidsraad. En de nieuwe stafchef van het leger, generaal Hilmi Özkök,

spuwde vitriool tegen de "Koerdische en islamitische dreiging" bij de volgende verkiezingen. De gematigd-islamitische AK-partij komt bij alle peilingen inderdaad als eerste uit de bus. En "de afschaffing van de doodstraf zal de executie van de PKK-leider Öcalan verhinderen." Daarmee zit het leger op dezelfde lijn als de fascistische MHP.

Met de dreigende oorlog tegen Irak komt ook het aloude Turkse expansionisme weer bovendrijven. De Turkse defensie-minister Cakmakoglu (MHP) bevestigde dat Turkije Noord-Irak ziet als een deel van Turkije, "dat na de eerste wereldoorlog gestolen werd toen het onder Brits mandaat kwam." De Koerden in Irak zijn voorstander van een federale Iraakse staat. Van deze formule krijgen de Turkse autoriteiten kippenvel, want een federale staat klinkt als een federatie van staten, dus met een Koerdische staat. En dat heeft dan weer een magische aantrekkingskracht op de 16 miljoen in Turkije levende Koerden.

Turkije stationeerde ondertussen al duizenden soldaten in Noord-Irak. De vrees bij Koerden is dat dit dient om KADEK-basissen (ex-PKK) aan te vallen in geval van een VS-aanval op Irak. De Koerdische vrijheidsstrijders hebben Turkije al gewaarschuwd dat "ze zich zullen verdedigen tegen mogelijke aanvallen. Als Turkije in de verdediging komt bij een dergelijke aanval tevens de Volksverdedigingstroepen te liquideren, dan zullen onze verdedigingseenheden onmiddellijk van antwoord dienen en zich verdedigen tot het einde toe," aldus een verklaring van de ex-PKK.

Het laatste propagandaspel van Turkije is het kunstmatig opdrijven van de in Iraaks Koerdistan wonende Turkomanen, die als excuus kunnen dienen voor een inval van Turkije in Noord-Irak "om hun minderheid te beschermen" en een bezetting van de olierijke stad Kirkouk.

Als de USA beslissen Irak binnen te vallen, leidt het geen twijfel dat Turkije maximale winst zal proberen te halen uit deze operatie. Maar de Koerden spelen ook mee...

GROOT-BRITANNIË, HET FAILLIET VAN DE PRIVATISERINGEN

| André De Smet |

De Britse spoorwegen, infrastructuur en station, hebben een nieuwe baas. De nieuwe operator heet Network Rail en vervangt Railtrack dat een jaar geleden onder juridisch beheer werd geplaatst na verplicht te zijn geworden zijn bilan neer te leggen. Railtrack was een van de twintig private bedrijven die instonden voor de privatisering van British Rail in 1996 door de conservatieve regering van John Major.

Network Rail is een adhoc maatschappij zonder winstgevend doel. Het gaat hier om een niet toegegeven hernationalisering: privé maar zonder aandeelhouders. Tevens geniet deze nieuwe constructie van een lening van de staatsgroep Strategic Rail Authority (SRA), en zal ze kunnen rekenen op een regeringssubsidie tot 2010 van 21 miljard pond.

Net work Rail heeft het Britse spoor voor 500 miljoen pond ofte 790 miljoen euro. Railtrack heeft voor 375 miljoen pond (590 miljoen euro) zijn deel in de Eurotunnel onder het kanaal verkocht aan London and Continental Railways, de Britse tak van het consortium dat Eurostar uitbaat. Het onder voogdij plaatsen van Railtrack werd op verontwaardiging onthaald door de 200.000 kleine aandeelhouders. Hun aandeel werd van de ene op de andere dag bevroren. Ze waren toen nog 280 pence (4,38 euro) waard. Railtrack eist nu dat de aandeelhouders ongeveer 250 pence per aandeelhouder zou kunnen recupereren, dank zij de verkoop aan Network Rail. Dit zal verder onderzocht worden op een algemene vergadering waarna Railtrack zal worden ontbonden.

De erfenis van Railtrack is zwaar. In januari was een officiële commissie tot de vaststelling gekomen dat Groot-Brittannië het slechtste spoortransport had van Europa. Deze uitspraak is het gevolg van de slechte toestand van de Britse spoorwegen. Iedere dag beleven miljoenen reizigers de grootste moeilijkheden onder alle vormen: pannes, onge-

NIEUW ONGELUK BIJ DE BRITSE SPOORWEGEN

Op 3 oktober was er een botsing tussen twee treinen in het station van Chichester in het zuiden van Engeland, waarbij vier reizigers gekwetst werden. In de loop van de vijf laatste jaren waren er in Groot-Brittannië zes catastrofes en vijftien kleinere ongelukken, waarbij zestig dodelijke slachtoffers vielen en meerdere honderden gekwetsten. Het ergste en meest spectaculaire ongeval met 31 doden, had plaats in het station van London Paddington op 5 oktober 1999. Op 10 mei van hetzelfde jaar ontspoorde een trein in Potters Bar ten noorden van Londen met 7 doden tot gevolg. Deze zwarte reeks heeft van Railtrack het symbool gemaakt van de ontreding, de slechte uitbating en de onveiligheid van het spoorwegnet.

lukken, vertragingen en overvolle treinen. Bovendien zijn de spoortickets, met uit-

zondering van Denemarken en Zweden, de duurste van Europa. Voor een gemiddeld traject betalen de Britten 60 procent meer dan de Fransen.

Het Britse spoor kent sinds dertig jaar een chronisch gebrek aan investeringen, aan nalatigheid en gebrek aan belangstelling vanwege alle regeringen. Maar met de privatiseringen werd de situatie steeds erger.

De directie van Network Rail geeft blijk van veel optimisme over de toekomst van de spoorwegen. Zo wordt een periode van achttien maanden bepaald om waarneembare verbeteringen te bereiken. Deze gigantische operatie zal ongeveer 17 miljard pond (26 miljard euro) kosten binnen de twee eerstvolgende jaren. Dit maakt deel uit van een nog breder plan van modernisering van het rollend materiaal (1700 treinen zouden tegen 2004 moeten geleverd worden).

Het transport is, tezamen met de gezondheidszorg en het onderwijs, een van de openbare diensten die de regering Blair beweert te zullen aanpakken. Maar dit dan weer met een oproep tot het privé-kapitaal, met als argument om het prijskaartje voor de belastingbetaler te ontlasten. Hetzelfde argument werd destijds door John Major gebruikt bij de privatiseringen.

De syndicalisten en andere deelnemers van het Labour congres in Blackpool, hebben Tony Blair er op gewezen dat zij tegen nieuwe privatiseringen zijn.

PENSIOENEN: DE AANVAL IS INGEZET

| André De Smet |

Britse pensioenfondsen eisen dat de pensioenleeftijd naar 70 jaar wordt opgetrokken. Zoals in de meeste Europese landen is het Brits regime van de pensioenen in crisis. Dit wordt zoals overal veroorzaakt door de langere levensloop, de veroudering van de generatie van de baby-boom. Maar er is zeker ook het objectief van de werkgevers om de financiële risico's van het systeem, de dalende rentabiliteit van de pensioenfondsen door de val van de beurzen, op de aankomende gepensioneerden over te hevelen.

De Nationale Associaties van de Britse Pensioenfondsen (NAPF), die de privé-pensioengerechtigden verenigt, en 1200 miljard euro beheerd, heeft zopas een volledige reorganisatie van het pensioensysteem voorgesteld. Dit plan voorziet verschillende elementen.

Het NAPF stelt een algemene toelage voor van € 150 per week: het burgerpensioen genoemd. Dit zou openstaan voor iedereen, geïndexeerd op de loonstijgingen en niet meer op de prijzen. Dit nationaal pensioen zou zo'n 22% van de gemiddelde inkomsten vertegenwoordigen. Maar het NAPF voorziet in het bijzonder de verhoging van de pensioenleeftijd naar 70 jaar (nu 65 jaar) tegen 2020 - 2030. Deze wijziging wordt ingegeven door de demografische evolutie van het ogenblik.

Dit offer zou moeten toelaten het nieuwe systeem te financieren zonder de belastingen te verhogen.

Deze nieuwe voorstellen zou het NAPF moeten toelaten het huidig complex en bureaucratisch systeem te vereenvoudigen. Gezien het basispensioen onvoldoende is om eerbaar te leven, doet één Britse loontrekkende op twee een beroep op de pensioenfondsen door kapitalisatie. In de wandel wordt dit in vele bedrijven ook wel de groepsverzekering genaamd. Het NAPF wenst dat de regering fiscale stimuli invoert om het sparen op lange termijn aan te moedigen. Het hoogste systeem van fiscale ontlastingen bedraagt vandaag 40%, en het NAPF zou dit percentage willen veralgemenen.

Daarenboven zou de associatie ook willen dat de loontrekkenden bij verschillende pensioenfondsen zouden kunnen

000-0000011-11

Je geeft meer dan geld, je geeft een signaal

aansluiten, wat ook de inkomsten uit loon zijn. Zij vraagt de afschaffing van alle beperkingen en dat de loontrekkende zelf zou kunnen kiezen of hij verder spaart ofwel een pensioen wenst te ontvangen. Verder wenst de NAPF ook dat het iemand toegelaten zou zijn om pensioen te ontvangen en nog halftijds te werken.

VERENIGDE STATEN

De Amerikaanse telecommunicatieleverancier Lucent (die ook in België vestigen heeft o.m. aan het Zuidstation in Brussel) heeft aangekondigd tegen eind 2003 nog 10.000 personen af te danken. Twee jaar geleden had Lucent 123.000 personen in dienst. Hier blijven er vandaag nog 45.000 over, en tegen eind 2003 dus nog 35.000.

De groep gaat 1 miljard dollar uittrekken voor zijn herstructureringen, terwijl de verkoop nog met 20% zal dalen in 2003. Top manager Patricia Rusto beweert echter dat de groep volgend jaar winstgevend zal zijn.

Sinds een tiental dagen is het aandeel onder de fatale 1 dollar gezakt. Als dit tien dagen aanhoudt wordt het bedrijf van de beurs geschrapt.

ZAKENBANKEN

Het is nu algemeen gekend dat bij de stijgingen van de beurs, verschillende banken een vuile rol gespeeld hebben. De directies en managers werden betaald met lucratieve aandelen of opties, die ze op korte termijn met grote winsten konden verkopen. De zakenbanken die hierbij vandaag worden genoemd zijn o.m. Goldman Sachs, Citi group, Salomon Barney en Crédit Suisse, First Boston, e.a.

Een onderzoekcommissie zou over dit alles klaarheid moeten brengen...

DOKWERKERS

Tienduizenden Amerikaanse dokwerkers hebben in 29 havens van de Westkust gestaakt tegen een vorm van privatisering. De reders willen namelijk hun eigen personeel inzetten om te lossen en te laden, met alle gevolgen van dien. President Bush heeft een beroep gedaan op de Taft-Harley wet die toelaat om via de rechtbank de arbeiders te verplichten het werk te hervatten, voor een periode van tachtig dagen.

TEWERKSTELLING

Het Amerikaans Ministerie van Arbeid heeft bekend gemaakt dat er in de VS tijdens de maand september 2002, 43000 arbeidsplaatsen verloren gingen. Het is nu reeds de 26ste maand op rij dat er in de industrie arbeidsplaatsen verdwijnen.

ITALIË

Het Fiat-concern dat instaat voor de vervaardiging van wagens Fiat, Alfa Romeo, Lancia en Ferrari, kampt sinds jaren met een zware crisis. Fiat wil nu voor een lange tijd 7000 werknemers op non-

actief zetten. Er is sprake dat de Amerikaanse multinational General Motors, die reeds een participatie in het bedrijf heeft, de ganze zaak zou overnemen.

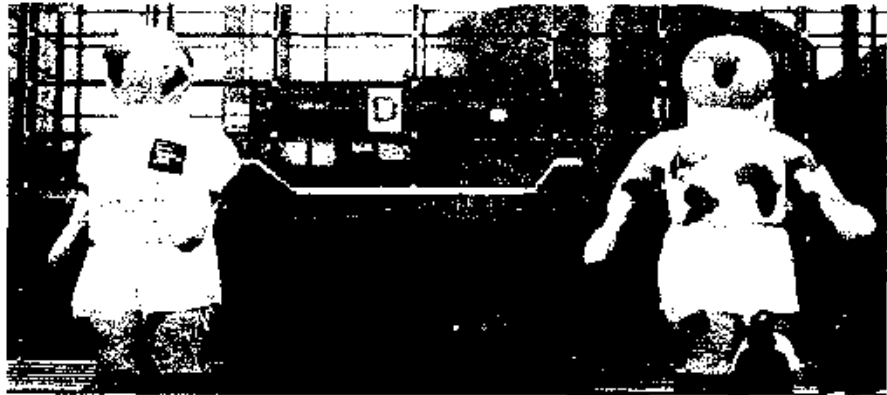
Sinds de berichten bekend werden hebben de arbeiders in Turijn en andere steden bestendig protestacties ingezet.

NEDERLAND EN BELGIË

De Nederlandse elektronicagroep Philips heeft aangekondigd grondige herstructureringen te willen doorvoeren. Hierbij zullen wereldwijd 6.250 personeelsleden worden afgedankt. Voor de Belgische werkplaatsen van Philips worden er 950 werknemers het slachtoffer. Bij de bekendmaking van dit bericht steeg het aandeel van Philips op de beurs met 1,7 procent om 13,78% te bereiken.

FRANKRIJK

Begin oktober betoogden 80.000 werk-

nemers van openbare diensten te Parijs tegen het plan van de rechtse regering Rafarin om een aantal openbare bedrijven in de komende jaren te privatiseren.

Het initiatief ging uit van de CGT uit de energiebedrijven EDF en Gaz de France. Andere vakbonden en werknemers uit andere openbare diensten, posten, luchtvaart, spoor e.a. sloten zich aan bij het initiatief. De regering wil het overheidsaandeel in Air France dat nu

zestig procent bedraagt, terugbrengen op zo procent en dus aan het privé-initiatief een meerderheidsparticipatie bezorgen.

ALCATEL

De multinational Alcatel heeft bekend gemaakt dat tegen eind 2002 niet minder dan 23.000 arbeidsplaatsen zullen verdwijnen in de onderneming. Voor België worden er dat 10070.

SOCIAAL FORUM

1 Jan Soetewey 1

Op 21 september had de lancering van het Sociaal Forum in België plaats aan de VUB. Het was een absoluut succes.

Meer dan 1600 deelnemers die actief meediscussieerden in talloze werkgroepen, ateliers en conferenties.

Over het algemeen werd deze lancering als zeer positief ingeschat, denk ik. Wel was er kritiek op de "academische" manier waarop sommige werkgroepen of conferentie verlopen. Ik geloof inderdaad dat het van het allergrootste belang is dat het

Sociaal Forum zich bij uitstek leent tot een zo open en participatief mogelijk verloop. We moeten het discussieniveau activeren en verdiepen, om als basis te laten dienen voor de actie. Maar de allergrootste zorg lijkt me toch de verbreding te moeten zijn.

We zijn met de progressieven al jaren bezig met werk- en activiteitenprogramma's, maar met de huidige dynamiek van de anders- en antiglobalisten, zou het mogelijk moeten zijn om de economische werkelijkheid van het neoliberalisme te laten bekritisieren vanuit zoveel mogelijk verschillende invalshoeken, doot zoveel mogelijk mensen. Deze doelstelling om die kritiek met grote aantallen milieu-activisten, vakbonders, en leden van andere sociale organisaties te delen, te bediscussiëren en bij te stellen is essentieel. Niet voorop lopen met een

kleine groep overtuigen, maar de analyse van het neoliberalisme met alle betrokkenen maken, dat is de uitdaging.

Pas dan kunnen we de basis leggen voor een breed gedragen actie die politiek impact heeft tegen bijvoorbeeld de privatiseringen van de openbare diensten. (red.)

Vrede was mede-organisator van de werkwinkel militarisering en globalisering. Hier waren er vier korte inleidingen (van elk 7 minuten) en tientallen tussenkomsten van de deelnemers. Hieronder volgt een verslag dat Jan Soetewey van

Christenen voor het Socialisme maakte.

VASTSTELLINGEN EN UIT TE DIEPEN KWESTIES

> 'Globalisering' is een woord dat zich

voor verschillende interpretaties leent. Het is belangrijk klaarheid te scheppen in wat we ermee bedoelen? Een cultureel proces? Een economisch proces? Een neoliberaal fenomeen? Een kapitalistisch fenomeen? Een

totaal nieuw fenomeen? Een nieuwe fase in oud fenomeen? ...?

- Y Economie en militarisering zijn aan elkaar gebonden. Economische en militaire belangen gaan samen en worden verdedigd ten koste van sociale uitgaven en ontwikkelingshulp. Bepaalde politieke leiders vinden er geen doekjes om en hebben deze band tussen economie en militarisering met zoveel woorden bevestigd en zien hierin ook een rol voor de staat weggelegd. Hoe die verhoudingen tussen staat, economische belangen en militarisering precies liggen moet verder bestudeerd worden.
- Y Er is een goede analyse nodig van de manier waarop de VS en de EU hun belangen aan hun eigen achterban 'verkoopen'.
- Y In dat alles mogen we ons niet blindstaren op de VS, ook de rol van EU moet geanalyseerd worden m.b.t. de band tussen militarisering en economie, zonder ook de rol van rijke machthebbers niet te vergeten. In dit verband wees iemand op de belangrijke, zometer cruciale, rol van de Carlisle group met een kapitaal van 12 miljard dollar en met talrijke Amerikaanse en Britse prominenten in hun beheerraad (Bush, Baker, Major, e.a...).
- Y Opvallend is de geografische overeenstemming tussen gebieden waar armoede heerst en waar conflicten worden uitgevochten. Dat is tenminste zo als het gebied waar die armen wonen potentieel rijk is (grondstoffen) of strategisch gelegen is.
- Y Niet blind blijven voor het wereldomvattende project van de VS. Met 'VS' bedoelen we natuurlijk niet het Amerikaanse volk maar de leidende klasse in dat land.
- Y Wat kan de EU doen tegenover de politiek van de VS?
- Y De 5de kolonopolitiek van multinationals en wapenlobby's in de Europese instellingen moet ontmaskerd worden.
- Y 'Militarisering' en wapenproductie hebben ook te maken met de problematiek van tewerkstelling.
- Y Het verschil tussen het traditionele

HET EUROPEES SOCIAAL FORUM

Als een verlengstuk van het Wereld Sociaal Forum dat ook in 2003 eind januari in Porto Alegre zal plaats hebben - en met de overwinning van president Lula een speciale kracht zal hebben - wordt begin november 2002 een Europees Sociaal Forum in Firenze ingericht. In 2004 zal het Wereld Sociaal Forum dan in India plaats hebben, en het daaropvolgende jaar wordt het in Afrika voorzien. Voor Firenze als eerste Europees Sociaal Forum werd de deelname aangekondigd van internationale en nationale vakbonden, syndicale en politieke militanten en een brede schare van anders- of anti-globalistische bewegingen zoals ATTAC, Oxfam en zoveel andere. Men verwacht, ondanks de tegenstand van de regering Berlusconi en de beperkte financiële mogelijkheden 20.000 deelnemers uit alle landen van Europa.

Het programma ziet er als volgt uit

Woensdag 6 november:

Nachtelijke opening van het Forum op de Piazza Santa Eusebia met concerten en theater

Donderdag 7 en vrijdag 8 november

Van 9u tot 13u zes plenaire conferenties die tegelijkertijd doorgaan rond de drie thema's: liberalisme, oorlog, democratie.

Van 14u tot 17u zestig seminars en tachtig ateliers

Van 18u tot 20u: aandacht voor de andere continenten met debatten

Zaterdag 9 november

Van 9u tot 13u zes plenaire conferentie over de drie grote thema's (liberalisme, oorlog en democratie)

Om 15u: Europese betoging voor de vrede en tegen alle oorlogen

Zondag 10 november

's morgens samenkomst van alle sociale bewegingen

meer info op www.fse-esf.org

(ads)

2 jongeren gingen naar Vrede voor Firenze. U krijgt in een volgend nummer een verslag.

kapitalisme en het 'huidige' kapitalisme of het oude kapitalisme in zijn huidige fase, moet bestudeerd worden.

- Y Men vernoemt ook het verband tussen 'Dé oorlog in het algemeen' en de binnenlandse 'antiterroristische maatregelen'.

NAAR DE TOEKOMST TOE

- Y 10 mei 2003, 'Porto Alegre in België'
- Y Voortgaan met de analyses en een

nieuwe project opzetten

- Y De betrokken bedrijven die in België gevestigd zijn in kaart brengen.
- Y Zoeken naar de manier waarop we 'meer impact' kunnen geven aan deze dag. We moeten erin slagen de problematiek op het politieke veld te brengen.
- Y De vredesbeweging moet deze keer (januari 2003) aanwezig zijn in Porto Alegre.

DOSSIER

ORLOGSMATERIEEL NAAR DE GOLF OOK VANUIT ANTWERPEN

De oorlog tegen Irak kan nog gestopt worden als de publieke opinie erin slaagt haar leiders in Europa en voornamelijk in de VS te stoppen.

De concrete voorbereidingen voor die oorlog zijn intussen aan de gang, zowel in de States als hier bij ons. U krijgt eerst een dossierstuk dat de mensen van de politieke beweging Vonk hebben samengesteld rond de rol die de haven van Antwerpen hierbij speelt. In een tweede stuk geven we een overzicht van de oorlogsvoorbereidingen die vanuit de Verenigde Staten plaats vinden.

EEN DOSSIER OVER HET BELANG VAN DE ANTWERPSE HAVEN VOOR DE AMERIKAANSE VELDTOCHT TEGEN IRAK

| Micha Van Herck (Volk) |

"De zee is een prachtig gekleurde bloem. Transport is de stengel die ervoor zorgt dat ze kan bloeien" Winston Churchill.

Op 17 en 18 augustus 1990 werd de 1st Division Ready Brigade (DRB) van de 101st Airborne Division van het Amerikaanse leger in allerijl overgevlogen naar Saoedi-Arabië om een invasie van dat land door Irak te ontmoedigen. Deze logistieke beweging omvatte 2742 soldaten, 117 helikopters en 123 paletten met materiaal en werd uitgevoerd door zware C-5 en C-141 transporttoestellen van de luchtmacht.

Hoewel indrukwekkend op zich, was dit klein bier ten opzichte van wat nog in beweging zou komen in het kader van Operatie Desert Storm. Snelle transportschepen van de Amerikaanse marine en schepen van de Ready Reserve Fleet vervoerden onder meer 2000 tanks, 2200 andere gepantserde voertuigen, 1000 helikopters en verschillende honderden stukken mobiele artillerie naar de Perzische Golf.

Ongeveer 95 procent van de Amerikaanse troepentransporten gebeurden per schip. De Britten van hun kant ontplooiden 45000 manschappen en brachten 400000 ton oorlogsmateriaal, waarvan 80000 ton munitie, naar het strijdtoneel. Circa 89 procent van de munitietransporten verliepen over zee.

Een niet onaardig deel van deze Amerikaanse en Britse militaire transporten verliepen via de haven van Antwerpen, meer bepaald via kaai 704...

MILITAIRE LOGISTIEK IN DE 21E EEUW

Luitenant Generaal Roger G. Thompson van het United States Transportation Command was lyrisch over de logistieke inspanningen van de Europeanen tijdens de Golfoorlog. Op een toespraak (niet toevallig afweert) in Antwerpen op 27 april 1999 verklaarde hij:

"...jullie in Europa hebben deze enorme transportinspanning op zoveel wijzen gesteund: busmaatschappijen brachten ons troepen naar de luchthavens; de Noord-Europese havens zaten vol met militair materieel, voorraden en munitie; de Rijn werd een watersnelweg voor duizenden stuks rollend materieel; de spoorwegen droegen ook hun steuntje bij omdat onze vrachtwagens volledig in gebruik waren of al in Saoedi-Arabië waren; de legers van Nederland, Frankrijk, België en Groot-Brittannië hebben ons

transporteenheden ter hulp aangeboden; douane procedures werden op mekaar afgestemd om onze transporten vlieger door te laten; luchthavens en vliegtuigmaatschappijen hebben eveneens het hunne bijgedragen".

De snelheid en de omvang van de militaire ontplooiing bleken van cruciaal belang te zijn in het beperken van verliezen aan manschappen en materieel en in het behalen van een snelle en beslissende militaire overwinning. In 1992 gelastte het Amerikaanse Congres dan ook een onderzoek naar de logistieke behoeften van het Amerikaanse Leger in de 21e eeuw. Deze 'Mobility Requirements Study' (MRS) adviseerde ondermeer de bouw van -oorspronkelijk 20, later teruggebracht tot 19- bijkomende logistieke schepen, de LSMR's of

Volgende marineschepen hebben onlangs Antwerpen bezocht. USDS DAHL - USNS Bob Hope - VSNS Shughart - USS Stork - USS Thunderbolt - USS Cape Douglas

'Large Medium Speed Roll-On/Roll-Off Ships'. Acht van deze schepen worden momenteel gebruikt voor 'prepositionering', het permanent op zee houden van grote hoeveelheden militair materieel in de buurt van potentiële of acute conflictgebieden (het Army Prepositioning Afloat of APA programma). De andere elf moeten instaan voor het snelle transport van bijkomende versterkingen vanuit de Verenigde Staten of vanuit Army War Reserves (AWR's) die buiten de Verenigde Staten worden opgeslagen. Eén van deze AWR's, namelijk AWR-2 bevindt zich in Europa en is verdeeld over zes locaties: Brunssum, Coevorden, Eygelshoven en Vrieseveen in Nederland; Bettembourg in Luxemburg en Zutendaal in België. Al deze locaties bevinden zich niet toevallig op een boogschiet van de twee Noord-Europese 'main ports', Antwerpen en Rotterdam.

Naast deze LSMR's en de troepentransportschepen van het US Marine Corps, zijn ook nog de schepen van National Defense Reserve Fleet (NDRF) en van de Ready Reserve Force

(RRF) van belang. Dit zijn voornamelijk commerciële transportschepen die op verschillende locaties in de Verenigde Staten en over zee in reserve worden gehouden en tussen de vier en honderd-twintig dagen gereedheid kunnen worden in geval van crisis.

Bovendien heeft het Amerikaanse leger langlopende contracten afgesloten met Amerikaanse civiele nederlijen om in haar logistieke behoeften in vredetijd te voorzien (Voluntary Intermodal Sealift Agreement of VISA). Sedert de oorlogsvorbereidingen tegen Irak een samvang namen werd ook de stap gezet naar de internationale chartermarkt. Lloyd's of London liet sinds begin augustus 2002 tot viermaal toe weten dat de Amerikaanse marine een groot roll on- roll off vaartug wilden charteren. In het opdrachtformulier stond telkens dat de schepen drie verschillende havens in Noord- en Zuidwest-Europa zouden aandoen.

Van alle logistieke routes is de Noordatlantische -met als voornaamste aanloophavens Antwerpen, Rotterdam en Bremerhaven (Duitsland)- veruit de omvangrijkste en ook de belangrijkste, vooral in het licht van een Amerikaanse operatie in het Midden-Oosten. Een Amerikaanse strategische studie vermeldt hierover het volgende:

"Strategisch vervoer is de kritische levensader voor elk Centraal Commando, en het is essentieel om de operaties te doen slagen. De fantastische afstanden van de Verenigde Staten, meer dan 7000 luchtmijlen en 8000 zeemijlen, vergroten de immense moeilijkheden nog om een troepenmacht te verplaatsen naar een regionale crisis. Zoals het werd bewezen tijdens de operaties in de Golf en in Somalië moet het strategische vervoer de allerhoogste prioriteit blijven krijgen."

Omwille van de enorme afstanden en de beperkte infrastructuur, wordt de ondersteunende structuur in de Europese strategische havens van uitaal belang om onze operationele engagementen te kunnen waar maken.

(onze nadruk; geciteerd uit: US and USCENTCOM Strategy and Plans for Regional Warfare, Anthony H. Cordesman, Center for Strategic and International Studies, april 1998; pagina 7)

DIPLOMATIEKE EN JURIDISCHE RANDVOORWAARDEN

Om aan deze militair-logistieke problemen het hoofd te bieden is militaire hardware alleen uiteraard niet voldoende. De Verenigde Staten dienen voortdurend te investeren in het onderhouden en aanhalen van diplomatieke relaties met bondgenoten. In dit kader blijft de NAVO van cruciaal belang: opgericht in 1949 als een alliantie gericht tegen de groeiende Sovjet-macht in Europa, maakt deze organisatie sedert de desintegratie van de USSR een sluimerende identiteitscrisis door. De visie van de Verenigde Staten op de NAVO laat niets aan

duidelijkheid te wensen over. De VS willen van de alliantie een instrument maken om hun militaire hegemonie over de wereld een ruimere diplomatieke basis te verschaffen en om de toegang tot vitale logistieke infrastructuur te vrijwaren. De NAVO zal steeds meer onder druk worden gezet om ook buiten haar territorium op te treden. Ter illustratie hiervan twee citaten uit een andere strategische studie:

"De discussie over de opdracht van de NAVO heeft zich ook gebogen over het probleem hoe het bondgenootschap te transformeren om op crisisen te antwoorden die de collectieve belangen van de NAVO zouden bedreigen in de buurlanden of zelfs verder weg. Sommige waarnemers maakten deze synthese: ofwel opereren buiten het grondgebied ofwel buiten gebruik gesteld worden ('out of area or out of business'). De NAVO wordt het reservoir van de multinationale deskundigheid en de essentiële infrastructuur om interventietroepen snel te laten ontploffen in een brede waaier van crisisen."

(onze nadruk; geciteerd uit: Strategic Assessment 1996: Elements of U.S. Power; Chapter Ten: Security Relationships and Overseas Presence)

De gebeurtenissen van 11 september 2001 hebben deze evolutie versneld. Op 4 oktober van vorig jaar activeerden de NAVO-ambassadeurs formeel artikel 5 van het NAVO-verdrag, en werden zeehavens en luchthavens geopend voor Amerikaanse troepen en militaire transporten. Terwijl het gebruik van Europese civiele infrastructuur en personeel een logistieke noodzaak is geworden, wordt het nu echter ook als een veiligheidsrisico aanzien, en trachten de VS het lokale juridische raamwerk van de NAVO-lidstaten te verbuigen om het aan hun veiligheidselzen te laten voldoen. We citeren: (vrije vertaling, red.) *"Met de terroristische acties van 11 september '01 is de bezorgdheid rond de veiligheid van de schepen van het Military Sealift Command in de Europese zone gevoelig vergroot. Daarom werd de Commandant intensief betrokken bij de troepenbescherming / anti-terrorisme plan-*

ning en coördinatie met de Europese beveiligingsstructuren. De belangrijkste punten die werden behandeld gingen o.a. over de legale parameters en mogelijke juridische gevolgen in verband met het inschakelen van civiele zee- en privé-veiligheidsdiensten, advies over wapens, en opleiding in zelfverdediging (...)" (onze nadruk; geciteerd uit: The U.S. Navy's Military Sealift Command, Europe; 2001 In Review, p.33)

Tegen deze achtergrond krijgen de maatregelen van de Antwerpse procureur Bart Van Lijsebeth om de invalswegen naar de Antwerpse haven te vrijwaren van syndicale acties, of het wetsontwerp van minister van Binnenlandse Zaken Duquesne om privé beveiligingsfirma's meer bevoegdheden te geven een wrege bijmaak.

oorlog

affiche Vonk

DE ROL VAN ANTWERPEN

De haven van Antwerpen is een regelmatige aankomstplaats voor Amerikaanse militaire transportschepen en van een schone roederij die vaart in opdracht van het Amerikaanse leger. Deze grote roederij die in het eerste gedeelte van het programma zit, onderscheidt zich van andere schepen door de aanwezigheid van Amerikaanse militaire eenheden in Antwerpen, namelijk de USS Stark en de USS Thunderbolt. Bovendien niet ingereguleerd, maar van deze civiele schepen in opdracht van het Amerikaanse leger, is van de volgende Amerikaanse marineschepen geweten dat zij in het recente verleden Antwerpen hebben bezocht:

USNS Dahl, één van de grootste roll-on - roll-off schepen van de US Navy
USNS Bob Hope
USNS Shughart
USS Stark
USS Thunderbolt
USS Cape Douglas

Daarnaast werd ook het Oekraïense troepentransportschip 'Balakleya' reeds in Antwerpen gesignaleerd terwijl het werd geladen met materieel uit de eerder genoemde depots van AWR-2.

Voor de fusie van Hessenatie en Noord Natie had deze laatste stouwerij het monopolie over de behandeling van Amerikaanse marineschepen. De meeste militaire trafiek verliep via kaai 704 van Noord Natie aan het Delwaidedok. Sedert de fusie tot HesseNoordnatie kunnen de Amerikanen op meerdere plaatsen terecht, maar gaat hun voorkeur wat containerbehandeling betreft uit naar de Europa- en de Noordzeeterminals omdat de schepen geen schutten dienen te passeren om deze kaaien te bereiken. De roll-on/roll-off trafiek verloopt vooral via de Waaslandhaven op Linkeroever. In september dit jaar werden Britse helikopters geladen aan het Churchilldok. En op 7 oktober laatstleden werd een Amerikaans militair konvooi van zware vrachtwagens, beladen met containers, tegen (veel te) hoge snelheid gesignaleerd op de IJzerlaan. Alle Amerikaanse en Britse militaire goederen die in Antwerpen arriveren worden ingeklaard door een logistiek team van het Belgisch Leger, gelegerd in de basis van Kapellen bij Antwerpen. De CIA en het Amerikaanse State Department tenslotte huren permanent een groot magazijn behorend aan een verhuurmaatschappij te Deurne. Dit magazijn is een draaischijf voor het transport van wagens en huisraad van Amerikaanse diplomaten en agenten van de CIA.

Omdat wij er niet van willen beschuldigd worden terroristische aanslagen aan te moedigen of gemakkelijker te maken publiceren wij in dit dossier geen namen of adressen van de betrokken bedrijven en diensten. Deze informatie werd echter wel in een aparte bijlage bezorgd aan de pers en aan de vredesbeweging in België, zodat zij bovenvermelde informatie steeds kunnen verspreiden. Eventuele publicatie van deze bijtorende informatie in de pers of via andere media valt geheel en al onder de verantwoordelijkheid van de publicisten in kwestie.

AMERIKAANSE MILITAIREN WILLEN DE VLAAMSE MILIEUWETGEVING HERSCHRIJVEN IN FUNCTIE VAN WAPENTRANSPORTEN NAAR IRAKI

Half oktober was een delegatie van Amerikaanse militairen op bezoek in Antwerpen om de haven in gereedheid te brengen voor de wapentransporten naar de toekomstige frontlijn in het Midden-Oosten. Eén van de aspecten die daarbij onder de loupe wordt genomen is de Vlaamse milieuwetgeving. Deze wetgeving is namelijk van kracht over het hele Vlaamse grondgebied behalve op een bepaalde perimeter vanaf de kaaien, de zogenaamde 'voorkade'. Voor activiteiten op deze voorkade is geen milieuvergunning vereist. Er dient enkel verantwoording te worden afgelegd aan de Havenkapitein, en in plaats van de Vlaamse milieuwetgeving is de Internationale Maritieme Code voor Gevaarlijke Goederen er van kracht.

Voor de Amerikanen is deze perimeter echter onvoldoende. Van kaai 702 tot en met 730 (de zuidelijke oever van het Delwaidedok) willen zij namelijk van de hele terminal van de HesseNoordnatie gebruik kunnen maken, en deze strekt veel verder dan de voorkade. Normaliter zou er voor deze activiteiten dan een milieuvergunning vereist zijn. Maar niet alleen dat. Omdat het blijkbaar ook over grote hoeveelheden gevaarlijke goederen zou gaan, zou men een veiligheidsrapport moeten opstellen. Dit impliceert niet enkel een lange administratieve procedure, maar bovendien moet dan heel wat informatie over de aard van deze goederen openbaar worden gemaakt. En dat willen de Amerikanen uiteraard niet.

Daarom wordt de Vlaamse overheid momenteel onder druk gezet om de havenperimeter een heel stuk landinwaarts te verschuiven. Met andere woorden: een buitenlandse mogendheid herschrijft - letterlijk - de Vlaamse en Belgische wetgeving in functie van een oorlog waarmee onze regering formeel niets wil te maken hebben.

Mischa van herck, 17 oktober 2002

POLITIEKE GEVOLGEN

(...) Europese havens spelen een vitale rol in de oorlogsvoorbereidingen tegen Irak en zijn slechts vervangbaar tegen een zeer hoge prijs. Zonder de militaire personeel mobilisering van België en Europa is een oorlog tegen Irak logisch onmogelijk. Deze vaststelling heeft verregaande politieke gevolgen. Op dinsdag 8 oktober verklaarde SPK-voorzitter Johan Van de Lanotte in Jeruzalem: "Een oorlog tegen Irak is in de eerste plaats een humanitaire catastrofe voor de bevolking van dit land. In tweede instantie bestaat heel de wereld en ook België een zeer

hoge economische prijs. Wij zullen dan ook alles in het werk stellen om deze oorlog te vermijden." De kwestie Irak groeit steeds meer uit tot een spijlzwam voor de regering-Verhofstadt. Liberalen staan in dit dossier tegenover socialisten en groenen. De vraag is nu of beide partijen zich zullen tevreden stellen met een aantal diplomatieke demarches via de VN om dan te zeggen: "we hebben gedaan wat we konden."

Indien SPA en Agalev echter werkelijk alles in het werk willen stellen om deze oorlog te vermijden dan dient de logistieke rol van de Belgische havens aan de orde te worden gesteld. Het gaat immers niet op te beweren dat België niet deelneemt aan de oorlogshandelingen omdat het geen fregatten naar de Golf stuurt. De vraag moet worden gesteld in hoeverre België verplicht is om in het kader van artikel 5 van het NAVO-verdrag steun te verlenen aan een oorlog tegen een land dat geen aantoonbare daad van agressie heeft gesteld tegen een lid van de NAVO. De vraag kan ook ruimer worden gesteld: in hoeverre hoort België nog thuis in de NAVO, en de NAVO in België, vermits deze alliantie steeds meer verglijdt naar een instrument in functie van een unilateraal opgelegde 'veiligheidspolitiek' van de Verenigde Staten?

Ook voor de Belgische politici die zo begaan zijn met het electoraal erg populaire thema veiligheid vormt het dossier een kluit. Is het verantwoord om het land en zijn bevolking bloot te stellen aan het gevaar van terroristische aanslagen, en dit in functie van oorlogsvoorbereidingen die door de meerderheid van de Belgische bevolking worden afgewezen? (cfr. de recentelijk gepubliceerde opiniepeiling in *Le Soir*) De terroristische aanslag op de Belgische tanker 'Limburg' voor de kust van Jemen maken deze vraag nog actueler. In hoeverre is deze aanslag een voorbode van een koerswijziging van de terroristische netwerken die - gehinderd door de steeds strengere veiligheidsnormen in de luchtvaart - nu wel eens de scheepvaart tot doelwit zouden kunnen nemen? Wijst de arrestatie van een vermeend lid van Al Qaeda op donderdag 10 oktober in Antwerpen op een toegenomen interesse van deze terreurorganisatie in de grootste Belgische havenstad?

Ook de lokale Antwerpse coalitie mag zich in dit verband stilaan vragen stellen. Het Antwerpse schepencollege verbood eerder dit jaar een pro-Palestijnse betoging van de Arabisch Europese Liga, met het argument dat de "conflicten in het Midden-Oosten niet geïmporteerd mogen worden in Antwerpen". Maar in hoeverre importeren wij deze conflicten niet dagdagelijks via onze haven?

En zijn de lokale autoriteiten wel op de hoogte van de inhoud van de konvoien die gesignaleerd werden op de IJzerlaan en elders? De combinatie tussen de dreiging van het terrorisme enerzijds en de aard van de ladingen anderzijds (wapens en munitie) maakt van deze transporten een veiligheidsrisico van de eerste orde. In hoeverre zijn politie, brandweer en andere interventiediensten op de hoogte van deze transporten? Gaat het bijvoorbeeld om munitie op basis van verarmd uranium?

Laten we elkaar niet mis verstaan. Onze eerste bekommer-

nis blijft dat miljoenen mensen in het Midden-Oosten getroffen zullen worden door deze neokoloniale oorlog om olie die in voorbereiding is. Maar aan dat minderheidsdeel van onze eigen bevolking dat meent onverschillig te moeten blijven tegenover het lijden elders in de wereld willen we er op wijzen dat dit conflict ook henzelf in gevaar brengt.

EEN ANTI-OORLOGSCAMPAGNE IN BELGIË

Om Winston Churchill, die wij citeerden aan het begin van dit dossier, te parafraseren: uit de 'bloem' van een eventuele 'overwinning' tegen de verarmde en uitgeputte bevolking van Irak zal enkel een bittere en weerzinwekkende vrucht groeien. Het is daarom beter om nu reeds de stengel van haar logistiek te breken. Dat is waar de anti-oorlogsbeweging in België zich in de komende maanden zal op moeten toeleggen in plaats van zich te verliezen in een schimmenspel rond het al dan niet goedkeuren van de oorlogshandelingen door de Verenigde Naties. Wij mobiliseren voor de vredesmanifestatie van 17 november te Brussel maar ijveren er tegelijk voor dat de vredesbeweging haar eisen aanscherpt. Vonk roept op tot de oprichting van anti-oorlogscomité's in scholen, bedrijven en wijken ronde de volgende eisen:

*Tegen de oorlog om olie en tegen het kapitalisme!

*Belgische havens wapenvrij

*Voor een syndicale boycot van het militair transport in de havens!

*België uit de NAVO, de NAVO uit België!

*Stop het moordend embargo tegen Irak!

De komende weken en maanden zullen wij door middel van acties de druk op zowel het Antwerpse schepencollege als op de nationale regering opvoeren om tot duidelijke stellingnamen te komen. Wij richten ons daarbij in de eerste plaats tot SPA en tot Agalev die nu moeten bewijzen dat zij hun anti-oorlogstraditie ook daadwerkelijk hard kunnen maken. Daarnaast roepen wij ook vakbondsmilitanten op om zich bij onze campagne aan te sluiten en hun vakbondsledingen te bewegen tot stellingname. Wij roepen iedereen die beroepshalve of via andere weg over informatie beschikt over buitenlandse wapentransporten doorheen ons land, om ons dossier te vervolledigen. Belgische arbeiders, bedienden en studenten zullen moeten optreden als wapeninspecteurs in eigen land. Naast Antwerpen roepen we op om ook anti-oorlogscomité's op te richten elders in het land, en prioritair in de havensteden Gent, Brugge en Oostende. Studenten scholieren roepen wij op om anti-oorlogscomité's op te richten in de scholen en aan de universiteiten en om dit dossier ter discussie te stellen tijdens lessen, schoolparlementen en andere fora.

Wij zullen de nodige inspanningen leveren om contacten te leggen in Rotterdam, Bremerhaven en andere Europese havens, en om van deze campagne een Europese campagne te maken. Ondertussen zijn de eerste acties in Nederland tegen de aanwezigheid van Amerikaanse oorlogsschepen trouwens begonnen en hebben we al contact met actievoerders.

DE MILITAIRE OPBOUW

| Georges Spriet |

Er gespen al een reeks ontplooiingen plaats waaronder het vliegdekschip de U.S.S. Constellation, die de opbouw naar de oorlog tegen Irak onderstrepen. Waarnemers menen dat het goed mogelijk is dat de oorlog binnen de drie tot zes maanden zou beginnen. Voor het ogenblik zijn er meer dan 35.000 manschappen in de Perzische Golf, en er worden er nog meer verwacht. We geven een opsomming om de omvang van de voorbereidingen beter te kunnen omschrijven. Onze bron is het Centre for Defense Information uit de Verenigde Staten.

RECENTE TRANSPORTEN

Op 11 oktober meldt Reuters dat de Military Sealift Command van de Navy grote hoeveelheden militair materieel van de thuisbasis van zowel het Vijfde Legerkorps als de Eerste Marine-expeditiemacht transporteert naar de Golf. Elk van deze hoofdkwartieren heeft de capaciteit om gevechtsoperaties voor 75.000 man te plannen en uit te voeren. De bevelniveaus die nog moeten worden ingeschakeld zijn de divisiehoofdkwartieren en verdere gevechtseenheden.

De Navy werkt eraan om 867 stuks van allerlei rollend materieel vanuit California te vervoeren, wat er zou kunnen op wijzen dat minstens het materiaal voor een volledige brigade wordt ingezet. Los daarvan plant men 253 stuks van zowel materieel op rupsen als op wielen en ook containers te transporteren vanuit België en Italië - in beide landen heeft het VS-leger materieel gestockeerd - naar onbekende locaties in de Golf.

Twee legerbrigades bevinden zich op zee in de Indische Oceaan, en twee anderen zouden onderweg zijn. De Navy heeft sinds augustus

reeds zes schipladingen besteld.

KOEWEIT

Het hoofdkwartier van 't Centraal Commando onder leiding van luitenant-generaal David McKiernan is in Camp Doha gele-

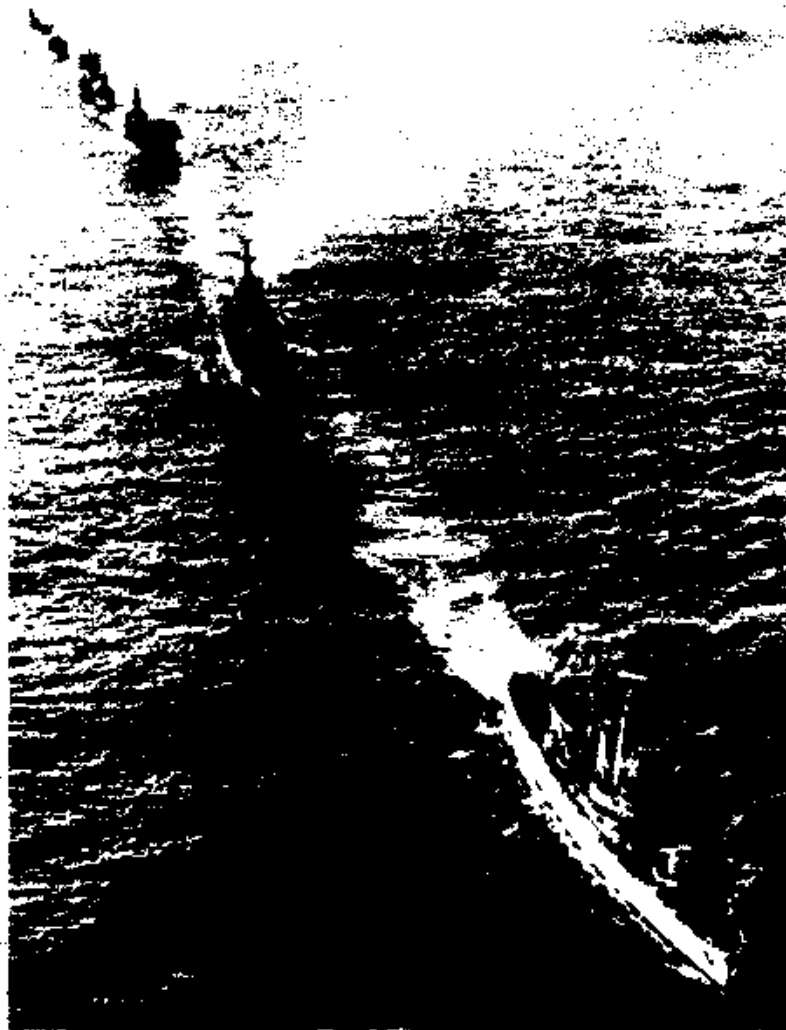
geerd.

Het hoofdkwartier van het Vijfde Legerkorps uit Heidelberg Duitsland en de Eerste Marine-expeditiemacht van Camp Pendleton in California hebben opdracht gekregen om naar Koeweit te verhuizen. Het V Corps tegen midden december. De 3de Infanteriedivisie van de 3de brigade is al in Koeweit met 5000 manschappen met M-1A2 tanks, M-2A2 gevechtsvoertuigen, en M-109A6 Paladin artillerie.

Ook andere brigades brengen materieel over: tanks, infanterievoertuigen, pantservoertuigen en artillerie.

Er zijn 3 luchtmachtbataljons met elk minstens 25 helikopters aangekomen. Speciale troepen en verder nog allerlei logistieke eenheden zijn eveneens gesignaleerd, waaronder de 513de Military Intelligence Brigade.

Delen van de 31de mari-

ne-expeditiemacht houden oefeningen met het Koeweitse leger. De amfibieschepen Mount Vernon en Deizer liggen voor de kust.

De 332ste AEG (Aerospace Expeditionary Group) van de luchtmacht zit op de Ahmed Al-Jaber luchtmachtbasis. De 386ste AEG op de Ali Al Salem luchtmachtbasis ten zuiden van Koeweit, waar er ook Britse troepen zijn met Tornado jachtvliegtuigen.

3000 manschappen van de luchtmacht helpen Operation Southern Watch over Irak.

Het totaal aan Amerikaanse soldaten in Koeweit ligt boven de 10.000.

JORDANIË

Jordanië heeft de VS en bondgenoten toestemming gegeven om haar basissen en haar luchtruim te gebruiken. Amerikaanse speciale gevechtstroepen met 1400 soldaten nemen deel aan de oefeningen Eraly Victor '02, die op 6 oktober begonnen. Aan deze manoeuvres nemen ook troepen uit Jordanië deel, uit Oman, Koeweit en uit Groot-Brittannië.

SAOEDI ARABIE

Een gecombineerd lucht- en ruimtecentrum is gestationeerd op de luchtmachtbasis Prins Sultan in Al Kharj, ten zuiden van Riyadh. Hier bevinden zich ook de 363ste AEG van de VS en Britse Tornado F3-vliegtuigen en personeel van het 43ste Eskadron.

BAHREIN

Het centraal commando voor de marine heeft haar hoofdkwartier en staff in Bahrein. Ook de Navy-top voor de regio en de 5de Vloot hebben hun hoofdkwartier in Manama. Task Force 50, die in de Golf is gestationeerd, doet maritieme controles op het embargo tegen Irak. Ze beschikken over destroyers, fregatten en minstens één duikboot. Het logistieke centrum voor de Navy, de Task Force 53, is eveneens in Bahrein gevestigd.

Een gevechtsvloot met de vliegdekschepen Abraham Lincoln, Carrier Air Wing 14, USS Shiloh, USS Mobile Bay, USS Fletcher, USS Paul Hamilton en USS Reuben James, met de aanvalsdrukboot USS Honolulu, en een ondersteuningsschip de USS Camden, bevindt zich in de regio.

De gevechtsvloot George Washington vaart in de Middellandse Zee. En de vloot Constellation zal naar de regio vertrekken in november in plaats van in 2003.

Vier mijnenvegers zijn al in Bahrein.

QATAR

Het centraal commando van de luchtmacht situeert zich op de Al Udeid luchtbasis, 30 km buiten de hoofdstad Doha. Hier zullen zo'n 600 manschappen van het centraal commando in november aankomen. De 379ste AEW (Air Expeditionary Wing) is gelegerd op de Al Udeid basis. Ze telt 5 km landingspiste, en

hangars voor 100 vliegtuigen. Het is de basis voor de jacht- en bombardementsvliegtuigen, voor minstens 11 brandstofbevoorradingsvliegtuigen, en verkenningsvliegtuigen.

VERENIGDE ARABISCHE EMIRATEN

De 380ste AEW heeft haar basis op Al Dhafra, buiten Abu Dhabi. Er zijn 3 verkenningseskadrons met o.m. onbemande verkenningsvliegtuigen.

OMAN

Er wordt een nieuwe vliegtulgbasis gebouwd at Musnana'h, 120 km ten westen van de hoofdstad Muscat, met een kleine 5km landingsbanen.

Transportvliegtuigen zijn op verschillende plaatsen gestatio-

De autoriteiten van de Verenigde Staten plannen 253 stuks rollend materieel (op wielen en op rupsbanden) en containers te transporteren vanuit België en Italië naar onbekende locaties in de Golf.

neerd. De B-1 vliegtuigen van de 405^e AEW zijn in Oman alsook Brits logistiek vliegend materieel. Een eskadron van zo'n 100 man Britse Special Forces bevindt zich in Oman. En ook Australië heeft plannen om twee P-3 Orion verkenningsvliegtuigen in Oman te stationeren.

TURKIJE

Op de luchtmachtbasis van Incirlik nabij Adana is de 39ste Wing geïnstalleerd met 4000 Amerikaanse soldaten om 50 F-15's, A-10 en F-16's, alsook vliegtuigen voor elektronische oorlogsvoering klaar te houden.

DIEGO GARCIA

Hier is de basis van de 40ste AEW, met B-52 bommenwerpers. Er worden voorbereidingen getroffen om B-2 stealth bommenwerpers te kunnen ontvangen. Personeel voor elektronische oorlogsvoering en verkenning is er aanwezig. Ondersteuningsschepen liggen in de buurt van de atol.

DJIBOUTI

Er zijn zo'n 800 VS-soldaten, waaronder speciale troepen, op Camp Le Monier in Djibouti. De 'Marines' houden er manoeuvres, en de USS Belleau Wood ligt voor de kust.

BUSH EN ZIJN MANNEN VAN HET GELD

I Antoine Luyttherhaeghe I

Regelmatig hoort men in diverse landen de vraag naar meer openbaarheid en het bekend maken van het vermogen van de beleidsmakers. In de meeste landen bestaat er inderdaad zeer veel verwarring over bepaalde activiteiten van politici en de economische belangen die ze vertegenwoordigen. Deze politici en beleidsmakers zijn er niet op gebrand hun bindingen met de zakenwereld zomaar naar buiten te brengen. Het is duidelijk dat velen onder hen kiezen om na hun politieke carrière zich verder te verrijken door in dienst te treden van de een of andere holding als beloning voor bewezen diensten.

De grens tussen politiek en zakenwereld wordt hierdoor vaag en....

OPENBAAR

Dergelijke vage grenzen zijn in de Verenigde Staten de normale gang van zaken: het is niet abnormaal dat de rijkste staatsburgers tevens het beleid van het land bepalen, of ze nu Democraat of Republikein zijn. Vele Amerikaanse ministers zijn niet verkozen maar benoemd; de meeste komen uit de zakenwereld of uit economische lobbygroepen. Na hun ambtstijd keren ze dan ook terug naar die zakenwereld. Het is typisch Amerikaans, voor een belangrijke openbaar ambt -, dat (vooral) kabinetsmedewerkers van de Amerikaanse regering hun vermogen en inkomsten aan een bevoegde dienst kenbaar maken. Ze moeten allerlei formulieren invullen en vragen beantwoorden over hun inkomen, hun waardevolle activa, hun buitenlandse reizen enz. Deze worden vervolgens aan een grondig FBI-onderzoek onderworpen. Dankzij een gunstige wind bereiken deze gegevens soms de buitenwereld en de media. Het is voor Washington een jaarlijkse rituele oefening om zich te verdiepen in de bekendgemaakte gegevens over het fortuin van de Amerikaanse beleidsmakers. Zo kan men een klassement opstellen wie over het grootste fortuin beschikt en wat de banden zijn met bepaalde economische groepen van het land.

Wat dit jaar betreft kan men stellen dat de Bush-regering de rijkste groep van het land vertegenwoordigt. Dat heeft geen enkele andere VS-regering president Bush ooit voorgedaan. Een derde van de de VS-regering heeft een jaarinkomen dat hoger ligt dan 10 miljoen \$. Tien van de leden uit de regering Bush zijn multimil-

jonairs; circa de helft zijn leidende figuren in de Amerikaanse zakenwereld.

WIE IS DE MOOISTE?

De rijkste van de Bush-ploeg is staatssecretaris voor financiën, Paul O'Neil. Hij was vroeger de leider van de aluminium gigant Alcoa. Men schat zijn vermogen

De Bush-regering vertegenwoordigt de rijkste groep van het land. Een derde heeft een jaarinkomen van meer dan 10 miljoen \$

tussen 67 en 253 miljoen \$. Het grootste pakket van zijn portefeuille bestaat uit aandelen. De evolutie van de beurs wordt in de door hem aangegeven verklaring niet bekend gemaakt. Hij moet alleen maar de waarde vermelden wanneer hij deze verworven of aangekocht heeft.

Ver achter O'Neil komt de defensiesecretaris Donald Rumsfeld. Deze was een leidende figuur van G.D. Search Co. en van General Instrument Corporation. Zijn vermogen wordt geschat tussen de 62 en de 116 miljoen \$. Op de derde plaats komt Dick Cheney, de vice-president van de VS. Vroeger een leidinggevende figuur van Haliburton en Co. (petroleumlogistiek) Zijn portefeuille wordt geschat tussen de 22 en de 104 miljoen \$.

Tot ieders verrassing komt Colin Powell, Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, op de vierde plaats. Hij komt niet rechtstreeks uit de zakenwereld, hij was immers de grote baas van het Amerikaanse leger. Powell heeft vooral

zijn vermogen bijeengescharreld door spreekbeurten, zijn boeken en de indirecte connecties met de wapenlobby. Dit alles heeft hem toegelaten op een portefeuille te zitten tussen de 15 en 65 miljoen \$.

De Amerikaanse Staatssecretaris voor Handel, Don Evans, komt uit de olie- en

gasindustrie: Tom Brown. Vergeleken met de anderen is hij relatief arm. Hij zou minder dan 10 miljoen dollar in de pot brengen.

ZELFBEDIENING

Om te vermijden dat ze beschuldigd zouden worden van belangenvermenging, gebruiken deze Amerikaanse beleidsmakers volgende truc: ze verkopen hun beurs aandelen en brengen dan hun geld onder in allerlei fondsen en staatsleningen. Het is een gezegde: "met geld maakt men geld", en in het geval van de regering Bush en zijn ploeg kan men eraan toevoegen: wat we zelf doen, doen we beter. Ze schrijven immers zelf het beleid zelf dat hen moet toelaten op het einde van de rit over een nog groter fortuin te beschikken. ■

Bron:
"Only in America" Chianand Rajghatta

DE FILIPIJNEN: KRIJGT VREDE NOG EEN KANS OF WORDEN DE FILIPIJNEN EEN NIEUW VIETNAM?

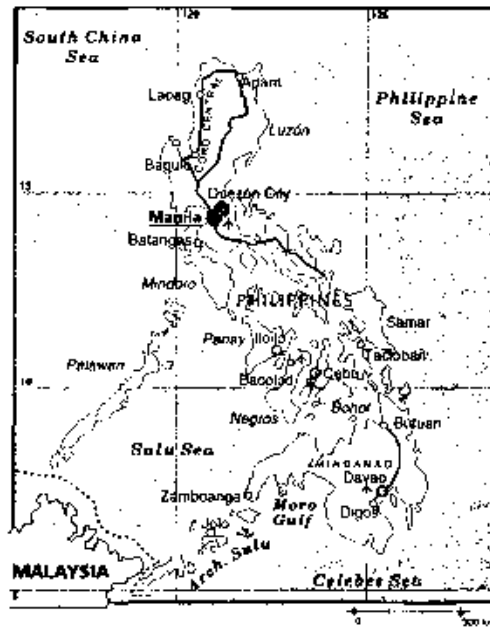
| Els Van der Sypt |

Toen VS-president Bush de Filipijnen uitriep tot het tweede front in de zogenaamde "war on terror" waren velen verbaasd over de plotse wending in de oorlogsplannen van 's werelds supermacht. Het scenario werd helemaal bizar toen 660 VS soldaten naar de Filipijnen afzaken voor militaire 'oefeningen', Balikatan 02-1 genaamd, met 'levende doelwitten' in de oorlogszone op het zuidelijke eiland Basilan. De doelwitten in kwestie waren de leden van Abu Sayyaf, een bende met vage banden met al-Qaida, die op dat moment twee Amerikaanse gijzelaars vasthielden.

Hoewel volgens opiniepeilingen een meerderheid van de Filipino's achter de komst van de VS soldaten stond, kwam ook een niet te verwaarlozen protest-beweging op gang. Dat is niet verwonderlijk gezien de lange en bloedige geschiedenis van Amerikaanse militaire aanwezigheid in de Filipijnen. Het was pas na een massale militaire interventie waarbij naar schattingen een tiende van de lokale bevolking werd uitgemoord dat de VS in het begin van de twintigste eeuw haar macht kon laten gelden over haar nieuw verworven kolonie in Azië. Zelfs na de formele onafhankelijkheid van het land in 1946 behield de VS grote militaire basissen die strategisch van groot belang waren in de oorlogen tegen Korea en Vietnam. Terzelfdertijd was de Filipijnen de draaischijf van de geheime CIA operaties in Zuidoost Azië. Het was pas in 1991, na een vernielende uitbarsting van de vulkaan Pinatubo en massale campagnes door patriottische volksorganisaties, dat de Filipijnse senaat een verlenging van de basissen afwees.

"US Troops Out Now!", een coalitie van personaliteiten en organisaties waarvan velen ook deelnamen aan de acties tegen de basissen, trok een brede campagne op gang tegen de hernieuwde aanwezigheid van VS-militairen op Filipijnse bodem. Woordvoerders beweerden van bij het begin van de oefeningen dat Abu Sayyaf en de strijd tegen het terrorisme

slechts voorwendsels waren voor een permanente militaire aanwezigheid van de VS.

Deze analyse werd bekrachtigd door de resultaten van een internationale solidariteitsmissie die eind juli werd georganiseerd door de "Out Now" coalitie in samenwerking met andere progressieve organisaties. Deze missie bracht trouwens ook aan het licht dat een ongewapende burger in zijn eigen huis door een Amerikaanse soldaat was neergeschoten. Met deze ontoelaatbare inmenging in de Filipijnse soevereiniteit was de mythe van de militaire 'oefeningen' meteen klaar en

duidelijk weerlegd. De nerveuze en tegenstrijdige reacties van de civiele en militaire overheden op de bevindingen van de missie versterkten nogmaals het vermoeden dat men wat te verbergen had. De opeenvolgende ontwikkelingen sinds de officiële afloop van Balikatan op 31 juli bewijzen dat de sceptici het van bij het begin bij het rechte eind hadden.

WANNEER IS GEEN BASIS WEL EEN BASIS?

Hoewel het Filipijnse publiek overspoeld werd met melodramatische beelden en verhalen van het afscheid van de Amerikaanse troepen was het slechts een kleine minderheid die echt vertrok na afloop van Balikatan 02-1. De gerenommeerde Amerikaanse think tank Stratfor maakte er enkele dagen later gewag van dat de overgrote meerderheid van de VS troepen en in het bijzonder de Special Operations Forces gewoon ter plaatse blijven. Met de titel van het artikel, "When is 'Not a Base' Still a Base for U.S.?" gaf het goed ingelichte Stratfor meteen laconiek aan waar het de Amerikanen om te doen was.

De VS heeft een goede reden om de Filipijnen uit te kiezen voor een permanente militaire aanwezigheid in de regio. Het land is een ex-kolonie dat als enige in de regio de VS (en niet Japan) als belangrijkste handelspartner heeft. De overgrote meerderheid van de bevolking is katho-

liek en moslim, een mogelijke voedingsbodem voor nationalistische tendensen, vormen slechts een kleine minderheid. Bovendien toonde de presidente, Gloria Macapagal-Arroyo, zich de trouwste bondgenote van de VS in de regio. Haar steun aan de Amerikaanse oorlogsagenda is zo onvoorwaardelijk dat kwatongen beweren dat ze zelfs Tony Blair de loef afsteekt als Bush's favoriete schoothondje.

In het verleden was al gebleken dat een militaire aanwezigheid in de Filipijnen mooi past in de geostrategische agenda van de VS. De archipel ligt op een knooppunt van zeeroutes tussen de Pacific en de Indische Oceaan en op een boogschuit van Indonesië en Maleisië, twee dichtbevolkte naties met een hoog aanzien in het Zuiden, een grotendeels islamitische bevolking en moeilijk te onderdrukken nationalistische, anti-imperialistische tendensen. Bovendien is het land het zuidelijke sluitstuk in de militaire wurggreep die de VS in de vazalstaten rond China aan het opbouwen is.

Toch ziet het ernaar uit dat Bush niet zozeer uit is op vaste basissen zoals die vroeger bestonden of nog steeds bestaan in Japan en Korea. De huidige omstandigheden roepen om een meer flexibele maar tegelijkertijd ook meer omvattende militaire aanwezigheid. De VS-troepen hoeven niet noodzakelijk met hun hele hebben en houden overgevoerd te worden naar uitgebreide en dure VS-faciliteiten op Filipijnse bodem. Ze kunnen net zo goed in elkaar opvolgende 'tijdelijke' schiften van enkele maanden ingezet worden en gebruik maken van bestaande infrastructuur.

Dat is ook de idee achter het *Mutual Logistics Support Agreement (MLSA)* dat momenteel in het geheim wordt uitgewerkt tussen de regeringen van de VS en de Filipijnen. Dit akkoord regelt het 'wederzijds' ter beschikking stellen van infrastructuur om oorlogsmateriaal in op te slaan op 'elkaars' grondgebied. Het is complementair aan een eerder akkoord, het *Visiting Forces Agreement (VFA)*, dat de inzet van troepen op 'elkaars' grondgebied regelt. Samen vormen beide akkoorden een vrijgeleide voor de VS om op het hele grondgebied van de Filipijnen, om het even wanneer troepen en oorlogsmateriaal te legeren en in te zetten. Het hele land wordt op die manier een virtuele militaire basis met een minimale kost voor de VS.

termaal te legeren en in te zetten. Het hele land wordt op die manier een virtuele militaire basis met een minimale kost voor de VS.

BEVRIJDINGSSTRIJD IS GEEN TERRORISME

De ontwikkelingen na afloop van Balikatan 02-1 tonen ook aan dat er nog een tweede reden was voor de militaire tussenkomst van de VS. Zoals VS-buitenlandminister Colin Powell het in januari bij zijn bezoek in Nepal zei: *"You have a Maoist insurgency that's trying to overthrow the government and this really is the kind of thing that we are fighting against throughout the world."* Net zoals in Nepal zit de Maoïstische guerrilla in de Filipijnen, het New People's Army (NPA) in de lift dankzij een ideologisch rectificatieproces gedurende de jaren 90 en de uitzichtloze economische en politieke crisis van die achter de globalisering schuilgaat.

Nauwelijks was Balikatan 02-1 officieel afgeblazen of de eenheden die de Amerikaanse troepen getraind en van high-tech oorlogstuig voorzien hadden, werden overgeplaatst naar de regio's waar het NPA het sterkste staat. Op 9 augustus, kort na een bezoek aan Manilla, voegt de VS zowel het NPA als de Communist Party of the Philippines (CPP) toe aan de lijst met "buitenlandse terroristische organisaties." Daardoor wordt elke steun aan een van deze organisaties buiten de wet gesteld.

Nederland, ooit een symbool van tolerantie, volgt gedwee: Op 13 augustus vaardigt minister van Buitenlandse Zaken Mevr. de Hoop Scheffer "Sanctieregeling terrorisme 2002 III" uit. Daarmee worden alle middelen die toebehoren aan het NPA, de CPP en diens stichter Jose Maria Sison onmiddellijk bevroren. Sison, die in Utrecht woont en een erkend politiek vluchteling is, wordt van de ene dag op de andere op droog zaad gezet. Naast zijn uitkering wordt enkele weken later ook zijn woning afgenomen.

De anti-communistische heksenjacht die Nederland op die manier vervoegt, heeft verstreckende gevolgen voor de Filipijnen. De Filipijnse overheid voert nog steeds vredesbesprekingen met het

National Democratic Front (NDF) ook al zijn die sinds juni vorig jaar, na de terechtstelling door het NPA van een voormalige kolonel-politicus, op een laag pitje gezet. Het NDF is de revolutionaire koepelorganisatie waartoe zowel het NPA als de CPP behoren. Meer nog, Jose Maria Sison is de belangrijkste raadgever van het onderhandelingspanel van het NDF.

De acties van de Filipijnse regering en die van de VS en Nederland, later ook gevolgd door Groot-Brittannië en Canada, leggen uiteraard een zware hypotheek op het vredesproces. Bovendien ziet het Filipijnse leger in de terrorisme-retoriek een vrijgeleide voor een harde aanpak van alle progressieve oppositie op het platteland. Gedurende de laatste vier maanden werden 10 leiders van de progressieve partij Bayan Muna vermoord. Het totaal aantal politieke moorden op Bayan Muna-leden sinds de verkiezingen van mei 2001 - waarnaar nu een parlementair onderzoek loopt - bedraagt 27.

Tegelijkertijd neemt ook het verzet tegen deze harde aanpak hand over hand toe. Enkele politieke bondgenoten van de presidente in haar strijd tegen ex-president Estrada hebben zich al openlijk van haar gedistancieerd. Een van hen is vice-President Teofisto Guingona, een gerespecteerde en nationalistische staatsman, die nu elke gelegenheid te baat neemt om de slaafse volgzaamheid van Arroyo ten opzichte van de VS te hekelen. Een verbazend brede waaier van academici, kunstenaars, kerkmensen, intellectuelen, politici en leiders van volksorganisaties heeft al een petitie ondertekend die het heropstarten van de vredesonderhandelingen eist.

Voornameijk op het platteland, waar de armoede het meest voelbaar is, neemt de onvrede onder de bevolking toe. De recente spectaculaire acties van het NPA over het hele land tonen bovendien aan dat de harde aanpak niet effectief is tegen een guerrilla die zich onder de arme boerenbevolking beweegt als een vis in het water. Als de Filipijnse regering echt op vrede uit is dan heeft ze dus geen andere keuze dan opnieuw met het NDF - en met Sison - aan de onderhandelings-tafel te gaan zitten. ■

EEN ONBETAALBAAR CONFLICT

| Thomas Berger |

Militaire confrontatie in Kasjmir kost India en Pakistan een vermogen

Ongeveer een jaar duurt de militaire confrontatie tussen India en Pakistan na de aanslag op het Indische parlement in december 2001. Meer dan een miljoen soldaten hebben de beide met elkaar overhoop liggende staten aan hun grenzen geconcentreerd. Op bepaalde ogenblikken gedurende de laatste maanden, heeft het niet veel gescheeld of de oorlog zou openlijk uitbarsten. Het tien maanden lang balanceren aan de rand van de afgrond kost beide landen een immens vermogen. Het Indische weekblad "India Today" de onmiddellijke uitgaven voor Delhi op 80 miljard roepie (ongeveer 1,75 miljard euro) berekend.

MILITAIRE UITGAVEN

Alhoewel het niet tot een gewapende uitzetting is gekomen, is dit de duurste militaire operatie in de recente geschiedenis van India. Het defensiebudget heeft ondertussen astronomische proporties aangenomen. Terwijl de staat zijn economische kroonjuwelen privatiseert om het nodige geld bij elkaar te scharrelen blijft het in chronische geldnood zitten voor ontwikkelingsprojecten. Ook de sociale sectoren leiden aan onderfinanciering. In het huidige regeringsbudget krijgen de defensie-uitgaven een leeuwenandeel, deze bedragen nu 650 miljard roepie (14,5 miljard euro).

In het jaar na de onafhankelijkheid van Groot-Brittannië (1947/48) bedroegen de defensie-uitgaven 1,69 miljard roepie. Sedertdien heeft elke militaire operatie van Delhi een aanzienlijke stijging van de militaire uitgaven met zich gebracht. Zowel de eerste Kasjmir oorlog als de Chinees-Indische oorlog (1962), de Indo-Pakistaanse oorlog (1965) als de onafhankelijkheidsoorlog met Indische steun aan Bangladesh (1971) deden het kostenplaatje voor defensie fors naar omhoog gaan. De huidige aanhoudende confrontatie met Pakistan is voor India praktisch onbetaalbaar geworden. Wanneer men de defensie-uitgaven van de jaren 1991/92 vergelijkt met die van nu, dan zien we dat de militaire uitgaven verviervoudigd zijn.

De territoriaal beperkte Kargil-oorlog van 1998 en de operatie "Parakram" zijn

de hoogtepunten geweest in de explosie van de militaire kosten. Het is niet alleen de soldij van de soldaten die een flink part van de kosten met zich meebrengt. Maar ook de gestegen kostprijs voor brandstof voor legervoertuigen en pantservoertuig van de 3.000 waarover India beschikt, verbruikt 1 liter brandstof per kilometer, per dag is dat voor het Indische leger in Kasjmir ongeveer 900.000 roepies (20.000 euro).

SOCIALE NODEN

India heeft een gebrek aan geld zelf voor de allernoodzakelijkste uitgaven. Het spoorwagennet is verouderd en ligt er miserabel bij, noch steeds beschikken ganse stadswijken en dorpen over geen elektriciteit en drinkbare waterbronnen, het ontbreekt aan scholen en ziekenhuizen. De sloppenwijken in de grootsteden groeien alsmaar aan.

Dit alles weerhoudt de defensie-minister Fernandez niet om samen met zijn legerleiding de aankoop van nieuw wapentuig en militair materieel te overwegen. Aankopen die aan de Westerse wapenhandelaars in dure valuta moeten betaald worden, waaraan firma's uit Zweden, Frankrijk, Groot-Brittannië, Duitsland veel geld verdienen, voor hen is de crisis in dit werelddeel een bron van winst.

PAKISTAN

Nog slechter en dramatischer is de toe-

stand waarin Pakistan verkeert, zelf wanneer er geen concrete cijfers voor liggen. Wanneer India 2,8 procent besteedt van het bnp aan defensie is dat voor Pakistan 4,8 procent. Bovendien heeft Islamabad een enorme en verstikkende buitenlandse schuld. Het is bijna onmogelijk om bijkomende kredieten te krijgen en de Pakistaanse economie verkeert in een diepe crisis. Hierdoor kan Islamabad zich nog minder een open confrontatie met zijn grote buur permitteren.

POSITIEF

De wederzijdse terugtrekking van troepen de laatste dagen mag dan ook politiek ingegeven zijn, in ieder geval is het een positief teken. Het heeft beide landen behoed van een verder financieel desaster door een machtsvertoon die alleen maar grotere ellende met zich meebrengt.

Bewerkt en vertaald door
Antoine Uyttehaeghe
Bron: Junge Welt

EEN ATOOMWAPENPROGRAMMA IN NOORD-KOREA

| Georges Spriet |

Begin oktober gaven Noord-Koreaanse ambtenaren aan een officiële VS-delegatie toe dat ze aan een programma voor verrijkt uranium werken, de basisgrondstof voor een atoombom. VS-leiders menen dat Pyongyang reeds 2 atoombommen bezit.

Dat zou het totaal van de reëel bestaande atoomwapenstaten op 9 brengen: de vijf 'officiële' met name de VS, Rusland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en China; twee zelfverklaarde atoomwapenstaten India en Pakistan; publiek geheim nr één Israël dat over 200 atoombommen beschikt; en nu ook Noord-Korea. Maar Washington lijkt op dit ogenblik geneigd te zijn de zaak Korea diplomatiek te willen spelen, en niet met wapengekletter.

Inderdaad, naar verluidt had James Kelly, adjunct-minister voor buitenlandse zaken van de VS bevoegd voor Oost-Azië en de Stille Oceaan, tijdens zijn bezoek aan Pyongyang van 3 tot 5 oktober 2002, zijn gesprekspartners geconfronteerd met nieuwe aanwijzingen dat Noord-Korea aan een nucleair wapenprogramma werkt. Volgens de Amerikaanse pers werd er eerst ontkennend gereageerd, maar achteraf inderdaad openlijk toegegeven dat dit het geval was.

HET 1994 AKKOORD

Volgens een akkoord in 1994 werd het nucleair materiaal van Noord-Korea opgeslagen onder internationale supervisie bij de reactor van Yongbyon. In ruil zou het Westen Noord-Korea helpen z'n energieprobleem op te lossen (o.m. de jaarlijkse levering van 3,3 miljoen vaten olie, en de constructie van twee 'licht-water' reactoren), en het land uit het handelsisolément halen. Volgens VS-minister van buitenlandse zaken, Colin Powell, zei hun gesprekspartner na het bestaan van dergelijk atoomprogramma te hebben toegegeven: "En daarmee is het akkoord van 1994 geannuleerd". Condoleezza Rice, de nationale veiligheidsadviseur van G.W.Bush, gaf hierbij alle schuld aan Noord-Korea en voegde eraan toe dat deze situatie niet onopgelost kon doorgaan. Zowel Powell als Rice antwoordden uitdrukkelijk negatief op vragen of er nu een militair antwoord vanwege de VS zou komen op deze ontwikkelingen. Het is op z'n minst een gevoelig moment rond dergelijke materie, aangezien de Verenigde

Staten een oorlog voorbereiden om – althans in de officiële versie – Irak te verplichten tot totale ontwapening qua (vermeende) nucleaire, biologische en chemische wapenprogramma's. Bovendien staat Noord-Korea mede bovenaan de Bush-lijst van de "as van het kwaad".

Condoleezza Rice

"Noord-Korea kent zware economische problemen. We moeten de diplomaten een kans geven".

Powell zei dat een duidelijke boodschap was gegeven dat het Noord-Koreaanse programma onmiddellijk moest worden stopgezet. Waarnemers valt het op dat deze bewoording kennelijk niet vraagt voor een volle ontmanteling van het programma. Powell wilde in eerste instantie overleggen met Japan, China, Rusland en Zuid-Korea.

INTERPRETATIE

Het politieke wereldje in Washington is volop in discussie over de interpretatie van het gebeuren: geeft Pyongyang een en ander toe als teken van een vernieuwde openheid, of is het eerder een botte uitdagende houding tegenover Washington. Volgens Condoleezza Rice heeft Noord-Korea al verschillende malen te kennen gegeven dat het erop uit is om

het economisch isolément te willen doorbreken. "Het land kent zeer zware economische problemen, en gaat voor de derde maal zwaar achteruit", zei ze op CNN. Ze vervolgde: "We moeten de diplomaten een kans geven".

De Verenigde Staten zijn op dit ogenblik

(24 oktober) niet geneigd van hun kant formeel het akkoord van 1994 op te zeggen.

De geplande levering van 43.500 ton zware olie vanuit de Verenigde Staten aan Noord-Korea is dan ook gewoon doorgedaan.

Vele waarnemers lijken het over een zaak eens te zijn: Noord-Korea's politiek is fundamenteel gericht op overleving. Men wijst erop dat in het begin van de jaren 1980 Noord en Zuid zowat op gelijke economische voet leefden. Maar een reeks catastrofes hebben het Noorden behoorlijk parten gespeeld: het wegvallen van de economische partners uit het Oostblok, droogtes die de oogsten deden mislukken, overstromingen... En recenter is ook China wat meer afstand gaan nemen. Als voorbeeld hiervoor wordt in

de pers geschreven over de arrestatie van een Chinees investeerder die door Noord-Korea was aangezocht om een vrijhandelszone uit te bouwen. Dezelfde Amerikaanse journalisten wijzen er tevens op dat Kim Jong Il verschillende veranderingen realiseerde die gericht zijn op het meer open maken van de Noord-Koreaanse economie. Met deze "bekentenis" zouden de noordelijke leiders de boodschap willen geven dat zij geen terroristen zijn, maar volwassen staatsleiders.

Dezelfde strategie werd vorige maand nog gevolgd in een ander dossier. Japan vraagt al lang naar opheldering van 11 verdwenen Japanners eind de jaren '70. Na jaren van ontkenning volgden nu verontschuldiging voor deze 'ontvoeringen'. Beide landen, Japan en de VS, zijn centraal voor het doorbreken van het isolement van Noord-Korea. Japan heeft zware economische steun beloofd eenmaal de betrekkingen genormaliseerd zouden worden, en de VS blijven de meesters in verschillende Internationale instellingen waar Noord-Korea ooit zal moeten mee onderhandelen.

Deze analyse gaat in die richting verder. Noord-Korea geeft aan beiden toe op punten die hen – of hun klezerspubliek – het nauwst aan het hart liggen. Voor Japan is dat eerder het menselijke, emotionele element van de ontvoerde Japanners. Voor de Verenigde Staten is dat de zaak van massavernietigingswapens. Door toe te geven dat er een nucleair programma bestaat, steekt men meteen een hand uit om te onderhandelen.

KRACHTSVERHOUDINGEN

Een andere these spreekt over een soort – al dan niet omfloerste – druk die de Noordelijke leiders willen uitoefenen op de tegenpartij. Wie zichzelf een nucleaire macht verklaart verwerft daardoor een andere status. In die mate dat Pyongyang zich militaire bedreigd voelt door de VS, maakt het zich heel wat sterker in de huidige politieke confrontatie. Waarnemers blijven er steeds op wijzen dat de Zuid-Koreaanse hoofdstad Seoel, binnen schietbereik ligt van de Noordelijke raketten. Als die dan ook een nucleaire lading

zouden kunnen hebben, dan wordt het risico plots allemaal nog veel groter. De Noordelijken zullen daardoor een groter gewicht in de schaal kunnen leggen, als er opnieuw en verder onderhandeld worden over een mogelijke hereniging van beide Korea's. Want door dit nieuwe feit, en het daarbijhorende grotere risico voor Seoel, wordt een Amerikaanse militaire optie wel echt minder aantrekkelijk.

Deze kijk op de zaak wordt ook versterkt door het feit dat Noord-Korea gemeld zou hebben dat ze enkel bereid zijn om over het programma voor verrijkt uranium te praten indien de Verenigde Staten een niet-aanvalspact willen tekenen.

ZUID-KOREA

De Zuid-Koreaanse regering spreekt zich uit tegen mogelijke economische of militaire sancties ten gevolge het bekendgeraken van het nucleair wapenprogramma in het Noorden. President Kim zei: "U zult wel begrijpen dat een militaire actie kan leiden tot een grote tragedie, die niemand wil." Ook economische sancties zouden het noorden de vrijheid verschaffen voor een nucleair antwoord, aldus nog de president. Hij vervolgde nog met de woorden dat de enige uitweg om dit probleem op te lossen de dialoog was. Deze benadering zal hij ook aan de VS en Japan trachten duidelijk over te brengen.

In een poging om zijn "zonneshijn" politiek ten opzichte van het Noorden een langer perspectief te geven, was hij er als de kippen bij om de vijf kandidaten voor de presidentsverkiezingen van december dit jaar, in de huidige ontwikkelingen te betrekken. Zo hoopt de Zuid-Koreaanse president Kim via de conservatieve oppositie van de Grote Nationale Partij ook de VS-positie te kunnen beïnvloeden. Vergeten we niet dat Kim en de VS het niet zo eens waren nadat Washington Noord-Korea tot de as van het kwaad had gerekend. In een verklaring na de ontmoeting met de oppositie stond geen enkele eis van atoomontwapening voor Noord-Korea. In de plaats pleitte men ervoor dat Zuid- en Noord-Korea actief zouden samenwerken om de nucleaire en alle andere punten via dialoog te regelen.

VS-DRUK

Maar de diplomatieke druk van Washington weegt toch zwaar door. De Verenigde Staten, Japan én Zuid-Korea hebben in een gezamenlijke verklaring op zaterdag 26 oktober krachtig de "prompte en verifieerbare ontmanteling geëist van het clandestiene Noord-Koreaanse atoomwapenprogramma". Japan en Zuid-Korea gaan wel door met besprekingen met het Noorden maar Tokyo zou niet van plan zijn Pyongyang economische hulp te bieden vooraleer de zaak van de atoombom en van de verdwenen Japanners zijn opgelost.

Noord-Amerikaanse diplomaten hadden ook Moskou bezocht om Rusland mee op dezelfde lijn te krijgen maar kennelijk is men daar nog wat afstandelijker. Premier Michail Kasianov meent dat het zopas onthulde atoomwapenprogramma van Noord-Korea geen militaire dreiging inhoudt voor de wereld.

BESLUIT

De toch wel eerder diplomatieke aanpak vanwege de VS heeft waarschijnlijk met twee elementen van doen. Enerzijds de grote risico's (voor Zuid-Korea) om de zaak militair te spelen, en anderzijds zijn er in december presidentsverkiezingen in Seoel. Zal de nieuwe bewindsploeg de zonneshijn-politiek wel verder zetten? Maar tot besluit moet toch ook gesteld worden dat Noord-Korea niet eenzijdig op de schopstoel moet worden geplaatst. Dit programma voor verrijkt uranium is inderdaad in tegenstrijd met het aangegane akkoord van 1994; maar vergeten we niet dat de VS atoomwapens klaar heeft liggen in Zuid-Korea, en dat anderzijds in het kader van het Non-Proliferatieverdrag Washington (tezamen met de andere kernwapenstaten) de verdragrechtelijke verplichting heeft van haar eigen kernwapenarsenaal te elimineren. Dit alles werd op 8 juli 1996 nog 's geëxpliciteerd door het Internationaal Gerechtshof van Den Haag.

“PUTSCH ROYAL” IN NEPAL. EEN POLITIEK REISVERSLAG

| Antoine Uytterhaeghe |

Na zijn “putsch royal” zette koning Gyanendra een interim regering aan het werk dat hem duidelijk onderdanig is. Noch geen 24 uur waren voorbij na de machtsgreep van de Nepalese koning Gyanendra Bir Bikram Shah Devī, waarbij hij de zittende regering naar huis stuurde en ze verving door een aan hem gehorige regering, of de eerste bom van de opstandige maoïstische beweging ontplofte in Katmandoe, waarbij een dode viel en acht mensen gewond werden.

De guerrillabeweging maakte met deze daad duidelijk dat ze in de regimewisseling een manoeuvre zien van de koning. De Nepalese koning benoemde de royalist Lokendra Bahadur Chand tot nieuwe regeringsleider. Een familielid van de koning kreeg de post van minister van buitenlandse zaken toegewezen. Al deze beslissingen trof de koning eigenmachtig zonder enige consultatie van de zes belangrijkste politieke partijen, die een week lang gepoogd hadden een audiëntie bij de koning te bekomen om de politieke crisis te bespreken.

WET EN ORDE

De 62 jarige Chand behoort tot de monarchistische nationaal democratische partij (RPP) en was in de tijd van het absolutistische regime van de Shah-dynastie minister-president. Het is dan ook duidelijk dat de koning hem nu gebruikt als looper in zijn schaakspel om de macht. In de verklaring van het paleis kan men lezen, dat de aangestelde minister-president en zijn zeskoppig kabinet de opdracht hebben, de wet en orde te verzekeren en zo vlug als mogelijk verkiezingen organiseren.

Koning Gyanendra heeft zich met zijn putsch van 4 oktober alle uitvoerende macht toegeëigend. Hij motiveert zijn drastisch besluit door de steeds maar verslechterende binnenlandse veiligheid. Hij verwijt de afgezette premier Sher Bahadur zijn onbekwaamheid om de voorziene parlementsverkiezingen van 13 november te organiseren. Om zijn bevolking gerust te stellen verzekert de

LANDPROFIEL

Oppervlakte: 147.881 km²

Van de tien hoogste bergen op onze planeet liggen er acht in Nepal, waaronder de Mount Everest (8848m)

Bestuur: 5 ontwikkelingsgebieden

Bevolking: 23.043 miljoen inwoners – 75 etnische groepen, van Indo-ariërs en Tibet-birmaanse oorsprong

Bevolkingsdichtheid: 161 mensen per km². Bevolkingsgroei bedraagt op jaarbasis 2,32% in de steden is dit 12 %

Analfabetsme: mannen 40% - vrouwen 76%

Talens: Nepali, Matthali, Bhojpuri, Engels, verder zijn er 18 andere talen met lokale dialecten

Religie: 80% hindoe, 15% boeddhisme, 3% moslim, 2% christenen

Politiek systeem: constitutionele monarchie sedert de grondwetwijziging van 1990. Het stemrecht wordt toegekend vanaf 18 jaar.

Twee-kamer parlement: het representantenhuis “Pratinidhi Sabha” met 205 vertegenwoordigers voor een legislatuur van 5 jaar. Nationale Assemblee “Bachchitra Sabha” met 60 vertegenwoordigers, waarvan 10 door de koning benoemd worden, 35 door het representantenhuis en 15 uit de vijf ontwikkelingsgebieden voor een legislatuur van 6 jaar.

Staatshoofd: koning Gyanendra Bir Bikram Shah Devī sedert juni 2001

Leger: 50.000 man

Militaire uitgaven: 0,8% van BNP

Gezondheidszorg: 1,3% van het bnp wordt aan gezondheidsuitgaven besteed

Armoede: 37,7% leeft onder de absolute armoedegrens

Zuigelingsterfte: 74 op 1000

Levensverwachting: 59 jaar

Bruto nationaal product: bedraagt 5,6 miljard \$ - pro capta 240\$

Aandeel in het bnp: landbouw 40% - Industrie 22% - Diensten 37%

Buitenlandse schuld: 2,823 miljard \$

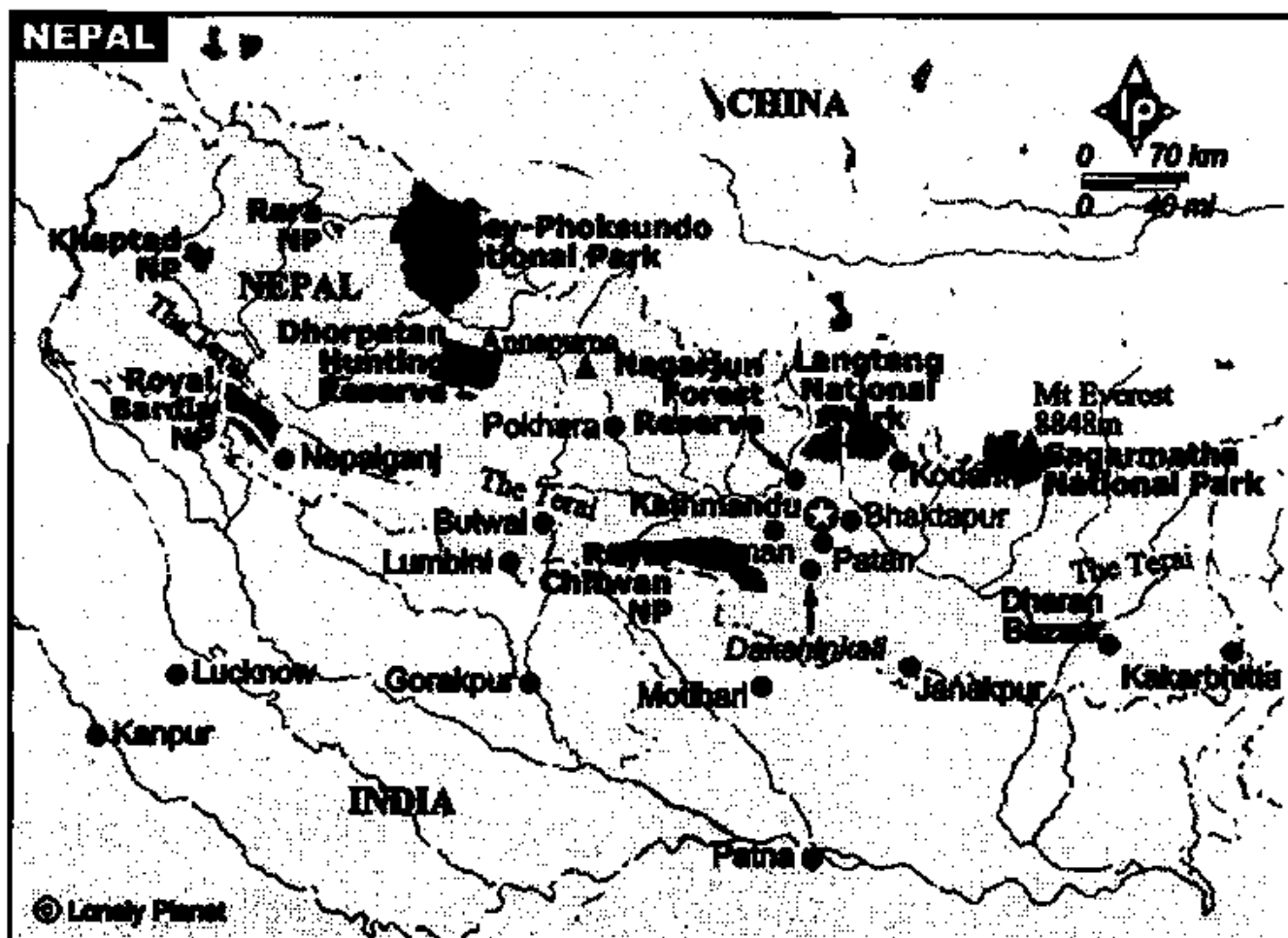
Schuldendienst: 1,8% van het bnp

Ontwikkelingshulp: 390 miljoen \$

Handelsdeficit: 793 miljoen \$

Export: tapijten, textiel, honden, juweelen en kunstambacht

Exportlanden: Duitsland 34%, VS 33%, India 27%, Hongkong 15% en Japan 11%

monarch dat hij opkomt voor het democratische parlementaire systeem. Maar in werkelijkheid zit hij er aan te prutsen. Zijn in juni vorig jaar vermoorde broer Birendra en diens voorganger op de troon, hebben zich elf jaar aan de democratische spelregels gehouden en zich niet officieel in de politiek gemengd. In 1990 heeft het volk in een massabeweging een einde gemaakt aan de absolute monarchie.

Linkse jongerenorganisaties waar schuwden in betogingen dat deze "putsch royal" een eerste verzoek is om het oude feodale karakter van de monarchistische macht terug in kracht te zetten. Alle politieke partijen en de niet geliefde afgezette premier bestempelen de willekeur van de vorst als ongrondwettelijk.

De monarchisten van hun kant bejubelden hun idool en zien de vorst als een oprechte Nepalese burger die eindelijk voor rust en orde zorgt. Dat is wat de hui-

dige koning na zijn machtsgreep het volk beloofd heeft.

len. De rebellie heeft er mee bedreigd, de verkiezingen met geweld te verhinderen.

Wie het land rondreist kan er niet om heen dat de mensen in de landelijke gebieden onder een onbeschrijflijke verknechting leven.

REBELLEN

Over het hoofdprobleem waarmee het land geconfronteerd wordt sprak de koning niet: de sedert zes jaar durende maoïstische rebellie, die in de voorbije twaalf maanden het leven heeft gekost aan 3000 burgers. Wegens het permanente geweld hebben de politieke partijen van de afgezette regering Deuba gevraagd om de verkiezingen uit te stel-

len. Hun aanbod om de onderhandelen met de regering en de koning blijft gelden. Pushpa Kamal Dahal, de leider van de militante maoïsten, kritiseert de "putsch royal" als een terugslag voor de democratische verworvenheden van 1990. Ook heeft de koning in zijn uitlatingen na de staatsgreep geen woord gerept over de catastrofale sociale toestand waarin het land verkeert en de miserabele leef-

omstandigheden van zijn volk.

Wanneer men het land rondreist kan men er niet omheen kijken dat de mensen in de landelijke gebieden onder een onbeschrijflijke verknechting leven, een soort lijfeigenen die moeten zwoegen zonder rechten voor de grootgrondbezitters.

In deze gebieden eerbiedigt men de mensenrechten nog minder dan in de steden, niemand komt op voor hun rechten en de politie speelt vaak onder een hoedje met grootgrondbezitters. Dan hoeft men zich ook niet te verwonderen dat de maoïstische rebellië daar een goede voedingsbodem vindt. Omdat zij in de dorpen, waar ze vat op krijgen, dit onrechtvaardig systeem afschaft, de lokale bloedzuigers bestraft en er een soort van basisdemocratie instelt. Hierdoor krijgen de mensen uit deze landelijke dorpen plotseling het recht op inspraak, een voor hen voordien onbekende vrijheid en gerechtigheid. Dat verklaart voor een deel waarom de "maoïsten" een toeloop, steun en invloed krijgen van de lokale bevolking. Er zijn spijtig genoeg enkele leiders van de rebellië die hun verworven macht misbruiken en geld afpersen van de kleine boeren, er niet voor terugschrikken een soort schrikbewind in te stellen tegen de weerspannige kleine boeren die hen niet steunen en weigeren te betalen.

Dit is ook een van de redenen dat er in Katmandoe 1.200 binnenlandse vluchtelingen, meestal kleine boeren, in vluchtelingenkampen leven op de vlucht voor het moorddadig geweld van bepaalde groepen uit de rebellië.

HULP

Ondanks de versterkte buitenlandse militaire hulp aan de regering van Nepal, is dit conflict niet met militaire middelen op te lossen.

De Verenigde Staten heeft in het voorbije jaar voor zo miljoen aan militaire middelen in dit ontwikkelingsland gepompt, het Verenigd Koninkrijk van Blair bezorgde het militair apparaat van Nepal helikopters en ander oorlogstuig voor een waarde drie miljoen £, India leverde legervoertuigen en twee helikopters.

Het leger van Nepal rekruteerde vorig

jaar 5.000 bijkomende manschappen en is van plan dit in de volgende jaren nog verder uit te bouwen.

Daar tegenover beschikt de rebellië over enkele troefkaarten, ze kennen het terrein, ze zijn zeer mobiel en kunnen zeer vlug hun uitvalbasis aanpassen.

Zolang men aan de fundamentele problemen niets verandert zal het ongenoegen van de bevolking ten opzichte van het politieke establishment blijven toenemen. 75 procent van de scholieren

leven zoals in de jaren 40-45 bij ons toen de Duitse bezetters door onze straten patrouilleerde. De militairen zijn met hun controleposten alomtegenwoordig present.

De marxistisch-leninistische partij, de tweede sterkste van het land, is voorstander van de dialoog met de rebellië, waaraan het paleis, de regering en alle politieke partijen moeten deelnemen.

Wanneer we dan de uitleg van onze minister van buitenlandse zaken Michel horen en de houding van de politieke

Zolang men aan de fundamentele problemen niets verandert zal het ongenoegen van de bevolking ten oprechte van het politieke establishment blijven toenemen.

maken de lagere school niet af, hierdoor hebben 100.000 jongeren geen toekomstperspectief, geen degelijke schoolopleiding en geen job dat kan alleen maar leiden tot meer ontevredenheid.

Met jaarinkomen van 226\$ per capita en een bevolkingsgroei van 2,3 procent, behoort Nepal tot de groep van de armste landen op deze planeet.

De extreme nood en de lage schoolopleiding van de bevolking wordt door de maffia van de mensenhandel scrupuleus misbruikt. Vele ouders zijn wegens hun erbarmelijke leefomstandigheden bereid hun dochter te verkopen, anderen worden door list en geweld gewoon ontvoerd of geloven in de sprookjes en beloften van een beter leven die men hen voorspiegelt. Nadien vindt men terug in de bordelen van Bombay of in Europese steden.

BEZET

Tijdens mijn rondreis doorheen Nepal in september van dit jaar, hebben we kunnen vaststellen dat het leger zijn greep op het maatschappelijk leven vergroot. De taferelen die we zagen tijdens de septemberstaking in Katmandoe deden me denken aan een stad zonder

mandatarissen uit de meerderheidspartijen, vooral Spa en Agalev, aanschouwen, dan vragen we ons af met waar we bezig zijn.

Neen. Nepal is sedert de "putsch royal" zeker niet op weg naar meer democratie, eerder is men in Katmandoe bezig de verworvenheden van de jaren negentig in de prullenmand te gooien en de weg te effenen voor de absolute macht van de koning.

Dit alles met de hulp van het Westen, waaronder onze regering, die hun optreden rechtvaardigen als een bijdrage om de 'prille' democratie te redden.

VREDESBEWEGING NAAR RAAD VAN STATE

In het edito en de uitkijk van vorig nummer hadden we het over de FN-wapenleveringen aan Nepal. Intussen is er nog wel een en ander gebeurd in dat dossier. In dit stukje bekijken we even enkele stappen van de vredesbeweging..

Er werden enkele klachten ingediend bij de Raad van State, om toch te trachten de wet te doen toepassen. Probleem bij deze procedure is het feit dat de indiener moet 'bewijzen' betrokken te zijn bij het gebeuren, en dus in dit geval moet bewijzen nadeel te ondervinden van de niet-toepassing van de wet.

Vooreerst steunde Vrede samen met Artsen voor Vrede en de Anti-imperialistische Bond een klacht van Nepalese vluchtelingen in België. Voor ons is het de evidentie zelve dat een vluchteling betrokken is met wat er in zijn land gebeurt. Wij menen ook ten volle dat een vluchteling het recht heeft zich op te werpen als actieve partij in dergelijke zaak.

Wapenleveringen die het bestaande gewapend conflict in het land van herkomst, in casu Nepal, zeker zullen beïnvloeden, zijn dus ook een zaak van bekommernis voor een vluchteling, is onze stelling. Want door een intensivering van het gewapend conflict in zijn of haar land zal de vluchteling zeker niet kunnen terugkeren. Helaas, kennelijk denkt het Belgisch gerecht daar anders over.

Een tweede zaak werd aangehangig gemaakt door de vredesbeweging zelf. Wij zijn op zoek naar het recht om als civiele maatschappij die betrokken is op het thema, te kunnen optreden als juridische partij, in geval de Belgische wet wordt overtreden. Net zoals de milieubeweging dat kan voor milieudelicten. In naam van drie vredesbewegingen, Forum voor Vredesactie, Pax Christi en Vrede, heeft Pax Christi dus ook een klacht neergelegd bij de Raad van State. We zullen samen de kosten delen. En die kosten vormen de reden waarom slechts één organisatie klacht indiende. Maar hier zal het

bijzonder moeilijk zijn om de rechter ervan te overtuigen dat de vredesbeweging betrokken partij kan zijn in dergelijke zaak.

Een derde zaak werd ondersteund door de drie vredesbewegingen, Vrouwen in 't Zwart, en door 11.11.11, de koepel van de Noord-Zuidbeweging. Het betreft de klacht van een Nepalees mensenrechtenactivist die lid is van Amnesty International en de Internationale van Democratische Juristen.

De klacht baseert zich op artikel 4 van de wet op de wapenhandel van 1991. De onwil bij een belangrijk deel van de politieke wereld om de wapenwet en de

Europese Gedragscode na te leven, en de getuigenissen van de Nepalese advocaat en mensenrechtenactivist G.S. overtuigde ons van de noodzaak van een kortgeding aan te spannen voor de Raad van State. In januari 2001 werd hij het doelwit van een politiek gemotiveerde fysieke aanval met het oogmerk om te doden door een onbekende groep personen, zonder dat hieropvolgend door de overheid een onderzoek naar deze feiten werd gevoerd, ondanks nationale en internationale druk.

Met deze juridische procedure vragen de vredesbewegingen en 11.11.11 de toepassing van de huidige wapenwet, niet meer, niet minder. ■

De levering van machinegeweren aan Nepal is een flagrante schending van de Belgische wapenwet en de Europese gedragscode:

◆ **Artikel 4 van de wapenwet van 5 augustus 1991 verbiedt uitdrukkelijk de toekenning van een uitvoer- of doorvoervergunning indien deze "strijdig zou zijn met de externe belangen van België of met de internationale doelstellingen die België nastreeft en meer in het bijzonder zou bijdragen tot een klaarblijkelijke schending van de rechten van de mens."**

◆ **De wet verwerpt eveneens de aanvraag "wanneer het land van bestemming:**

- het hoofd moet bieden aan zware interne spanningen die van aard zijn om te leiden tot een gewapend conflict;
- in een burgeroorlog is verwickeld;
- onder een Regering staat die terreurdaden of de drughandel steunt of zich daartoe leent;
- bewezen heeft de clausule van niet-wederuitvoer niet na te leven."

◆ **De Europese gedragscode rond wapenexport van 8 juni 1998, verbiedt eveneens de levering van wapens aan landen waar een duidelijk risico bestaat dat deze wapens gebruikt kunnen worden voor interne repressie, kunnen bijdragen aan het veroorzaken van gewapende conflicten of het verlengen van bestaande spanningen.**

MEER MILITAIRE CAPACITEIT

| Georges Spriet |

De NAVO top in Praag is belangrijk. Twee concrete én ingrijpende doelstellingen staan er op de agenda. Vooreerst is er de uitbreiding. De kans is namelijk bijzonder groot dat er 7 nieuwe leden gaan toetreden tot het Atlantisch bondgenootschap. Ten tweede is er het voorstel van Donald Rumsfeld, minister van defensie van de Verenigde Staten, om een nieuwe snelle-interventiemacht op te zetten. Het geheel wordt overgoten met een sausje van verhoogde defensie-uitgaven van de Europese NAVO lidstaten.

UITBREIDING

In het mei-nummer van Vrede hebben we het er al uitgebreid over gehad: de NAVO zal zeven nieuwe leden uit Centraal Europa opnemen. Het gaat om Slovenië, Slowakije, Bulgarije, Roemenië, en de drie Baltische staten Estland, Letland, Litouwen. Slowakije was er gedurende de zomermaanden nog niet zeker niet van te worden toegelaten. De westerse democratieën wilden namelijk Bratislava geen toegangsticket afleveren mocht de bevolking daar de voormalige premier Meciar opnieuw tot regeringsleider hebben gekozen. Maar zoals u in de "verkiezingsuitslagen" verder in dit blad, kunt lezen wonnen de pro-atlantisten de stembusgang van september 2002. Enige tijd geleden waren ook Roemenië en Bulgarije nog niet zeker tot de westerse club te worden toegelaten. Maar hun actieve hand- en spandiensten aan de Amerikaanse oorlog tegen Afghanistan hebben hier de hindernissen helpen opruimen.

STRATEGIE

De aandachtige lezer van dit tijdschrift kent intussen mijn stelling omtrent de NAVO uitbreiding. Het komt erop aan voor de Verenigde Staten om de toekomstige leden van de Europese Unie vooraf al militair te verankeren in de NAVO waar Washington de politieke lakens uitdeelt. De NAVO dient vandaag precies nog hetzelfde doel als toen ze werd opgericht, met name de krachtsverhoudingen van direct na de tweede wereldoorlog te betonnen via een structuur van militaire samenwerking. En die krachtsverhoudingen aan het eind van de jaren '40 van vorige eeuw kwamen neer op een absolu-

te suprematie van de Verenigde Staten over de rest van de westerse wereld. Anderhalf jaar geleden had G.W. Bush tijdens een interview met VRT-journaliste Greet De Keyser veel minder woorden nodig om bovenstaande analyse uit te leggen. Op de vraag wat hij vond van de Europese betrachtingen om een eigen EU-interventiemacht op de been te brengen, antwoordde hij laconiek: "Zolang dit maar in overeenstemming is met mijn NAVO".

RUMSFELD

Bepaalde waarnemers zijn de menig toegedaan dat de huidige politieke leiders in Washington de NAVO overbodig aan het maken zijn. Dat heeft de oorlog tegen Afghanistan bewezen, zeggen ze. Het leger van de Verenigde Staten heeft er helemaal alleen gehandeld. Slechts enkele Britse soldaten mochten mee doen, en

de andere bondgenoten mochten zich met de nazorg bezig houden.

Daartegenover kunnen een aantal uitspraken van Lord Robertson, secretaris-generaal van de NAVO, worden geplaatst waarin hij stelt dat de samenwerkingscapaciteit van de NAVO lidstaten essentieel is voor de strijd tegen het terrorisme. Hij voegt er ook meestal aan toe: "Het is niet omdat het bondgenootschap in deze operaties niet de leiding had, dat ze die niet zou kunnen hebben bij andere toekomstige operaties". Robertson roept inderdaad op tot meer Europese politieke verantwoordelijkheid, die echter maar gebaseerd kan zijn op meer militaire slagkracht: de NAVO lidstaten moeten hun militaire capaciteit verhogen, om toch enigszins de kloof met de VS te kunnen overbruggen.

De VS-defensie-minister heeft op een voorbereidende vergadering voor de Praagbijeenkomst een nieuw voorstel gelanceerd. Zijn basisstelling is met name dat de NAVO nog haast volledig is ingesteld op verdediging van grondgebied, en dat is al lang niet meer aan de orde. Hij wil dat de NAVO een Response Force (zeg maar een speciale vorm van snelle-interventiemacht) opzet. Het gaat om een kleine, zelfonderhoudende speerpunt die over superieure dodelijke slagkracht beschikt. Klein betekent in dit geval zo'n 21.000 land-, zee- en luchttroepen die binnen de 7 dagen effectief inzetbaar kunnen zijn, en die in staat zijn om hun operaties voor zowat een maand aan te kunnen houden. Dat wil zeggen dat men een rotatiesysteem voor de bemanning van deze troepen inbouwt. De streefdatum die Rumsfeld naar voren schuift is 2006.

Er wordt gedacht de soldaten te kun-

HET DEFENSIEBUDGET VAN DE STATES GOEDGEKEURD

G.W. Bush tekende op 24 oktober de wet op het militaire budget voor 2003. Het gaat om een totaal van 355,4 miljard dollar. De president had zelf om 367 miljard gevraagd, maar de laatste 10 miljard werd hem gewelgd. Het ging hier om een fonds waaruit de president zonder verantwoording aan het congres kon putten om het terrorisme overzee aan te pakken. Dit budget ligt 37,5 miljard of 12 procent hoger dan het vorige jaar. Er is een duidelijke verhoging in de uitgaven voor uitrusting, maar ook voor militaire constructie en voor het salaris.

nen putten uit de troepen die nu al zijn toegewezen aan de Combined Joint Task Force Headquarters. Er zou worden op aan gedrongen om de huidige inspanningen voor materieeltechnische modernisering op te drijven. En Europese en VS-troepen zouden gezamenlijk worden opgeleid. Het geheel zou men budgetteren op 2% van de totale defensie-uitgaven van de Europese NAVO lidstaten. Er zou, zegt men, geen nadrukkelijke strategie van "koop Amerikaanse wapens" aan te pas komen.

EUROPA

Amerikaanse militaire strategen wijzen erop dat deze Response Force op generlei wijze in concurrentie zou staan met de Europese plannen voor de EU-interventiemacht. Ze benadrukken dat deze Response Force bedoeld is voor conflicten met hoge intensiteit, terwijl de EU opdrachten zich eerder situeren op militair minder veeleisende taken. Bovendien wil men de troepen betrekken uit bestaande contingenten, die eventueel ook voor de specifieke EU-operaties kunnen ingezet worden.

Aangezien deze Response Force toegewezen zou worden aan het geïntegreerd NAVO commando, zouden de beslissingsmechanismen van de NAVO hier op van toepassing zijn. Dat wil dus zeggen dat de NAVO raad de toestemming moet geven om deze Response Force in te zetten.

Daarnaast denken de Amerikaanse strategen dat er genoeg troepen beschik-

baar zullen zijn, om toe te staan dat voor een specifieke operatie een bepaald land rustig kan beslissen niet te participeren.

BUDGETTEN

Hoewel Washington het nieuwe voorstel 'slechts' 2% van de budgetten zou vergen, is de ganse teneur van de NAVO top in Praag: verhoging van de militaire capaciteit. In de teksten op de NAVO website bukt het van de oproepen tot meer militaire uitgaven. Door de uitbreiding met 7 nieuwe lidstaten verhoogt de bevolking in de lidstaten met 14%, verhoogt het aantal soldaten met 16%. Het aantal soldaten in reserve verhoogt met 45%, echter, het samengevoegd BNP stijgt slechts 2% en de militaire uitgaven maar met 1,5%.

De legers van de voormalige Warschau-pactlanden moeten worden hervormd: kleiner, mobieler, slagkrachtiger. En het materieel moet worden ver-

plicht de aankoop uit te stellen en misschien zelfs te schrappen van 24 Gripen gevechtsvliegtuigen, ten gevolge de kosten van de overstromingen deze zomer.

Hongarije wordt zwaar onder druk gezet om de beloofde legerhervormingen ook werkelijk door te voeren. De nieuwe regering wordt geen respijt gegund. Deze legt de verantwoordelijkheid volledig bij de vorige bewindsploeg, die verwijten krijgt dat ze niks heeft gedaan om de NAVO-vereisten in te willigen. Hoewel de defensie-uitgaven van Hongarije op 1,75% van het BNP liggen (d.i. niet minder dan de andere Centraaleuropese landen) is er niet veel gerealiseerd, heet het. Verkeerd uitgegeven, zegt de nieuwe minister van defensie Ferenc Juhasz, zo is er veel geld gegaan naar een studie om Hongarije een zeetransport divisie te verschaffen. Hongarije ligt niet aan de zee... Juhasz voelde zich geschokt dat twee NAVO landen niet wilden bijdragen tot de oorlog

De nieuwe Response Force van de NAVO moet in een week tijd inzetbaar zijn en in staat zijn om de operaties een maand aan te kunnen houden.

nieuwd. Gezien de eerder beperkte slagkracht zal men op dit gebied wat inventief moeten zijn. Nu al zoekt men uitwegen in meer samenwerking en specialisatie. Bovendien zal er toch wel meer aandacht moeten gaan naar opleiding, training, onderhoud. Er zal ook zwaar moeten geïnvesteerd worden in taalstudie: Engels is de voertaal in NAVO.

De recentst toegetroeden leden Polen, Tsjechië en Hongarije kennen zware debatten over de aankoop van nieuwe jachtvliegtuigen, over zowel het aantal als het type. Zelfs met Westerse steun en subsidies zullen de aankoop van jachtvliegtuigen en aanvalshelikopters waarschijnlijk een groot deel van de fondsen opsorpen. In 1999 had Roemenië bijvoorbeeld al de aankoop moeten annuleren van Cobra helikopters. Tsjechië was ver-

tegen terrorisme in Afghanistan: "Een was IJsland dat geen leger heeft, en het twee land was Hongarije".

BESLISSEND

NAVO kringen hengelen naar een grotere eensgezindheid onder de lidstaten. Vooral de komende oorlog tegen Irak staat hier centraal. Duitsland blijft zich openlijk distantiëren van elk militair optreden tegen Bagdad, dat is op z'n zachtst uitgedrukt niet naar de zin van G.W. Bush. "In Praag moeten we de eenheid kunnen bewaren, zoniet zal de NAVO in elkaar stuiken", is te horen in Evere, zegt de Amerikaanse pers.

Bronnen: www.nato.int
Herald Tribune
(maand september en oktober)

DE VREDE PROGRAMMEREN OF DE OORLOG?

| Daniel Durand |

Onze vrienden van de Mouvement de la Paix uit Frankrijk nemen de voornemens van de nieuwe Franse regering scherp op de kortel. Ziehier hun standpunt over de defensiebudgetten.

De regering van de heer Raffarin heeft een nieuw ontwerp van militaire Programmatiewet 2003-2008 aangenomen. Dit ontwerp vertrekt van de aan de gang zijnde discussie maar verscherpt een hele boel zaken. Concreet betekent dat er een gemiddelde verhoging van meer dan 6% van de militaire uitgaven wordt vooropgesteld. Daarenboven stelt men zich als doelstelling om het defensiebudget op te trekken van 1,8% van het Bruto Nationaal Product naar 2,3%, wat op termijn erop neerkomt dat de fondsen voor de nieuwe bewapening met 30% zullen stijgen.

Deze wet voor de militaire programmatie behoudt alle oude projecten die werden uitgedacht op het einde van de koude oorlog, met name de nucleaire bewapening, en voegt er de programma's aan toe voor de interventiestrategie, d.w.z. professionalisering, opdrachten op verre afstand, vliegdekschepen. Ze beantwoordt op die manier helemaal niet aan de nood om een veiliger, rechtvaardiger en vreedzamer wereld te creëren.

De veiligheid van Frankrijk hangt niet af van een illusoire bewapeningswedloop de hypermacht Verenigde Staten achterna, of niet van een zinloze en gevaarlijke opbouw van een Europese militaire macht.

De veiligheid van Frankrijk wordt bepaald door de capaciteit van ons land om samen met de Europese Unie de leiding te nemen van een brede coalitie om

de internationale instellingen te versterken, zoals de Verenigde Naties, in hun verschillende sectoren op politiek vlak, justitie, samenwerking voor duurzame ontwikkeling, veiligheid ten dienste van een rechtvaardige en duurzame vrede. Enkel

bekostigen en de oorlog". De belangrijke fondsen die voorzien worden voor de militaire uitgaven in Frankrijk (€ 13,5 miljard elk jaar), in Europa, in de Verenigde Staten, in de wereld (800 miljard euro per jaar), kunnen niet worden aangewend

voor de menselijke behoeften hier en ginder. Ze kunnen dus niet worden gebruikt om de ongelijkheden en de onrechtvaardigheden in de wereld aan te pakken waar allerlei extremisten gebruik van maken om hun propaganda op te baseren.

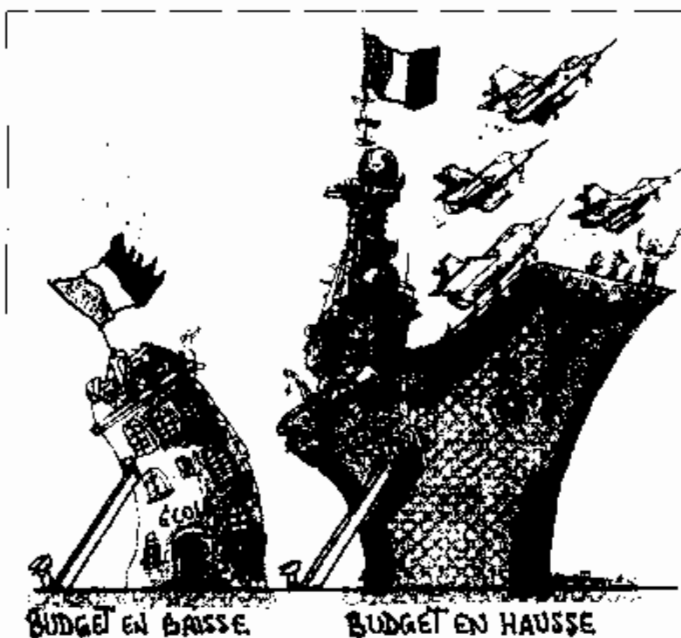
De Mouvement de la Paix roept op tot een nationaal debat met de volgende punten als inzet:

- de afwijzing van deze militaire-programmatiewet, en de eis dat Frankrijk en de Europese Unie de Verenigde Naties het alleenrecht verlenen voor wat het optreden betreft voor vrede en veiligheid

- de eis dat Frankrijk zich resoluut inschakelt in een proces van ontwapening:

totale eliminatie van alle atoomwapens, op korte termijn de oprichting in het Midden-Oosten van een zone die geen massavernietigingswapens meer heeft zoals de Algemene Vergadering van de VN het gestemd heeft (eerst Irak, maar ook Israël, Syrië, Iran, enz...)

- de eis dat Frankrijk zich actief verzet tegen een ongerechtvaardigde oorlog tegen Irak.

een enorm politiek engagement van Frankrijk en Europa, waarbij de openbare opinie wordt gemobiliseerd, kan de projecten voor militaire suprematie van de Verenigde Staten tegen houden, kan de oorlog afwenden, - weze het een strafexpeditie of een preventieve aanval-, als middel om de internationale problemen op te lossen.

De Verenigde Naties mogen niet langer afhankelijk blijven van de goodwill van de VS wat oorlog en vrede betreft.

"Men kan niet tegelijkertijd de vrede

HYPOCRISIE ROND MASSAVERNIETIGINGSWAPENS IN HET MIDDEN-OOSTEN

| Ludo De Brabander 1

De VS en Groot-Brittannië drijven de confrontatie met Irak verder op. Saddam Hoessein is geen doetje, zoveel is zeker. Maar twee Golfoorlogen, de verplichte ontmanteling van massavernietigingswapens en een jarenlang embargo hebben ervoor gezorgd dat Irak militair compleet verzwakt is. Maar zelfs na toegevingen van Bagdad zetten Bush en Blair alles op oorlog.

Overdrijvingen worden daarvoor niet geschuwd. Inspanningen al evenmin: de Britse premier Blair beweegt hemel en aarde om zijn landgenoten te overtuigen van de dreiging die van Irak uitgaat en hij publiceert gretig 'bewijzen'. Daarbij worden twee aspecten bewust op de achtergrond gehouden. De bewapening van Saddam Hoessein tijdens de Iran-Irak-oorlog door dezelfde oorlogstokers en andere westerse landen en de reële dreiging die uitgaat van het rechts-extremistische regime in Israël. Dat beschikt over een gevaarlijk nucleair monopolie in het Midden-Oosten, zonder dat daar een haan naar kraait.

Irak en de Verenigde Staten leven nu al meer dan tien jaar op voet van oorlog. Eigenlijk zou je moeten zeggen dat de Golfoorlog nooit is geëindigd. Volgens de officiële versie draait de crisis rond de ontmanteling van de Iraakse massavernietigingswapens. Irak is daartoe verplicht sinds de VN-Veiligheidsraad op 3 april 1991 resolutie 687 stemde. De resolutie verplicht Irak tot stopzetting van de productie en ontmanteling van het chemische, biologische en nucleaire arsenaal en de lange afstandswapens. Bagdad moest zich onderwerpen aan streng toezicht van UNSCOM (United Nations Special Commission). Eens ontwapend zou Irak verlost worden van de economische sancties, die al in de eerste week van de Golfcrisis (VN-resolutie 66) en herbevestigd in resolutie 687) in augustus 1990 werden ingesteld. De inspecties zouden al gauw tot spanningen leiden. Irak en voormalige VN-inspecteurs beschuldigden UNSCOM ervan een instrument te zijn in handen van de VS. Zo bestond twee derden van het inspectieteam uit Amerikanen. Later zou blijken dat UNSCOM inderdaad gebruikt werd voor onvervalste spionageactiviteiten. De vroegere chef van UNSCOM, de Zweed Rolf Ekéus, liet achteraf horen dat de VS-regering door infiltratie van agenten in de inspectieteams en de plaatsing van afliuisterapparatuur, de schuilplaats van Saddam Hoessein probeerde te achterha-

len.⁽¹⁾ Ekéus beschuldigde de VS en "andere leden van de VN-Veiligheidsraad" ervan dat ze: "de leiders van het inspec-

Bagdad Buttler ervan de Veiligheidsraad te misleiden. De inspecties zorgden voor toenemende spanningen. Richard Buttler

Men vergeet de reële dreiging die uitgaat van het rechts-extremistische regime van Israël dat over een gevaarlijk nucleair monopolie in het Midden-Oosten beschikt, zonder dat daar een haan naar kraait.

tieteam onder druk zetten om inspecties uit te voeren die controversieel waren vanuit Iraakes oogpunt, en daarbij een blokkering schiepen die gebruikt kon worden als rechtvaardiging voor een directe militaire actie".⁽²⁾ Ook ex-inspecteur Scott Ritter bracht een gelijkaardig verhaal. Hij noemde de inspecties een "farce" en stelde dat er informatie werd doorgespeeld aan Israël, de grootste vijand van Irak.⁽³⁾

Vooraf het toenmalige hoofd van UNSCOM, Richard Buttler, was kop van jut. Volgens Irak stond hij gewoon in dienst van de VS. Irak verbrak de relaties met UNSCOM in juni 1998. In een brief aan de VN-Veiligheidsraad beschuldigde

was niet meteen een diplomaat. Op het hoogtepunt van de crisis, in december 1998, moest Buttler een rapport opmaken waaruit moest blijken in welke mate Irak zijn belofte van 14 november respecteerde tot volledige samenwerking met de VN-inspecteurs. Volgens verschillende Midden-Oostenkenners, liet Buttler daarbij na zijn inspectieteamleden te consulteren en stond hij in voortdurend contact met de Verenigde Staten. De kritiek op Buttler groeide, ook in de VN-Veiligheidsraad.⁽⁴⁾ Tijdens een ontmoeting van de 'Gulf Cooperation Council' moest VN-Secretaris-Generaal Kofi Annan toegeven dat Buttler een arrogant type was: "Ik weet dat de taal die Buttler soms

gebruikt scherp is en vrij van diplomatie. Een zaak die veel mensen in de wereld droevig stemt.”(5)

Scott Ritter, ex-inlichtingsofficier van de VS-Marine en als inspecteur door Saddam als de meest ‘provocatieve’ omschreven, stelde dat de VS aan Buttler “vroeg om de toon in zijn rapporten te verharderen om de bombardementen te rechtvaardigen”.(6)

Volgens Irak hadden de inspecties er al lang voor gezorgd dat het land volledig is ontwapend. Irak wilde eindelijk van het sanctieregime verlost worden, wat maar kon van zodra formeel aanvaard werd dat de ontwapening van Irak een feit was. (7) De VS en Groot-Brittannië hadden daar weinig oren naar. Nochtans waren alle inspecteurs, op Buttler na, het er over eens dat Irak's arsenaal zo goed als vernietigd was.(8) In een interview met CNN op 17 juli 2002 bevestigt Scott Ritter dat nog eens: “Tegen december 1998 hebben we 90 tot 95 procent van Irak's massavernietigingscapaciteit in rekening kunnen brengen. Wij vernietigden alle fabrieken, alle productiemiddelen. We konden sommige wapens niet in rekening brengen, maar chemische wapens hebben een levensduur van vijf jaar. Biologische wapens hebben een levensduur van drie jaar.”(9) Buttler rapporteerde dat inspectieteams geen vrije toegang kregen, hoewel in werkelijkheid op 300 inspecties die in minder dan een maand tijd werden uitgevoerd slechts drie incidenten zijn gemeld.(10)

Toch vonden de VS en Groot-Brittannië het verslag van Buttler een voldoende argument om operatie ‘Desert Fox’ te starten. In de nacht van 16 op 17 december begonnen Amerikanen en Britten Bagdad en andere steden 70 uur lang te bombarderen.

De bombardementen haalden weinig uit. UNSCOM liep uit op een complete mislukking. Frankrijk nam het voortouw van een groeiende groep landen die aandrang op een andere VN-politiek. De werking van UNSCOM moest worden herbekeken: niet langer meer verrassingsinspecties, maar een continue controle op lange termijn. Frankrijk wilde overigens met de hervorming van UNSCOM zich op een elegante manier ontdoen van de

omstreden Buttler. Ook Rusland en Egypte drongen aan op zijn ontslag. Bovendien kwam er ook meer en meer protest op het sanctieregime tegen Bagdad. Allerlei rapporten maar ook uitspraken van hoge VN-functionarissen bevestigden wat al eerder werd vermoed: de sancties zijn een ramp voor de burgers. Denis Halliday, de man die het ‘olie-voor-voedsel’-programma tot aan zijn vertrek leidde heeft het zelfs meermaals over ‘genocide’.(11) Volgens Halliday controleren de VS de volledige economie van de VS en zijn er al rond 1 miljoen kinderen gestorven. “Een groot deel van de bevolking van Irak wordt bedreigd door

minister van Buitenlandse Zaken en van 1981 tot 1997 hoofd van het Internationaal Atoom Energie Agentschap (IAEA) in Wenen. In die functie was hij al belast met de zoektocht naar nucleaire wapens in Irak. De resolutie bepaalt dat de Veiligheidsraad kan overgaan tot opschorting van de import- en exportsancties voor een periode van 120 dagen indien Irak gedurende 120 dagen heeft samengewerkt met de wapeninspecteurs. Daarna kunnen de sancties eventueel opnieuw worden ingesteld indien UNMOVIC zou vaststellen dat Irak opnieuw weigert samen te werken.

“Tegen december ‘98 hebben we 90 tot 95 % van Irak's massavernietigingscapaciteit in rekening kunnen brengen”

(Scott Ritter)

de boycot die de VN tegen het land heeft uitgeroepen. En onder het mom van VN-resolutie 687 bombarderen Amerikaanse en Engelse vliegtuigen voortdurend burgerdoelen.”(12) Elders stelde Halliday nog: “Bovendien heeft Scott Ritter, de wapeninspecteur die menig VN-functionaris ‘de grootste cowboy aller Amerikanen’ noemde, twee jaar geleden al gesteld dat de Irakese wapenprogramma's – biologische, chemische en conventionele – absoluut dood zijn en niet snel zullen herrijzen” en dus sancties niet meer nodig zijn.(13) Op de groeiende kritiek tegen de sancties antwoordden de VS dat de humanitaire uitzonderingen op het sanctieregime misbruikt werden door Irak, waardoor de goederen niet op de juiste bestemming kwamen.

Resolutie 1284 moest een einde maken aan het aanslepende gebakkelei over UNSCOM (Frankrijk, China en Rusland onthielden zich in de stemming). Er werd een nieuw orgaan opgericht: UNMOVIC (UN Monitoring, Verification and Inspection Commission).(14) Aan het hoofd kwam de Zweed Hans Blix, oud-

Irak bleef echter op het standpunt dat het niet meer moet weten van de inspecties en eiste de onmiddellijke opheffing van de sancties. Resolutie 1284 veranderde uiteindelijk weinig. De sancties bleven ook in de Veiligheidsraad ter discussie staan en de inspecteurs geraakten nog altijd niet ter plaatse. Ook de kritiek bleef onveranderd dezelfde. Hans von Sponeck, die Halliday opvolgde stapte op zijn beurt in maart 2000 op uit onvrede met de sanctiepolitiek: “Bestellingen van hulpmateriaal worden getroffen door veto's, gelden door de VS geblokkeerd. Ik noem dat ethisch onverantwoord”.(15) Von Sponeck deed een oproep om hulp aan de gewone Irakezen los te koppelen van de ontwapening.

Nu heeft het Irakese regime laten weten toch in te stemmen met wapeninspecties. De regering Bush, die er in werkelijkheid op uit is om gewoon Saddam Hoessein ten val te brengen, komt daarvoor in een moeilijker positie, omdat een belangrijk argument om een grootschalige militaire operatie uit te voeren is weggevallen.

WAT VERZWEGEN WORDT

Sinds kort is premier Blair druk in de weer om de slechte wil van Saddam Hoessein aan te tonen. Om een vrijgeleide te bekomen voor militaire actie is hij op de propen gekomen met een rapport dat moet 'bewijzen' dat Irak onvêrdroten verder bouwt aan zijn arsenaal massavernietigingswapens en een ernstige bedreiging vormt. "Hij moet gestopt worden" aldus Blair. "Rapporten van veiligheidsdiensten maken duidelijk dat hij werkt aan de uitbouw van zijn capaciteit aan massavernietigingswapens en het is de overzeese overtuiging dat hij deze wapens zou inzetten voor zijn vitale regionale belangen." (16)

Iedereen weet dat Saddam Hoessein geen doetje is. Maar de energie die gestoken wordt in het demoniseren van het Irakese regime en de daarbij geleverde immense militaire inspanningen moeten bij elk gezond denkend wezen vraagtekens doen rijzen. Blijkbaar is het politiek geheugen kort. Wie lag er wakker van diezelfde Saddam Hoessein toen hij onder het oog van de hele wereld deportaties en slachtpartijen onder de Koerden aanrichtte of chemische wapens aan het Iranese front inzette?

BOTER OP HET WESTERS HOOFD

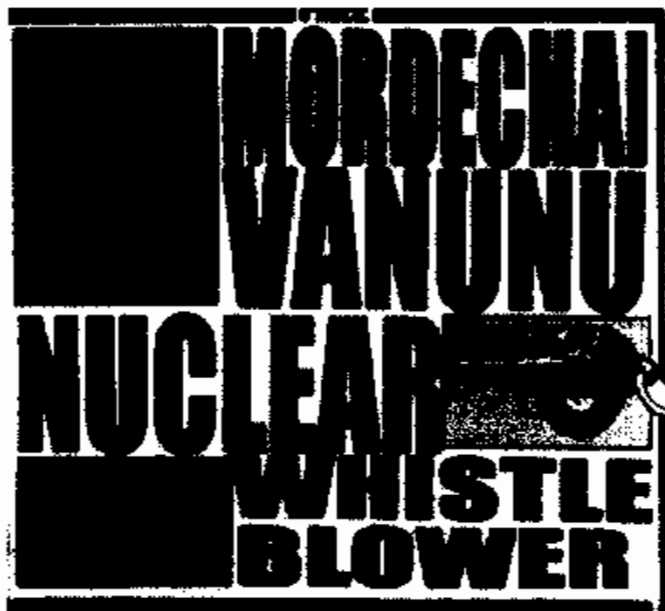
De politieke verontwaardiging over de wreedheid van het regime bleek tot aan de tweede Golfoorlog zo goed als afwezig. Amerikaanse, Britse, Duitse en andere westerse bedrijven hebben immers aan Irak de noodzakelijke technologie geleverd voor de aanmaak van massavernietigingswapens. (17) Nadat de regering Reagan in het midden van de eerste Golfoorlog (tussen Iran en Irak) Irak verwijderde van de lijst van staten die het terrorisme steunen, gingen er tussen 1985 en 1990 massa's producten met militaire toepassingen naar Irak. Het waren voornamelijk Duitse bedrijven die in Irak de bedrijven bouwden waar mosterdgas en

de zenuwgassen Sarin en Tabun werden geproduceerd. Vanuit de VS kwam de technologie nodig om chemische wapens aan te maken. (18) In 1988 zou Bagdad een contract verlenen aan het bedrijf, Bechtel Corporation, voor de productie van ethyleen Oxide (nodig voor de aanmaak van mosterdgas), een bedrijf waar voormalig VS-minister van Buitenlandse Zaken George Schultz in het bestuur zou gaan zetelen. (19) De productiecapaciteit van zenuwgas verzonk met 48 ton overigens in het niets met wat de VS produceerden

rusting van Saad 16, een complex voor onderzoek en ontwikkeling van raketssystemen en atoomwapens kwam uit de VS. Het gaat om de bedrijven Hewlett Packard, Tektronix en Wiltron. 93 procent van het verrijkt uranium van Irak was afkomstig van Frankrijk, dat het goedje leverde in de jaren '80. De in 1981 door Israël vernietigde kernreactor in Osira, was eveneens van Franse makelij. Maar Irak had onvoldoende plutonium om nucleaire wapens te maken, noch beschikt het land over een beschikbare raket om kernkoppen te dragen.

Irak was zonder twijfel volop aan het werken aan een programma voor massavernietigingswapens. Dat het Irakese leger ook bereid was deze effectief in te zetten hebben we gezien in de oorlog tegen Iran en aan de gasaanval op de Koerdische stad Halabja, waarbij zeker 5.000 burgers het leven lieten. De Verenigde Staten wisten dat maar al te goed, maar zagen daar geen graten in. In Washington zat de schrik er goed in dat Iran de overhand zou halen tegen Irak. Bagdad moest dus gesteund worden. Niemand minder dan Donald Rumsfeld, Reagan's speciale afgezant en nu minister van Defensie in de regering van Bush, overhandigde Saddam Hoessein een brief

waarin Reagan aanbood de diplomatieke relaties te hernieuwen en de economische en militaire banden aan te halen. (21) Behalve een gevreesde overwinning van Iran zat ook olie in het verhaal. Marvin Feuerwerker, een medewerker van het Pentagon onder Reagan gaf olie, naast Irak's strategische positie, op als belangrijkste argument om het land van wapens te voorzien. "We praten over een land met de tweede grootste voorraad aan oliereserves, 50 miljard aan Cash reserves en nog eens 80 miljard dollar aan kredieten van Arabische landen en andere staten. Al dat geld, samen met Irak's potentieel om een tegenwicht te vormen voor Iran in de Golf, maakte van Irak een belangrijke klant".

Mordechai Vanunu zit al meer dan 16 jaar vast in de Ashkelon-gevangenis omdat hij het bestaan van de Israëlische atoombom wereldkundig heeft gemaakt.

begin jaren '70 (naar schatting 1.000 ton). Irak bleef trouwens ook na de oorlog tegen Iran afhankelijk van het Westen omdat het niet in staat was elementair fosfor, een noodzakelijke basisstof voor zenuwgas, zelf te produceren. Een zelfde verhaal voor mogelijke biologische wapens. De VS bezorgden Irak culturen van verschillende besmettelijke ziekten, tussen 1985 en 1991, los van het feit of het voor militaire dan wel civiele doelen diende. Het VS-bedrijf Sigma Chemie was er verantwoordelijk voor dat nog in 1991 Irak in het bezit kwam van belangrijke virussen en mycotoxines. (20)

Ook voor de ontwikkeling van nucleaire wapens speelden VS-bedrijven een belangrijke rol. Veertig procent van de uit-

DE ISRAËLISCHE MASSA- VERNIETIGINGSWAPENS

De hele discussie over Irakese massavernietigingswapens zou ons bijna de Israëlische massavernietigingswapens doen vergeten. Niet toevallig weigeren de grootste voorstanders van een oorlog tegen Irak, VS en Groot-Brittannië, een niet onbelangrijk onderdeel van de bewuste VN-resolutie 687 uit te voeren: "de dreiging die alle massavernietigingswapens uitoefenen, wegen op de vrede en de veiligheid in de regio alsook is er de noodzaak om te werken aan een zone die dergelijke wapens uitsluit." Verder onderstreept punt 14 van de tekst dat alle maatregelen voor de ontwapening van Irak gebeuren in een context waarvan "de objectieven eruit bestaan een zone in het Midden-Oosten te creëren die vrij is van massavernietigingswapens en alle draagraketten." Dit maakt dat er niet alleen verplichtingen voor Irak staan ingeschreven, maar ook voor de andere ondertekenaars van deze tekst.(22) En dat er massavernietigingswapens in Israël aanwezig zijn, staat onomstotelijk vast. Israël was tegen 1988 in het bezit van naar schatting 200 nucleaire wapens (23), een arsenaal dat volgens bepaalde bronnen wel eens heel wat groter zou kunnen zijn. Het blijven schattingen omdat Israël naast India en Pakistan vooralsnog weigert het Non Proliferatieverdrag (NPV) te ondertekenen. 187 andere staten deden dat wel. Binnenkort zal ook Cuba tekenen. Het NPV verplicht de 'erkende' nucleaire machten (VS, Rusland, Groot-Brittannië, Frankrijk en China) om geen atoomwapens of militaire nucleaire technologie te transfereren naar andere staten. Niet-atoommachten verbinden zich er toe om geen atoomwapens te verwerven. Een controlemechanisme, het Internationaal Atoomenergieagentschap (IAEA), ziet er op toe dat alles volgens de spelregels verloopt.

Omdat Israël het verdrag niet heeft getekend is de controle op het Israëlische kernwapenarsenaal onbestaande. Tijdens een herzieningsconferentie van het NPV in 1995, is er bovendien een resolutie gestemd die duidelijk op het Israëlisch nucleair arsenaal is gericht. Ten eerste worden "alle staten in het Midden-

Oosten die dat nog niet hebben gedaan, opgeroepen zonder uitzondering zo vlug mogelijk tot het verdrag toe te treden en hun nucleaire faciliteiten onder de volledige controle te plaatsen van het IAEA". De resolutie vraagt verder, net zoals in de 'Irak'-resolutie en in resolutie 49/71 van de Algemene Vergadering van de VN, dat er effectief werk wordt gemaakt van een zone vrij van massavernietigingswapens.

TOEGEGEVEN

Kort nadat Iran een ballistische raket testte, de Shahaab-3, liet de voormalige Israëlische premier, Shimon Peres, op 13 juli 1998 op een persconferentie in Jordanië, voor het eerst publiekelijk verstaan dat Israël in het bezit is van atoomwapens: "Israël bouwt aan een nucleaire optie niet om Hiroshima, maar om Oslo te bekomen."(24) Intussen beschikt Israël naar schatting over 350 tot 500 kg 'weapon grade' plutonium. Dat wordt aangeemaakt in de reactor in Dimona die al sinds 1964 operationeel is. De bewijzen van het bestaan en de activiteiten van Dimona kwamen er na de publieke verklaringen van de uit Israël gevluchte kernfysicus, Mordechai Vanunu, die zijn verhaal met wetenschappelijke gegevens en foto's in 1986 liet publiceren in de *Sunday Times*. Hij werd kort daarna in Rome door de Mossad in de val gelokt, mishandeld, ontvoerd en in een geheim proces tot 18 jaar gevangenis veroordeeld. De eerste twaalf jaar daarvan bracht hij door in isolement in een veel te kleine cel.

Het Israëlische nucleaire programma dateert al van de jaren veertig. Het werd opgestart in het Weissman Instituut voor Wetenschappen onder de directie van Ernst David Bergmann, de vader van de Israëlische bom, die in 1952 de Israëlische Atoomenergie Commissie oprichtte.(25) Het grootste deel van de technologische nucleaire ondersteuning kwam vanuit Frankrijk, waardoor de reactor in Dimona kon worden gebouwd. Ook de VS waren van in het begin actief, door in te staan voor de opleiding van Israëlische nucleaire wetenschappers en door de levering van nucleair gerelateerde technologie, zoals de kleine reactor voor onderzoek (1955) onder het programma 'Atomen voor Vrede'. Uranium werd geleverd door

het Apartheidsregime in Zuid-Afrika. Naast nucleaire wapens werkt Israël ook zo goed als zeker aan een programma voor de aanmaak van biologische wapens, meer bepaald in Nes Tziyona Biological Institute (Tel Aviv).(26) Vermoedelijk werd met het Apartheidsregime samengewerkt voor de ontwikkeling van een 'etnoborn'. Israël heeft in elk geval het verdrag dat het verbod op biologische wapens regelt niet getekend. Ook zou Israël over een productiecapaciteit beschikken voor mosterd- en zenuwgas, hoewel vermoedelijk nog niet gemonteerd op ballistische raketten.(27) Het verdrag op verbod van chemische wapens is in 1993 getekend, maar de ratificering blijft uit.

ATOOMARSENAAAL

Zeker is dat Israël alles heeft van een nucleaire grootmacht. Tel Aviv beschikt over de zesde voorraad militair plutonium in de wereld met gesofisticeerde dragers en lanceersystemen. Daaronder 50 Jericho-2 raketten met een reikwijdte van 1.500 km en 50 Jericho-1 raketten met een reikwijdte van 500 km. Onbevestigde rapporten melden dat Israël op dit ogenblik hard werkt aan Jericho-3 die tot 4.800 km ver zouden reiken, wat betekent dat zelfs Europa binnen Israëlisch nucleair bereik komt. Israël beschikt daarnaast over een hele reeks gevechtsvliegtuigen die eveneens met atoomwapens kunnen geladen worden (2 F-15I, 6F-15D, 18 F-15C, etc...). Nog niet zolang geleden heeft Tel Aviv zijn nucleaire militaire capaciteit verder uitgebreid, dankzij de ingebruikname van drie 'Dolphin' duikboten geleverd door Duitsland. Deze duikboten beschikken over het meest geavanceerde gevechtssysteem.(28) Ze zijn geschikt om langeafstandskruisraketten (zoals Tomahawk met een draagwijdte van 1.500 km) te lanceren. Dat betekent dat Israël via lucht, land en zee een 'nucleaire Triangel' heeft voltooid.

Dat arsenaal staat ook onder geen enkele internationale controle, zoals door het Internationaal Atoomenergieagentschap (IAEA). De pers is het zelfs verboden om er rechtstreeks over te berichten. Enkel berichten in de buitenlandse pers mogen gebracht en

besproken worden.

De Israëlische regering kiest er voor- alsnog voor om de dubbelzinnigheid over haar atoomwapens te bewaren, omdat de huidige situatie, aldus Shimon Peres, er voor zorgt dat iedereen voldoende overtuigd is van de nucleaire afschrikking zonder tegelijk de status van duidelijkheid te hebben wat het gemakkelijker zou maken om Israël aan sancties te onderwerpen.

In hoge militaire kringen wordt onderzocht of de dubbelzinnigheid behouden moet blijven. Dat neemt niet weg dat alsmaar openlijker over atoomwapens wordt gesproken. David Ivry, in 1998 de directeur-generaal van het ministerie van Defensie, spreekt over een 'second strike capability' en alludeerde op de VS-doctrine tijdens de Koude Oorlog, de 'wederzijdse verzekerde vernietiging' (MAD), "als model voor Israël".(29) Hoewel Israël het NPV niet heeft getekend verhinderde dat niet dat beide landen in 1998 een 'Memorandum of Agreement' hebben afgesloten tegen dreigingen van regionale raketten en massavernietigingswapens. (30) In het memorandum geen woord over het gevaar van Israëlische preventieve aanvallen, noch over het Israëlische arsenaal massavernietigingswapens.

Israël bezit een nucleair monopolie in het Midden-Oosten zonder dat er zicht is op de nucleaire strategie, het arsenaal en zonder enige controle van externe instanties. Dat is een gevaarlijke situatie. Uitspraken van hoge officieren en defensiespecialisten tonen dat wel eens meer dan louter afschrikking in het geding zou kunnen zijn. Generaal-majoor Yitzhak Ben-Yisrael, hoofd van de Bewapeningsadministratie voor Onderzoek en Ontwikkeling stelt dat behalve een afschrikkingpolitiek ook een preventieve aanvalscapaciteit noodzakelijk is. "Een klein land kan niet voor lange periodes in gevecht gaan. Een preventieve aanval is daarmee in overeenstemming". En hij vervolgt: "je kan niemand afschrikken behalve door je capaciteit te tonen".(31) Vooral het debat in Israëlische defensiekringen over hoe reageren in geval van een aanval met chemische of biologische wapens doet het ergste vrez- en. Shai Feldman, directeur van het Jaffa

Centrum voor Strategische Studies aan de universiteit van Tel Aviv zegt dat Israël er op voorbereid dient te zijn om elk wapen te gebruiken – nucleaire wapens inbegrepen – indien het wordt aangevallen met chemische en biologische wapens.(32)

Het Israëlische arsenaal is veruit superieur en zorgt voor gevaarlijk ongelijke militaire machtsverhoudingen in het Midden-Oosten. De dreiging is reëel, zeker omdat de actuele politieke situatie

in Israël alle kanten uit kan, inclusief een nog grotere greep van extreem-rechts op het politiek gebeuren. De Israëlische academicus Israel Shahak vreest "het perspectief dat Gush Emunim, of rechtse Israëlische fanatici of waanzinnige Israëlische legergeneraals de controle verwerven over nucleaire wapens...." Ariel Sharon zelf is in elk geval onvoorspelbaar. Een oorlog tegen Irak zou wel eens tot gevaarlijke situaties kunnen leiden.

NOTEN:

- 1 Schwedischer Diplomat wirft USA Spionage vor. Der Spiegel, 29 juli 2002
- 2 Weapons Inspections were manipulated. In: The Financial Times, 29 juli 2002; Arch-enemy or phantom menace? In: The Herald, 8 juli 2002
- 3 Barbara Crossette. Top U.N. Arms Inspector Tries to Quiet Ex-Iraq Team Member. In: The New York Times, 2 oktober 1998.
- 4 Zie Alain Gresh in Le Monde Diplomatique januari 1999 en Majed Nehmé in Le nouvel Afrique Asie
- 5 Un Chief statements on Iraq. In: Arabic News.Com (<http://www.arabicnews.com/ansub/Daily/Day/981209/1998120925.html> op 6/09/2002)
- 6 The New York Post, 17 december 1998 geciteerd in: Alain: Gresh, ibidem
- 7 Iraq: We have no more patience with the sanctions. In: ArabicNews.com, 8 juni 1998 (<http://www.arabicnews.com/ansub/Daily/Day/980806/1998080607.html> per 4/09/2002)
- 8 Majed Nehmé. Croisade Américain. In: Le Nouvel Afrique Asie, januari 1999
- 9 Scott Ritter: Facts needed before Iraq attack. interview met Scott Ritter. CNN.COM, 17 juli 2002 (<http://www.cnn.com/2002/WORLD/meast/07/17/saddam.ritter.cnn/> op 6 september 2002)
- 10 Majed Nehmé. ibidem 21Michael Janssen. Denis Halliday: Iraq sanctions are genocide. In: Daily Star (Libanon), 7 juli 2000
- 12 De Groene Amsterdamer, 15 juli 2000
- 13 Catherine Vuylsteke. Het geweten van de VN. In: De Morgen, 1 april 2000
- 14 S/RES/1284 (1999). United Nations, 17 december 1999
- 15 Catherine Vuylsteke. Het geweten van de VN. In: De Morgen, 1 april 2000
- 16 Iraq's weapons of mass destruction. The assesment of the british government, september 2002
- 17 Jonathan Broder. Arming Iraq. In: Nuclear Times, winter 1990-91
- 18 Norm Dixon. How he US armed Saddam Hussein with chemical weapons. In: Green Left Weekly, 28 augustus 2002; Patrick Tyler. Officers Say U.S. Aided Iraq in War Despite Use of Gas. In: The New York Times, 18 augustus 2002
- 19 William Norman Grigg. Arming Saddam. In: The New American, nr 7, 30 maart 1998; Stephanie Reich. ibidem
- 20 Stephanie Reich. Slow motion holocaust. US Designs on Iraq. in: CovertAction Quarterly, nr. 72, lente 2002
- 21 William Norman Grigg. Ibidem
- 22 Alain Gresh. Guerre sans fin contre l'Irak. Au mépris des Nations Unies. In: Le Monde Diplomatique, januari 1999
- 23 Warner D. Farr. The third temple's holy of holies : Israel's nuclear weapons. The Counterproliferation Papers No. 2, USAF Counterproliferation Center, Alabama, september 1999; Harold Hough. Could Israel's nuclear assets survive a pre-emptive strike? In: Jane's Intelligence Review, 1 september 1997
- 24 Michael Barletta en Christina Ellington. Israel's Nuclear Posture Review. Center for Nonproliferation Studies. december 1998 (via: <http://cns.miis.edu/research/wmdme/israelnc.htm>)
- 25 John Steinbach. Nuke Nation. Israel's weapons of mass destruction. In: CovertAction Quarterly, april/juni 2001
- 26 Uzi Mahnaimi and Marie Colvin. Israel Developing an Ethno-Bomb. In: The Sunday Times, 15 November 1998
- 27 Weapons of Mass Destruction Capabilities and Programs. Zie: <http://cns.miis.edu/research/wmdme/israel.htm>
- 28 Completing the Deterrence Triangle. In: Proliferation Brief, Vol. 3, nr 18, 29 juni 2000
- 29 Elliot A. Cohen, Michael J. Eisenstadt en Andrew J. Bacevitch. Jewish State Studies Atomic Arms Option After Founding. Washington Times, 12 augustus 1998
- 30 Dit 'Memorandum of Agreement' (13 oktober 1998) is te vinden op http://cns.miis.edu/research/wmdme/lsrl_moa.htm
- 31 Ha'aretz, 25 augustus 1998
- 32 Michael Barletta en Christina Ellington, ibidem

BOEKBESPREKING

| Tiene Holvoet |

'De schaduw van de ster. Zionisme en anti-zionisme.'

Peter Edel

Uitg. EPO, oktober 2002, 327pp.

'De schaduw van de ster analyseert de geschiedenis van het zionisme, van de oorsprong tot de tegenwoordige betekenis van deze nationalistische beweging.' Dat vertelt ons de achterflap van het boek. Hiermee wordt kernachtig de hoofdmoot van de publicatie samengevat. Maar Edel geeft ons nog net iets meer mee dan dat. Naast de interactie van het zionisme met (historische) situaties, gebeurtenissen, voor- en tegenstanders, hun wederzijdse beïnvloeding en vormgeving, heeft de auteur het ook over de joodse religie en de 'interne' joodse samenleving (voornamelijk in Israël). Deze zijn echter eveneens onlosmakelijk verbonden met de her- en vervorming, en de uitbouw van het zionistische project. Een ondertitel als 'politieke ideologie in Israël' had zeker niet misstaan, en zelfs beter geplaatst geweest dan 'zionisme en anti-zionisme'. Dat laatste wordt als dusdanig niet besproken, maar blijkt wel uit de bronvermelding, de invalshoek en de aandacht in de bijlagen over twee anti-zionistische figuren (Lenni Brenner en Israel Shahak). De term anti-zionisme klinkt al bijna zo negatief als anti-semitisme, hoewel het om totaal verschillende zaken gaat, en er in het eerste geval niets mis mee is. Maar *'omdat een subjectieve beeldvorming de norm is gaan bepalen als het over Israël en het zionisme gaat'*, worden in het voorwoord (door Karel Glasstra Van Loon) en de inleiding te verwachten aanvallen vakkundig onderschept en afgeslaan. Gelukkig vervalt deze verdedijgende schrijfstijl in het eigenlijke verhaal. Het is verder hoofdzakelijk een informatief boek in semi-thesis stijl. Niet direct één dat je op een stormachtige zondagnamiddag bij het haardvuur zit te lezen.

Wel een boeiende aanvulling op meer courante bronnen voor geïnteresseerden in de Israëlisch-Palestijnse toestand. Het werpt een verhelderend licht op actuele uitspraken en evoluties, waarbij het *begrijpen* van achterliggende mechanismen, ze er daarom niet minder verwerpelijk om maken. Immers, het standpunt van de overheersers kennen, wil niet zeggen dat ook vanuit dat oogpunt moet geoordeeld worden.

Het boek begint met een uiteenzetting over de joods-religieuze geschiedenis. Ook al is het onderwerp van het boek een politieke ideologie, een scheidslijn tussen politiek, cultuur en religie is nu eenmaal nooit zuiver te trek-

Nog nieuw in onze bibliotheek:

- **De medewerkster: Tiene Holvoet**
 - **Het boekenrek – met dank aan Alberto**
 - **CATHERINE, Lucas, 'Paertjina. De laatste kolonie.'** uitg. EPO, Antwerpen-Berchem, 2002, 312pp.
 - **FRANSEN, Peter, Ism DE VOS, Pol, '11 september. Waarom de kapers vrij spel kregen.'** uitg. EPO, Antwerpen-Berchem, sept. 2002, 184pp.
 - **VANLERBERGHE, Jemie, 'Een mens op de vlucht. De bloedoor van onze gastvrijheid.'** uitg. Globe (Roularta), Roeselare, 2002, 220pp.
- (over deze laatste drie volgen nog korte besprekingen in de volgende nummers)

ken. Dit onderwerp aansnijden is dus wel degelijk opportuun voor het verdere betoog. Of we het nu willen of niet, we zijn gevormd door de overheersende cultureel-religieuze omgeving: zo hebben ook de meeste atheïsten in Europa wel eens moeite met 'schuld & boete'. En zo is het voorstelbaar dat ook niet-religieuze Joden wel eens worstelen met de 'spontane' onderverdeling in jood - niet-jood, waarbij de eerste meer waarde heeft dan de tweede¹. Interessant is ook de geschiedenis (religieus én historisch) van de deviante stromingen in het jodanisme, omdat tot op de dag van vandaag sommige van deze interpretaties een politieke invulling kennen in Israël.

Maar het zionisme is onverklaarbaar zonder het raciale en anti-semitische denken in 19e-eeuws 'Europa'. Er waren tendensen in tegenreacties die zich krachtig verzetten tegen deze denktrant, maar helaas kreeg de zionistische reactie die dezelfde logica van de racisten volgde, de overhand. Dat ging uiteraard niet zonder slag of stoot, zoals Edel aangeeft, zeker niet tijdens het interbellum en WO II: de zionisten hadden het moeilijk om hun samenwerking met de nazi's vol te houden. Het politieke spel is er, zoals altijd en overal, één van macht en belangen, van prioriteiten en lobby, en hoewel dat niet de auteur zijn eerste punt is, komt dat in zijn relaas toch mee naar voor. Op het onderdeel van dit politiek spel 'propaganda', gaat hij wel verder in: zowel deze rond de Holocaust (die pas in de jaren '60, na het Eichmann-proces op gang kwam), als deze in Amerikaanse kringen. Maar Edel bespreekt niet alleen de politieke bedoeling en impact ervan, maar ook hoe dat is verbonden met iets zoals het 'sociaal-psychologisch bewustzijn' van 'de joden' en hun identiteit. En hij doet dat zonder te vervallen in ongehoorde sentimentele logica's.

Het zionisme staat centraal, in het boek en in Israël. De auteur geeft wel een beeld van de verschillende achtergrond, hun onderlinge twisten (ook gewelddadig voor '48!) en nuances in standpunten van de twee grootste partijen in het land, m.n. Likud en Labor. Ondanks dat, kan niet genoeg herhaald worden dat ze uit hetzelfde vaatje tappen: het zionisme, wat in

dit boek duidelijk als racistische en koloniale ideologie wordt ontmaskerd. Dat zionisme, wat zich vertaalt in het staatsproject 'Israël', krijgt voorrang op enige moraliteit of wettelijkheid. Zonder op de oorlogsgeschiedenis en de huidige situatie in de Palestijnse gebieden in te gaan, wordt ook dat duidelijk. Naast de samenwerking met het nazistische regime, blijkt dat o.a. ook uit het uitgewerkte voorbeeld van het nucleaire arsenaal van Israël.

Een niet onbelangrijk aantal keren wordt verwezen naar het Apartheidsregime in Zuid-Afrika. De economische, wetenschappelijke en militaire betrekkingen, komen meer dan eens op de voorgrond. Edel zelf zegt nergens dat dit ook door de ideologische affiniteit kan te maken hebben, maar je kan als lezer moeilijk aan die gedachte weerstaan. De zogenaamde 'democratie' in Israël, lijkt sterk op een 'militaire democratie voor joden', met discriminatie, repressie (structureel en militair) en 'thuislanden' voor 'de anderen'.

Ondanks dit negatief beeld over het zionisme dat uit dit boek naar voren komt, ziet de auteur een sprankel hoop: immers, als het zionisme zo verwerpelijk is, maar aan de basis ligt van het staatsstelsel in Israël, dan zullen met de ontmanteling van deze ideologie veel van de problemen kunnen worden opgelost. Kolonialisme, Apartheid en nazisme waren gedoemd te verdwijnen, net omdat samenlevingen en 'de mensheid' zo niet kunnen overleven. Vroeg of laat zal ook het zionisme er het bijtje bij moeten neerleggen².

Geëngageerde zielen m.b.t. de toestand in Palestina, weten hiermee wat de prioriteit is/zou moeten zijn!

¹ Het is een voorbeeld dat ik er persoonlijk als meest frappante heb uitgelicht (T.H.)

² en hopelijk gebeurt dat zonder nog al te veel menselijke slachtoffers mee in het graf te nemen. (T.H.)

PERSONALIA

Bij het ter perse gaan vernemen we het overlijden van Frans Frison.

Frans Frison woonde al jaren in Dublin.

Hij heeft voor dit tijdschrift heel wat bijdragen geschreven over de Noord-Ierse kwestie.

Aan familie en vrienden bieden wij onze oprechte gevoelens van deelneming aan.

HOED AF VOOR...

JOSÉ MARIA FIDALGO, ALGEMEEN SECRETARIS VAN DE SPAANSE ARBEIDERSCOMMISSIES

1 André De Smet |

Van mensen zoals José tref je er geen dertien in een dozijn aan... Aan José Maria Fidalgo is alles net een beetje anders: hij is reusachtig groot, heeft een baard en een eeuwige glimlach op de lippen. Hij is gepassioneerd door schrijvers als Faulkner en Kafka en trekt graag de bergen in voor ontspannende wandeltochten. Ook op professioneel vlak onderscheidt de man zich: een dokter in de geneeskunde, die door nauwe banden met de arbeidersbeweging, vakbondsleider geworden is.

In zijn jonge jaren, tijdens de laatste stuip trekkingen van de Francodictatuur, was hij lid van een groep progressieve dokters. Om die reden werd hij ontslagen uit zijn functie in een hospitaal en verbannen naar de Spaanse Sahara. Tijdens de jaren '90 was hij reeds actief in de vakbonds beweging waar hij zich liet opmerken als een man van de dialoog, maar eveneens geducht was als onderhandelaar, ondermeer tijdens de onderhandelingen omtrent de pensioenfondsen. Na de nederlaag van de socialistische premier Felipe Gonzales en nadat de rechtse José Maria Aznar aan de macht was gekomen, werd het stil in de arbeidersbeweging. Maar Fidalgo en zijn kompanen gingen niet door de knieën. Ze bouwden rustig maar gestaag aan hun vakbond en trachtten de arbeiders te overtuigen de strijd voor alternatieven op te nemen. Vorig jaar werd hij, op vijftigjarige leeftijd, verkozen tot Algemeen Secretaris van het Congres van Spaanse Arbeiders, een links vakverbond dat door de communisten illegaal opgericht was tijdens het Francoregime.

TEGEN DE WERKLOZEN

Nadat de werkloosheid in het begin van de jaren negentig daalde en de arbeidsomstandigheden in het algemeen aanzienlijk verbeterden, meende premier Aznar dat het moment aangebroken was om het bedrijfsleven ter wille te zijn en de dreigende economische malaise af te proberen wenden. De aanval werd inge-

zet en was in eerste instantie gericht tegen de werklozen. Seizoensarbeiders en arbeiders met een tijdelijk statuut zouden het recht op uitkering verliezen. De werklozen werden verplicht eender welke job in een zone van 50 kilometer rond de eigen woning te aanvaarden, indien de verplaatsing minder dan drie uur en de kosten minder dan 20% van het loon zouden bedragen. Er zou geen rekening meer gehouden worden met verzekerde inkomensgrenzen want de aanvullende uitkering voor laagbetaalde- en halftime jobs werd afgeschaft. Bij een eerste weigering van een opgelegde job zou de werkloze 25% van de uitkering verliezen, bij een tweede 50% enz.

Voor José Maria Fidalgo en zijn collega's van de Arbeiderscommissie was de maat vol. In een lange brief aan de regering wezen ze op het ondemocratische en onrechtvaardige karakter van dit voorstel en kondigden ze een algemene staking en een betoging in Sevilla aan. Rekening houdende met de matige invloed die in het verleden op de arbeiders uitgeoefend kon worden, was er eigenlijk niemand die geloofde in José's plannen. Aznar nam zelfs de woorden 'politieke manipulatie' in de mond. De betoging die kort erna in Rome plaatsvond, omwille van gelijkaardige maatregelen van Berlusconi tegen de arbeiders daar, trok miljoenen Italianen. Fidalgo's vertrouwen in zijn initiatief nam in belangrijke mate toe door het overduidelijke protest van de Italiaanse arbeidersbeweging en hij werd

de drijvende kracht achter het verzet in Spanje. Samen met Candido Mendez werd een algemene staking georganiseerd. Het werd een actie van een omvang die in Spanje nooit eerder gezien was, net als in Italië overigens.

Honderdduizenden Spaanse arbeiders, gesteund door hun vakbeweging, trokken op 21 juni, tijdens de EU-top in Sevilla, samen de straat op. En hun strijd gaat voort. Fidalgo verklaarde dat met deze staking het bewijs geleverd werd dat het productieapparaat grondig herzien moet worden. De lage productiviteit, de lage kwalificatiegraad van de arbeidende bevolking en een gebrek aan moderne technologie spelen de productie ernstig parten, aldus Fidalgo. Toch moet volgens hem steeds een zeer ernstige afweging gemaakt worden tussen de inperking van sociale rechten en het stimuleren van de competitiviteit. Onze hoed af voor deze man, een dokter, die zich ontpopte tot een enthousiast en strijdvaardig vakbondsleider. ■

De Lingerie

van de Kerkstraat DE MUNCK

L O K E R E N

LINGERIE CORSETTERIE BADMODE

KERKSTRAAT 47 • 9160 LOKEREN • 09/348 58 23

*Wat gevoelig ligt,
wordt goed opgevangen.*

[Linde Vanneste]

*NOG STEEDS DE BOEKHANDEL DIE HEEFT
WAT U ELDERS NIET VINDT !*

BOEKHANDEL MARNIX

NEDERKOUTER 109

9000 GENT

TEL. (09) 225 10 92

FAX (09) 223 55 56

Elke dag van 9 tot 18 uur.

's Zaterdags van 10 tot 12.30 uur
en van 13.30 tot 18 uur.

De Lombarde

Camping en vakantiehuisjes op 500 meter van de zee!

De Lombarde omvat een groene, kindvriendelijke camping met modern sanitair

Voor de kleinsten is er een speeltuin en

tijdens de schoolvakanties is er een ruim animatie-aanbod voor groot & klein.

Je kunt hier ook terecht voor een partijje air-hockey, tafelvoetbal, biljart, tafeltennis, petanque, basket, tennis ...

Vissers worden verwacht langs de uitgestrekte visvijver.

Het restaurant en het caf etaria hebben een goede naam.

Door een ruim aanbod, lage prijzen en heerlijk vers broodjes, zorgt de winkel ervoor dat je van een deel van de dagelijkse besommingen verlost wordt.

Voor de fietser en/of wandelaar staan er 5 trekkershutten ter beschikking.

De routes kunnen ter plaatse uitgestippeld worden, er is een ruime keuze.

Kom gerust eens langs of vraag vrijblijvend een folder aan met prijslijst.

De Lombarde, Elisabethlaan 4, 8434 Lombardsijde - Tel. (058) 23 68 39

Een initiatief van vzw Volkstoerisme.

Verloren leven

*Kijk... hier in dit stuk land
- dat geen mensenvloed spaarde -
werd mijn broeder verenigd
met de dood... en de aarde.*

*De aarde... treurt niet om u
- de wereld kent geen verdriet -
mijn broeder, geen mens die mij ziet
met tranen in stilte om u...*

*Je leven... verloren
- een schim paradijs -
maar stervend herboven
in eeuwige peis.*

Jozef Vandromme

